Citim. Știm.

ALAIN LECLERCQ

Cele mai crude femei din istorie

SALOMEEA • MARIA I A ANGLIEI • ELISABETA BÁTHORY ECATERINA a II-a A RUSIEI • IMELDA MARCOS

Traducere: Gina Belabed

EDITURA NICULESCU

2020

Alain Leclercq

Titlu original: *Les femmes les plus cruelles de l'histoire*

© 2016, Editions JOURDAN

© Editura NICULESCU, 2020

Bd. Regiei 6D, 060204 – Bucureşti, România Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 314 88 55 E-mail: editura@niculescu.ro Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Anca Natalia Florea

Tehnoredactor: Şerban-Alexandru Popină

Coperta: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0412-0

Toate drepturile rezervate.

Nicio parte a acestei cărţi nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă şi prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare şi accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală faţă de legile naţionale şi internaţionale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener şi distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România. E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

CUPRINS

Prolog 7
Introducere 9
SALOMEEA 13
MESSALINA 15
BOADICEEA 22
LA MALINCHE 33
MARIA I A ANGLIEI 45
ELISABETA BÁTHORY 57
ECATERINA a II-a A RUSIEI 69
RANAVALONA 81
CHING SHIH 92
MARY ANN COTTON 104
CIXI 113
SECOLUL XX 127
GEORGIA TANN 129
JIANG QING 142
IMELDA MARCOS 155
LEILA KHALED 168
PHOOLAN DEVI 179
TORŢIONARII FEMININI DIN ULTIMELE DECENII 192
LYNNDIE ENGLAND 193
ILSEKOCH 194
AFACEREA OUTREAU 196
FEMEILE COMPLICE ALE PEDOFILILOR INFANTICIZI 198
GENEVIÈVE LHERMITTE 199

PROLOG

29 mai 1985. *Stade du Centenaire*, pe Stadionul Heysel, în suburbiile capitalei Belgiei. Aici se joacă unul dintre meciurile de fotbal din finala Cupei Europei a cluburilor campioane. Faţă în faţă pe teren sunt Liverpool şi Juventus. Separaţi de circa cincisprezece metri se află suporterii ambelor echipe.

Dramă! în tribune, celebrii *holigans* de la Liverpool vor să se ia la harţă cu italienii: cu un an înainte, suporterii clubului englez fuseseră atacaţi în Italia de susţinătorii AS Roma, o situaţie cu care nu se puteau împăca.

Diferite elemente – gardurile care împiedică ieşirea, agitaţia mulţimii, insuficienţa forţelor de ordine etc. — duc la un adevărat dezastru: treizeci şi nouă de persoane mor în timpul încăierării.

Acest eveniment dramatic îl inspiră pe copilul teribil al muzicii franceze, contestatar pe baricadele din mai ’68 de la Paris, un copil bine-crescut care a apucat-o pe un alt drum, Renaud Sechan. Însufleţit de idealismul eternului adolescent, el compune piesa „Miss Maggie” al cărei aranjament muzical îl încredinţează prietenului său Jean-Pierre Bucolo. Este vorba despre un cântec oarecum naiv, pe o temă limitativă: bărbatul prost şi brutal, femeia plămădită din duioşie şi sentimente alese. O opune pe aceasta persoanei pe care pare să o considere drept oaia neagră a sexului feminin, Margaret Thatcher.

„Nu am văzut niciodată vreo femeie, niciuna nu este destul de jalnică încât să lustruiască un revolver, poate doar cu excepţia Doamnei Thatcher.” Uita că pe vremea aceea existau deja femei soldaţi, jandarmi, gardieni de închisoare, dacă nu chiar teroriste, care îşi legau în jurul pântecului o centură de cartuşe de dinamită pentru a se arunca în aer într-un loc public.

Reglementează chiar şi în excesele sale egalitatea dintre bărbat şi femeie, adusă în prim-plan cu zece ani în

urmă, cu prilejul „anului femeii”. Femeia este viitorul bărbatului, scria Aragon.

În plus, acest clivaj ignora, atât la Eva, cât şi la Adam, existenţa dezechilibrului care poate duce la criminalitate sau la cruzime, cu motivaţii care, totuşi, rezolvau crima şi complicitatea la crimă uneori în mod diferit, în funcţie de sexul autorului sau al autoarei.

Unul dintre motive poate fi, desigur, gelozia. Dar poate fi vorba şi despre complicitatea criminală cu partenerul de viaţă, supunerea faţă de el, seducţia, politica, religia, caracterul psihopat al autoarei, ura. Poate, în unele cazuri, despre un sentiment subiectiv al dorinţei de a-şi lua revanşa faţă de presupusa inferioritate, susţinută şi încurajată de civilizaţia creştină, a femeii în raport cu bărbatul.

Unele femei concretizează această dorinţă, în ultimele decenii, prin succesul profesional în meserii rezervate înainte doar bărbaţilor, altele, prin violenţă.

Menţionăm în această carte o listă, care nu este exhaustivă, a criminalelor în fustă. Printre ele, Salomeea, fiica lui Irod şi a Irodiadei, instigatoare a decapitării lui Ioan Botezătorul, amintite în Evanghelia după Marcu. Ea a inspirat mulţi artişti, scriitori, sculptori, pictori, inclusiv pe Guido Reni.

INTRODUCERE

Cele mai multe dintre femeile evocate în această carte au trăit în epoci şi în culturi atât de diferite de ale noastre, încât ar fi absurd să le judecăm după criteriile şi aşteptările actuale. Unele au comis crime îngrozitoare, fără nicio scuză vădită, dar altele, care au îndrăznit să-şi afirme diferendele, au fost victime ale circumstanţelor. În cazul unora dintre ele, este uimitor că putem regăsi urmele existenţei lor, dat fiind faptul că au trăit în epoci şi

în locuri în care femeile şi faptele lor nu aveau niciun credit politic şi istoric.

Chiar dacă acţiunile lor au fost consemnate, acestea au fost scrise de către istorici a căror atitudine faţă de femeile puternice şi independente, în general, garanta că ele ar fi fost prezentate ca nişte prostituate diabolice. Faptele au fost adesea denaturate pentru a corespunde prejudecăţilor vremii.

În secolele care au precedat emanciparea lor treptată, femeile nu puteau alege modul în care erau percepute. Într-adevăr, ele erau încadrate, aproape inevitabil, în categoria fiicelor, a mamelor şi/sau soţiilor ori a prostituatelor. Nu contează dacă erau de viţă nobilă sau femei de rând. Cele care încercau să-şi depăşească rolul şi să copieze modelul bărbaţilor erau aspru judecate şi descrise ca fiind masculine, manipulatoare, egoiste şi, în general, crude.

Femeile evocate în această carte au fost, în cea mai mare parte, nişte persoane extraordinare, care au rupt în diverse moduri tradiţiile şi care i-au sfidat pe omologii lor masculini. Identificarea motivaţiilor lor ne permite să înţelegem mai bine motivele faptelor acestora. În majoritatea cazurilor, factorii-cheie par a fi ignorarea convenienţelor sexuale sau dorinţa de a le spulbera, speranţa de a scăpa de sărăcie, dobândirea puterii şi a unei poziţii sociale, asumarea unor mari responsabilităţi asociate adesea cu leadership-ul, răzbunarea sau tulburări mintale grave.

Istoria menţionează un număr semnificativ de femei remarcabile, înfăţişate ca nişte diavoliţe ispititoare, cu un apetit sexual nesăţios. Dacă le-am da crezare istoricilor, împărăteasa romană Messalina considera că era o performanţă să se culce cu douăzeci şi cinci de bărbaţi într-o singură noapte pentru a câştiga un pariu. Ecaterina

a II-a a Rusiei a fost o figură politică luminată, dar apetitul său sexual era vorace. Urmează regina Nilului, Cleopatra, una dintre cele mai seducătoare femei din toate timpurile. Aproape că avea puteri hipnotizante şi era în stare să-i transforme pe bărbaţi în adevărate marionete.

Este posibil ca unele dintre aceste femei să fi profitat din plin de avantajele oferite de poziţia lor, la fel cum şi astăzi puterea şi sexul merg mână în mână. Pentru altele totuşi, din cauza lipsei de educaţie şi a unui oricare alt loc de muncă, sexul era un mijloc de trai, o activitate pe care se puteau baza când vremurile erau grele şi când nu dispuneau de alte mijloace de a-şi câştiga existenţa. Sărăcia le-a constrâns pe numeroase femei să renunţe la traiul sumbru şi să-şi fabrice armele cu ajutorul cărora să dobândească putere şi confort.

Puterea este adesea sinonimă cu corupţia. Odată ce au profitat din plin de privilegiile poziţiei lor, aceste femei erau gata de orice pentru a o păstra. De exemplu, împărăteasa Dragon Wu Zetian a controlat China timp de cincizeci de ani, executând pe oricine îndrăznea să o înfrunte. Ca toţi liderii chinezi, ea avea la dispoziţie o mulţime de eunuci care nu ezitau să-i otrăvească sau să-i azvârle pe vinovaţi în nişte puţuri adânci.

În egală măsură, este vorba despre femei precum Georgia Tann, ale cărei crime au încă şi astăzi consecinţe asupra victimelor: în fruntea unei reţele de adopţii foarte profitabile în anii douăzeci, ea „a furat” 5.000 de bebeluşi.

Multe dintre fostele mari conducătoare aveau idealuri nobile şi luptau pentru o cauză. Regina Boadiceea, născută în anul 30 d.H., considerată drept o campioană a libertăţii, s-a îmbarcat într-o cruciadă sângeroasă împotriva romanilor, atrăgând de partea sa triburile britanice şi făcându-se vinovată de moartea a cel puţin 80.000 de oameni. La fel, Maria Tudor a luptat cu religia protestantă

ai cărei adepţi erau în număr tot mai mare în ţară, cu preţul masacrării celor care nu se întorceau în sânul Bisericii Catolice. Fără milă. Neprimind nici compasiune, nici înţelegere în timpul tinereţii, aceste două calităţi îi lipseau cu desăvârşire.

Vin apoi femeile care au trăit printre străini şi care au adoptat un comportament nonconformist. Un exemplu este La Malinche, provenită dintr-un trib aztec şi vândută de familia sa ca sclavă. Cum nu mai simţea nicio credinţă faţă de poporul său, ea i-a ajutat pe spanioli să cucerească Mexicul.

Există însă şi acele „bad giris" ale căror fapte sunt demne de poveştile de groază. Acţiunile lor sunt clar motivate, dar este posibil ca şi tulburările lor mintale să fi jucat un rol. Atunci când puterea şi nebunia se întâlnesc în mod nefericit, urmează o tragedie. Regina Ranavalona din Madagascar, de exemplu, se află la originea unui holocaust în care au pierit cel puţin o treime din poporul său, convertit la catolicism. Elisabeta Báthory din Ungaria, cunoscută şi sub numele de „contesa sângeroasă", era convinsă că sângele tinerelor fecioare era un elixir al tinereţii. Se crede că a torturat şi ucis peste şase sute de fete înainte ca oribilele sale crime să fie descoperite. La fel, criminala în serie Mary Ann Cotton îi considera pe numeroşii săi copii şi soţi ca pe nişte simple mărfuri, de pe urma cărora încasa asigurarea de viaţă care îi permitea să ducă un trai confortabil.

Locurile şi vremurile în care s-au născut aceste femei nu au influenţat nicidecum faptele lor odioase. Acestea au figurat pe prima pagină a ziarelor din întreaga lume. În ciuda diferenţelor dintre ele, femeile de care discutăm aici au un element în comun: o voinţă nestăvilită de a-şi atinge scopurile. Multe dintre ele au refuzat să fie considerate victime. Neţinând cont de modul în care se vorbea despre

ele şi nici de tratamentul pe care l-au primit la vremea respectivă, nu au ezitat să acţioneze la momentul oportun. Cu toate acestea, trecând peste limitele convenţionalului, ele au comis fapte violente şi au acceptat consecinţele. Toate aceste femei îi evocă cititorului un sentiment de obstinaţie care răsună încă şi astăzi.

SALOMEEA

Salomeea poate părea un personaj născut din mitologia creştină: Sfântul Apostol Marcu o evocă în Evanghelia sa, fără a căuta, precum ceilalţi evanghelişti, să reflecte un adevăr istoric, scopul acestor scrieri fiind prozelitismul pentru noua religie. Cu toate acestea, istoricul latin Titus Flavius Josephus vorbeşte despre ea într-una dintre lucrările sale.

Salomeea? Instigatoarea decapitării lui Ioan Botezătorul, vărul lui Isus Hristos, fiul Elisabetei care l-a conceput la o vârstă înaintată şi al lui Zaharia, un credincios evreu.

Fără a intra în detalii, interpretări, exegeze şi analize istorice, ne vom limita la ceea ce spune Apostolul Marcu. „Căci Irod însuşi trimisese să prindă pe Ioan şi-l legase în temniţă din pricina Irodiadei, nevasta fratelui său Filip, pentru că o luase de nevastă. Şi Ioan zicea lui Irod: «Nu-ţi este îngăduit să ţii pe nevasta fratelui tău.» Irodiada avea necaz pe Ioan şi voia să-l omoare. Dar nu putea, căci Irod se temea de Ioan, fiindcă îl ştia om neprihănit şi sfânt; îl ocrotea şi, când îl auzea, de multe ori stătea în cumpănă, neştiind ce să facă, şi-l asculta cu plăcere

Irodiada îi dă lui Irod o fiică, pe Salomeea. Când aceasta creşte şi devine adolescentă, tatăl său regesc organizează o petrecere... regească, în cinstea aniversării ei.

La această petrecere Salomeea dansează. O face în mod lasciv, trezind poftele oaspeţilor. Văzându-i ţopăind de fericire în faţa unduirilor trupului fiicei sale, Irod îi promite acesteia că îi va oferi tot ce vrea, chiar şi jumătate din

regatul său. Salomeea nu ştie ce să ceară. O întreabă pe mama sa Irodiada, care nu are decât un singur răspuns: capul lui Ioan Botezătorul pe o tavă.

Irod este contrariat şi mâhnit. Dar promisiunea rămâne promisiune. Aşa că trimite un paznic să-i taie capul celui faţă de care avea toată consideraţia: acest om era, pe de o parte, prietenul şi confidentul lui, pentru că i-a dezvăluit răspicat ceea ce el nu îndrăznea să-şi mărturisească, iar pe de altă parte, un contestatar pe care soţia sa îl ura de moarte.

Şi ceea ce vrea femeia...

MESSALINA

Messalina este cea de-a treia soţie a împăratului Claudius la jumătatea primului secol al erei creştine, o epocă aparte în istoria Imperiului Roman, când au loc: depravarea societăţii în ceea ce priveşte moravurile, incesturile şi căsătoriile consanguine; eliminarea fizică a unei părţi a nobilimii; primele pogromuri antisemite, împăratul acuzându-i pe evrei de prea mult prozelitism, în schimb, comunităţile creştine nu sunt încă victime ale persecuţiei, politeismul roman acomodându-se fără probleme cu aceşti iluminaţi blânzi ce predică dragostea şi închinarea la un zeu unic.

Claudius se naşte în Galia, la Lugdunum (care va deveni oraşul Lyon). El este unchiul lui Caligula, împăratul nebun şi versatil, capricios, despotic, crud şi incestuos (avea o relaţie cu Drusilla, propria soră).

Revenind la Claudius, acesta este dezavantajat de natură. Ceea ce îi face să creadă pe membrii familiei sale că nu are nicio şansă să devină om politic. Şi totuşi, acest lucru se întâmplă: la sfârşitul anului 41, Caligula este asasinat de garda sa personală, garda pretoriană. Din cauza loviturilor sumbre pe care le dăduse în propria familie şi în rândurile nobilimii, nu mai exista decât un

bărbat care îl putea succeda, unchiul său Claudius, care avea la vremea aceea vârsta de cincizeci de ani şi care se căsătorise recent cu Messalina, la îndemnul lui Caligula. Era vorba despre Valeria Messalina, de rang nobil şi rudă îndepărtată cu împăratul Augustus.

Caligula şi-ar fi exprimat dorinţa de a o vedea. Ea se duce la acesta, plină de reţinere, cunoscând dezechilibrul moral şi uman al împăratului şi aşteptându-se la orice în privinţa motivului „convocării" sale. Acesta este foarte simplu: împăratul a decretat că Messalina s-ar potrivi perfect ca soţie a unchiului său, Claudius, devenit între timp consul.

La 50 de ani, Claudius era aproape o epavă, suferind de afecţiuni fizice şi psihice. Râdea necontrolat, băloşea, îi curgea nasul, se bâlbâia, dădea din cap şi şchiopăta. În ochii Messalinei, era, aşadar, departe de a fi „perfect". Dar a-l contrazice pe Caligula era de neconceput. Mai ales că bătrânul Claudius s-a îndrăgostit nebuneşte încă de la prima vedere a celei promise. Căsătoria. Istoricii ezită în privinţa vârstei miresei. Poate că nu are mai mult de cincisprezece ani. Dar are capul pe umeri. La un an după noaptea nunţii, are un fiu, pe Britannicus.

Încă de la ascensiunea soţului ei la gloria imperială, aceasta se poate deda în voie celor două năravuri ale sale: mai întâi crima, pentru a-i îndepărta pe cei indezirabili sau pe potenţialii concurenţi ai fiului ei la urcarea pe tron (treizeci şi cinci de senatori şi peste trei sute de personaje de seamă). Apoi, hipersexualitatea, cunoscută şi sub numele de nimfomanie.

Un exemplu pentru prima categorie: ea râvneşte la vastele grădini ale lui Lucullus, deţinute de un consul, Valerius. Soluţia? Să ceară execuţia acestuia sub pretextul că nu este în stare să menţină ordinea legiunilor de care era răspunzător. Cu toate acestea, îl lasă să-şi aleagă

metoda prin care urmează a fi eliminat. Acesta optează pentru sinucidere. Un detaliu picant: dacă prin această stratagemă Messalina îşi însuşeşte grădinile lui Lucullus, tot în acest loc va fi şi executată, la ordinul soţului său, aşa cum vom vedea mai târziu.

Sexualitatea ei excesivă se manifestă în voie datorită numeroaselor deplasări ale împăratului, soţul său. Acesta cucereşte teritorii, pe când ea cucereşte bărbaţi.

O anecdotă, ca să o numim aşa. Împăratul Claudius merge în Galia pentru a încerca să anexeze la imperiu „Britannia”, Marea Britanie. Nici nu a plecat bine că Messalina îl şi trimite pe amantul şi prietenul ei, actorul Mnester, să o cheme pe Scylla, cea mai faimoasă prostituată din Roma. Scopul? Un concurs oarecum special: câştigă cea care va avea cele mai multe raporturi intime cu bărbaţi, din amurg până în zori. Prestaţii pe care Scylla le acceptă, contra unor recompense financiare: pentru ea, este o noapte de muncă şi nimic mai mult! Ceea ce nu o deranjează câtuşi de puţin pe Messalina: cuferele sale sunt departe de a fi goale!

Rezultatul din zori? Un meci nul. Fiecare dintre cele două avusese deasupra sau dedesubtul ei douăzeci şi cinci de bărbaţi, rezultat care, în final, nu i-a dat satisfacţii depline Messalinei, aceasta continuând să-şi caute un gigolo timp de mai multe ore după plecarea challenger-ului ei feminin.

Un alt delir sexual al împărătesei în timpul absenţei lui Claudius: le obliga pe femeile notabililor romani să-şi înşele soţul chiar sub privirile acestuia. Cine accepta primea onoruri şi funcţii. Ceilalţi erau pur şi simplu executaţi.

La scurt timp după ce a fost numit împărat, Claudius şi-a amintit de exilul nepoatelor sale – surorile lui Caligula Agrippina şi Iulia. Aceasta din urmă, foarte frumoasă, a

stârnit gelozia Messalinei, cu atât mai mult cu cât Claudius părea să-i arate multă afecţiune.

Ea a inventat o stratagemă, acuzând-o de adulter cu Seneca, scriitor şi filosof al şcolii stoice, de o moralitate ireproşabilă, spre deosebire de viaţa desfrânată a Messalinei. Astfel, a condamnat-o pe Iulia să se întoarcă în exil, unde aceasta a murit de foame.

Apoi, a încercat să-l seducă pe soţul Iuliei. În zadar, mai ales că acesta era la curent cu urzelile Messalinei împotriva soţiei sale. Din răzbunare, împărăteasa a pus să fie otrăvit.

Oamenii care se puteau opune Messalinei erau însă prea speriaţi să o facă. Aceasta a devenit un adevărat monstru, o psihopată şi chiar mai mult decât atât, o nimfomană.

Narcissus, unul dintre confidenţii cei mai apropiaţi ai împăratului, îşi afirmă, de frică, loialitatea faţă de împărătească. Aşa se explică intervenţia sa în noul scenariu diabolic imaginat de Luciferul feminin.

Sinopsis: Lepida, mama Messalinei, a rămas văduvă. Messalina îi dă de înţeles soţului ei că Appius Silanus ar fi o partidă potrivită pentru mama ei. Prin urmare, Claudius îl cheamă pe comandantul Appius înapoi la Roma, unde acesta se căsătoreşte cu Lepida.

Care este, de fapt, scopul Messalinei? Să-l atragă pe viteazul comandant în patul său. Acesta însă refuză, din loialitate faţă de împărat. Messalina, mai mult decât dezamăgită, este furioasă, iar ideea de răzbunare pentru acest afront o bântuie. Cu ajutorul lui Narcissus, ea îi povesteşte soţului ei că a avut nişte vise premonitorii (Narcissus ar fi avut, chipurile, aceeaşi profeţie), în care Appius avea un plan: să-l ucidă.

Claudius, care credea cu tărie în premoniţia viselor, îl va executa pe Appius. Se pare că împăratul nu ştia nimic despre situaţie, de vreme ce, la întoarcerea din Bretania,

în anul 44 d.H., el îşi iubea la fel de mult soţia. Pentru a-i dovedi dragostea, Claudius a obţinut de la Senat permisiunea ca ea să poată conduce carul de ceremonie, o onoare interzisă până atunci femeilor.

În perioada 41-48 d.H., Messalina a fost călcâiul lui Ahile al domniei altfel respectabile a soţului ei. Claudius nu avea niciun motiv să se îndoiască de soţia sa, din moment ce puterea ei depindea în totalitate de poziţia lui. Dar, când privirile împărătesei s-au îndreptat spre un eventual viitor soţ şi împărat, prăbuşirea ei a fost programată.

La scurtă vreme după întoarcerea împăratului din Britania, Messalina a auzit că un consul tânăr, numit Caius Silius, era cel mai chipeş bărbat din Roma. Messalina s-a îndrăgostit de el de la prima vedere. S-a folosit de toate trucurile posibile pentru ca acesta să se despartă de soţia lui şi, în cele din urmă, a reuşit să-l seducă. Apoi, a pus la cale un plan scandalos pentru a se căsători cu el. Iată ce spunea istoricul Tacit: „Voia neapărat să fie soţia lui pentru că era scandalos şi pentru că unei persoane aflate în căutare de senzaţional aceasta avea să îi aducă multă satisfacţie”.

Deşi ideea poate părea grotescă, este posibil ca această nebunie să fi fost calculată. Faptul că mulţi dintre cei care îi erau loiali Messalinei susţineau această căsătorie se datorează interesului lor politic. Caius Silius provenea dintr-o familie respectabilă, se bucura de sprijin din partea gărzii pretoriene şi era foarte apreciat de popor. Dacă s-ar putea căsători cu Messalina şi dacă ar pune mâna pe tron, ea şi copiii ei ar fi la adăpost de conspiraţiile altor pretendenţi. Probabil că amanţii ei plănuiseră să-l instaleze pe tron pe tânărul Britannicus şi să domnească împreună, ca regenţi. Asasinarea lui Claudius era acum o posibilitate, datorată parţial intrigilor soţiei sale. Era clar, totodată, că Messalina, fără a fi principalul instigator,

făcea parte din complot. În timp ce Claudius vizita portul Ostia, Messalina a trecut la fapte. Ea s-a „căsătorit” cu Silius în cadrul unei ceremonii publice grandioase, urmate de un mare banchet. Potrivit lui Tacit, vinul curgea în valuri, iar Messalina îi purta pe oaspeţi într-un dans sălbatic. Alături de ea se afla Silius, care avea pe cap o coroană de iederă.

În toiul ceremoniei, unul dintre foştii amanţi ai Messalinei s-a urcat într-un copac. Invitaţii l-au întrebat, distraţi, ce vede. Răspunsul lui i-a şocat pe toţi: „Un uragan venit din Ostia”, un nor de praf care anunţa întoarcerea lui Claudius şi a escortei sale. Oaspeţii, îngroziţi, au fugit de la petrecere. Narcissus, fostul complice al Messalinei, se temea ca împărăteasa şi Silius să nu preia puterea şi mersese la Ostia pentru a-l avertiza pe Claudius în legătură cu evenimentele din Roma. În timp ce escorta se apropia, Messalina se îndrepta spre ea pe jos. Locuitorii Romei, obişnuiţi să o vadă pe împărătească trecând în mare goană în carul ei regesc, au fost foarte uimiţi să o vadă acum stând în picioare, în mijlocul drumului. În timp ce carul gonea spre ea, Claudius aproape că s-a oprit, însă Narcissus i-a amintit de trădarea ei, iar Claudius, spre consternarea Messalinei, şi-a continuat drumul.

Conştient de faptul că împăratul îşi putea schimba părerea în orice moment, Narcissus i-a arătat comorile imperiale pe care Messalina şi le însuşise şi i le oferise lui Silius. Având de acum această dovadă, Claudius nu mai putea ignora lucrurile. A semnat de îndată sentinţa de moarte pentru Silius, Mnester şi toţi complicii Messalinei. Se spune că, într-o ultimă încercare de a evita executarea, Mnester i-ar fi arătat lui Claudius spatele brăzdat de unghiile Messalinei, susţinând că aceasta îl obligase să se culce cu ea. Dar nimic nu l-a făcut pe Claudius să se

răzgândească, nici măcar replicile disperate ale unui actor aflat în rolul vieţii sale.

Chiar şi în această situaţie, Messalina, deşi furioasă, nu şi-a pierdut speranţa. Mama ei ştia însă că totul era pierdut şi, de aceea, a sfatuit-o pe fiica ei să se sinucidă. Messalina a refuzat, fiind sigură că o discuţie cu Claudius va fi fost de ajuns pentru ca acesta să o ierte. Determinarea împăratului începea, ce-i drept, să scadă, însă Narcissus, observând acest lucru, a dat ordinul ca Messalina să fie executată.

Soldaţii au găsit-o pe Messalina în grădinile din Lucullus, întinsă pe jos şi căzută pradă isteriei. Au insultat-o şi i-au vorbit ca unei simple sclave. Messalina şi-a dat seama că totul se terminase şi că poate ar fi preferabil să moară cu demnitate. Îşi ţinea cuţitul la gât, dar, negăsind curajul de a-şi pune singură capăt zilelor, gărzile au decapitat-o pe loc. Când Claudius a aflat de moartea soţiei sale, el nu a întrebat cum a murit, ci doar a cerut un alt pahar cu vin.

Este greu de spus dacă Messalina era o femeie foarte pricepută la politică, o cvasi-psihopată sau o victimă a propriilor excese şi slăbiciuni. Indiferent de motivele pe care le-a avut, într-o epocă în care desfrânarea, incestul, crima, dezmăţul, nebunia şi corupţia erau omniprezente, Messalina a fost una dintre cele mai rele femei din istorie. Notorietatea ei rămâne legendară, iar numele său este sinonim cu eterna seducătoare.

BOADICEEA

Să rămânem în acelaşi context cronologic şi politic. Împăratul Claudius, aşa cum am văzut mai sus, pleacă să cucerească „Britannia” Marea Britanie. Printre popoarele indigene se aflau icenii, conduşi de regele Prasutagus. Pentru a evita eventualele abuzuri ale soldaţilor romani împotriva poporului său, acesta se aliază cu invadatorul, ceea ce îi permite să-şi păstreze tronul, dar şi autonomia

supuşilor săi, moartea sa urmând să pună capăt acestei licenţe acordate de Roma.

Moartea regelui va surveni în anul 60, lăsând drum liber invaziei romanilor. Icenii se opun, provocând o revoltă condusă de văduva lui Prasutagus, Boadiceea, cu toată ura pe care o poate stârni o umilinţă: ea şi fiicele ei fuseseră violate de legionarii romani. „Vreau răzbunare pentru libertatea pierdută, dar nu ca o femeie de viţă nobilă, ci ca o femeie din popor!”

„Coborând din carul ei, regina Boadiceea a scos din tunică o iepuroaică sălbatică. Ea a ţinut animalul aşa încât toată lumea să-l poată vedea, apoi l-a pus jos cu blândeţe. Cei 200.000 de războinici ai săi îl priveau, aşteptând. Iepuroaica a rămas nemişcată timp de o clipă, ca şi cum ar fi fost transformată în stană de piatră de intensitatea privirilor tuturor; apoi a revenit la viaţă şi a luat-o la goană pe un deal în direcţia inamicului. Cu siguranţă că acesta era un semn divin care dovedea că zeii erau alături de britani şi că îşi doreau victoria acestora asupra romanilor. Boadiceea a lansat atacul.”

În cei doi ani care au urmat, Boadiceea a înfăptuit ceea ce, la acea vreme, era considerat probabil un miracol. Doar prin forţa personalităţii şi a curajului ei, aceasta a unit mai multe triburi celtice în război şi a condus o revoltă aprigă care aproape că a învins performanta maşină de război care era armata romană. Aproape că a reuşit să distrugă baza puterii acesteia în Britannia. Trei cetăţi importante au fost distruse şi circa optzeci de mii de cetăţeni şi „colaboratori”, cum îi considera Boadiceea, au fost masacraţi. Istoricul roman Tacit descrie acest măcel nemilos astfel: „Inamicul nu era dispus să ia prizonieri, să-i vândă sau să facă vreo târguială de război, ci mai degrabă să-i masacreze, să-i spânzure, să-i ardă şi să-i răstignească”. Gaius Suetonius Paulinus, guvernatorul

roman al Britanniei, era ocupat cu suprimarea unor revolte din Ţara Galilor, pe când Boadiceea a cucerit o parte a teritoriului din sud-est. Ceea ce i-a umilit cel mai mult pe romani nu era că hoardele rebele erau conduse de un supus al Romei, fie el şi din rândurile britanilor, ci că acest supus era o femeie.

O moştenire tulbure

Boadiceea, cunoscută şi sub numele de Boudicca sau Boadicea, s-a născut într-o familie nobilă din tribul Trinovantes (sau Trinobantes), în anul 30 d.H. Rangul său însemna că de la o vârstă fragedă a fost învăţată să călărească şi, mai târziu, să conducă masivele care pe două roţi ce îi puneau la încercare chiar şi pe cei mai puternici bărbaţi. Pe atunci, Britannia era locuită de numeroase triburi care se războiau tot timpul, găsind mereu noi motive de conflict. Tribul învecinat cu Trinovantes, icenii, în Anglia de Est, unul dintre cele mai mari triburi, era condus de regele Prasutagus, foarte apreciat, care s-a aliat cu romanii pentru a se asigura că demnitatea poporului său va fi respectată.

Uimitoarea Boadiceea, cu părul ca focul, înaltă şi semănând cu o amazoană, i-a atras privirea, astfel că în anul 48 d.H. Aceştia s-au căsătorit. Domnia cuplului regal a fost o perioadă relativ liniştită pentru iceni. Cuplul a sărbătorit de altfel naşterea celor două fete, pe care celţii le considerau la fel de demne ca un moştenitor masculin pentru a continua linia regală.

Această perioadă de pace s-a sfârşit brusc, atunci când Prasutagus s-a îmbolnăvit grav. În încercarea de a-i asigura reginei sale viitorul şi o zestre potrivită pentru fiicele sale, regele a scris un testament în care îi ceda pământurile şi cea mai mare parte a averii sale împăratului, iar soţiei îi lăsa moştenire restul averii. Icenii au considerat că este o împărţire dreaptă a bunurilor sale

pământeşti, însă aceasta s-a dovedit a fi, de fapt, o eroare fatală. Ca toţi şefii seminţiilor celtice după invazia romană sub Claudius, Prasutagus era un rege clientelar şi trebuia să respecte nişte reguli foarte stricte. Cedarea oricărei părţi din averea personală altcuiva decât împăratului contravenea dreptului roman. Prasutagus s-a stins în pace, dar înainte ca ultimul rit funerar să se fi încheiat, furia Romei, conduse de Nero, noul împărat, s-a şi dezlănţuit.

Administratorii romani din Britannia au contestat vehement testamentul regelui icenilor şi au trimis legiuni pentru a da o lecţie tribului şi reginei sale. S-a decretat că toţi şefii iceni vor fi lipsiţi de titlurile lor ereditare şi că toate rudele lui Prasutagus vor fi înrobite. Boadiceea privea cu groază cum soldaţii îi jefuiau palatul şi luau tot ce puteau. La acest prejudiciu enorm au adăugat o insultă foarte gravă: au târât-o în piaţa publică, i-au dat jos hainele şi au îmbrăcat-o în zdrenţe, toate acestea în faţa unei mulţimi îngrozite. În timp ce ea urla de furie şi de durere, soldaţii s-au întors către tinerele prinţese, fiicele ei, şi le-au supus violului ritualic. Mesajul Romei era clar. Britanii nu erau altceva decât nişte supuşi şi, pe viitor, ei trebuiau să respecte regulile stabilite de stăpânii lor, altfel urmau să suporte consecinţe grave.

În timp ce îşi consola fiicele descumpănite, Boadiceea vedea cum soldaţii jefuiau oraşul, îi loveau pe oameni, atât pe cei tineri, cât şi pe cei bătrâni, îngrămădindu-i pe străzi, ca şi cum ar fi adunat vite. Acest episod a fost un moment de cotitură în viaţa reginei icenilor. Înnebunită de furie, ea a jurat să-i îngenuncheze pe cotropitorii romani. Tribul icenilor, cel mai mare din Britannia, avusese întotdeauna reputaţia de a fi relativ paşnic, dar acum, el declarase război.

Râuri de sânge

Boadiceea s-a aliat cu Trinovantes, care erau un alt mare trib, şi s-a îndreptat către triburile mai mici din regiune, care de obicei se războiau între ele, fiindcă şi-a dat seama că, dacă le aducea împreună, acestea puteau deveni o forţă unită serioasă. În secret, ea a călătorit din trib în trib, arătând rănile provocate de mâna romanilor şi povestind despre atrocităţile pe care aceştia le comisesem. Era o bună vorbitoare care ştia să convingă şi să stimuleze, să-şi transmită viziunea despre triburile unite capabile să-i înfrângă pe cotropitori şi să redobândească puterea. Potrivit descrierilor vremii, probabil că a făcut o impresie foarte puternică atunci când a ţinut discursuri în faţa diferitelor grupuri.

Istoricul roman Dio Cassius scria: „Statura ei era foarte înaltă, chipul, sălbatic, privirea străpungătoare; avea vocea aspră; părul ei roşu era des şi lung până la brâu, iar la gât purta un colier mare de aur; peste sâni avea o tunică colorată, încheiată cu o pafta”.

Triburile au adoptat viziunea Boadiceei, cea a Britanniei eliberate de sub jugul tiranic al Romei. Lăsând deoparte anii de conflict şi de rivalitate, ele au jurat credinţă reginei autoproclamate a icenilor.

Boadiceea se metamorfozase de la moartea soţului ei paşnic, descoperindu-şi pasiunea şi abilităţile necesare pentru a se transforma în şef de trib şi în orator. A reuşit să adune o armată imensă, toată Anglia de Est punând mâna pe arme. Pentru romani, ideea că o femeie conducea o armată sau că lupta alături de bărbaţi era ridicolă. Britanii nu aveau asemenea prejudecăţi. În cultura celtică, zeiţele erau venerate, iar femeile erau considerate egale cu bărbaţii. În anul 102 i.H., în timpul unei bătălii dintre romani şi celţi, Plutarh remarcase: „Lupta era la fel de grea cu bărbaţii, ca şi cu femeile... Femeile atacau înarmate cu săbii sau topoare şi se năpusteau asupra

duşmanilor scoţând nişte strigăte îngrozitoare.” Surorile celtice ale Boadiceei se aruncau în luptă cu entuziasm. Romanii, obişnuiţi cu matroanele scorţoase care se ocupau de copii şi de zeii protectori ai familiei, aşteptând, răbdătoare, întoarcerea soţilor de la război, credeau că aceste femei apăruseră din cele mai negre coşmaruri ale lor.

Boadiceea nu numai că s-a dovedit a fi o mare războinică, dar şi-a arătat şi abilităţile de strateg militar desăvârşit. În fruntea unei armate de peste 100.000 de bărbaţi, regina şi-a stabilit ca obiectiv oraşul Camulodunum, astăzi Colchester, noua capitală administrativă a provinciei imperiale. Camulodunum, o colonie de soldaţi romani în rezervă, era centrul religiei şi al autorităţii romane în Britannia. Triburile apropiate de oraş erau terorizate de veterani; mulţi oameni au fost alungaţi din casele lor şi transformaţi în sclavi. Îi urau pe stăpânii lor romani, dar nu fuseseră niciodată suficient de numeroşi pentru a organiza un atac. Atunci când roşcata Boadiceea i-a chemat la arme, toţi s-au ridicat ca un singur om, convinşi fiind că momentul mult aşteptat sosise.

În timp ce Boadiceea mărşăluia prin Camulodunum, Suetoniu îi bloca pe rebeli pe insula Mona, actuala insulă Anglesey, fără să ştie că poziţia sa de comandant avea să sufere cel mai grav afront. Regina se apropia tot mai mult de oraş şi părea că zeii înşişi erau de partea ei. Istoricul roman Tacit povesteşte că statuia Victoria, ridicată de împăratul Claudius ca simbol al dominaţiei romane, s-a prăbuşit dintr-odată şi a căzut pe spate în direcţia din care venea Boadiceea. Locuitorii din Camulodunum erau îngroziţi şi credeau că acesta era un semn că trebuiau să fugă din oraş, din faţa inamicului care se apropia. Au urmat şi alte semne prevestitoare, anunţând că moartea era iminentă.

În timp ce Regina Războinică se apropia, în casa Senatului se auzeau nişte gemete ciudate, iar ecourile strigătelor au răsunat pe estradă. Unii martori înspăimântaţi au spus că visaseră că apele râului se făcuseră roşii ca sângele. Chiar şi scepticii au fost reduşi la tăcere de poveştile care explicau cum mareea lăsase în urma ei forme umane şi ruinele unui oraş fantomă.

Prinzând de veste despre această revoltă, Suetoniu s-a înfuriat şi a trimis imediat o parte din forţele sale în oraşul ameninţat. Dar era prea târziu. Profeţia râului care lua culoarea sângelui avea să se împlinească. În ciuda tuturor prevestirilor, veteranii şi familiile lor nu se aşteptau la o asemenea sălbăticie a atacului britanilor. Boadiceea a distrus din temelii Camulodunum, iar fiecare bărbat, femeie şi copil, precum şi trădătorii, au fost ucişi. A fost nemiloasă şi hotărâtă să nu ia prizonieri, preferând în schimb să-i jertfească în cinstea zeilor celtici ai războiului. Se estimează că 70.000 de oameni au fost masacraţi în ceea ce poate fi descris astăzi ca fiind „o curăţare etnică”.

Suetoniu trimisese o legiune de cinci mii de oameni, socotind că aceştia erau îndeajuns de numeroşi pentru a-i supune pe rebeli, dar Boadiceea îi aştepta. Foarte pricepute la ambuscade, hoardele rebele i-au atacat pe romani în afara oraşului Camulodunum. Vestea izbânzii celţilor s-a răspândit în ţară, iar triburile mai mici, care la început ezitaseră să-i înfrunte pe romani, s-au alăturat reginei războinice în misiunea ei de a-l alunga pe invadator afară din ţară.

Insensibilă la plânsete şi rugăminţi, Boadiceea şi-a îndreptat trupele victorioase spre Londinium, astăzi Londra, cel mai mare oraş al Insulelor Britanice şi un centru comercial înfloritor. Spre deosebire de Camulodunum, Londinium nu era un centru oficial roman, dar mulţi locuitori care prosperaseră datorită romanilor, în

special negustorii, comercianţii şi creditorii, se stabiliseră aici. Pentru Boadiceea, ei nu erau nimic altceva decât nişte trădători, care trebuiau să suporte consecinţele lipsei lor de loialitate. Aflând de sosirea reginei, negustorii îngroziţi i-au cerut ajutorul lui Suetoniu. Londinium nu avea ziduri fortificate pentru a se proteja, iar locuitorii săi erau obişnuiţi să mânuiască banii, mai degrabă decât armele. Suetoniu a ajuns în Londinium înaintea Boadiceei, dar, după o evaluare rapidă a slăbiciunilor strategice ale oraşului, acesta şi-a dat seama că nu avea nicio şansă de a o învinge pe Regina Războinică. Tacit a scris: „Fără să-i pese de gemete şi de lacrimi, Suetoniu a dat semnalul de plecare”.

Neîntâmpinând nici cea mai mică rezistenţă, Boadiceea şi armata ei au jefuit oraşul, masacrând între treizeci şi patruzeci de mii de oameni. Dio Cassius explică:

„Prizonierii britanilor au fost supuşi tuturor ultrajelor imaginabile. Cea mai gravă atrocitate, cea mai bestială, comisă de britani a fost aceasta: mai întâi, le-au spânzurat pe femeile cele mai nobile şi mai distinse. Apoi, le-au tăiat sânii şi li i-au băgat în gură, astfel încât victimele să pară că mănâncă. După aceea, au tras femeile în nişte ţepi ascuţite.”

Triburile au acţionat pe măsura reputaţiei lor de sălbatice, părând mânate de o sete de sânge nestăvilită. Dreptatea, care era de partea Boadiceei la începutul misiunii sale, a fost cu siguranţă spulberată după aceea, în masacrul nemilos al unor oameni nevinovaţi.

Vestea succesului rebelilor se răspândea în triburile din toată ţara, iar numărul acestora creştea zi după zi. Lăsând Londinium în flăcări, Boadiceea şi-a îndreptat armata spre Verulamium, actualul oraş Saint Alban, locuit doar de susţinători ai romanilor. Oraşul era astfel sortit să fie ras de pe faţa pământului. În fruntea unei forţe imense de

aproximativ 200.000 de războinici, nimic nu părea să o poată opri. Dar Suetoniu aştepta. Înţelegând că Boadiceea reprezenta o ameninţare serioasă pentru prezenţa romană în Britannia, el alesese să sacrifice Londinium şi să anticipeze atacul oraşului Verulamium. Gata să întoarcă armele împotriva lui în caz de înfrângere, el s-a dus să o înfrunte pe Regina Războinică şi hoardele ei.

Văzând că Boadiceea se apropia, locuitorii din Verulamium au fugit. Toţi cei care au rămas au fost ucişi, iar oraşul, complet distrus. Se pare însă că, de data aceasta, Boadiceea a pus dorinţa de răzbunare mai presus de abilităţile sale de strateg. Dacă s-ar fi oprit din drumul ei către Verulamium, l-ar fi putut intercepta pe Suetonius, pe când soldaţii acestuia erau expuşi şi incapabili să reziste avantajului numeric al oştii ei. De ce nu şi-a putut înfrunta adversarul? Probabil că armata ei crescuse atât de mult încât regina pierduse controlul asupra acesteia sau că o schimbare de plan ar fi fost imposibilă. În orice caz, această oportunitate ratată va avea consecinţe fatale.

Victoria sau moartea!

Suetoniu a ales un câmp de luptă în afara oraşului Verulamium şi şi-a poziţionat soldaţii într-un spaţiu deschis, în vârful unei pante uşoare, cu o pădure care îl proteja pe un flanc. Avea astfel un avantaj clar. Boadiceea nu putea ataca decât dintr-un singur loc, de la poalele dealului. Şi cu toate acestea, cei zece mii de soldaţi ai lui Suetoniu nu pot fi blamaţi dacă s-au pierdut cu firea atunci când au văzut cum câmpul s-a umplut de celţi. Strigătele de război care răzbăteau până la ei erau mai mult nişte urlete de animale sălbatice. Mulţi „barbari” erau goi, cu trupul vopsit în albastru. Generalul roman a încercat să-şi liniştească oamenii cu privire la ceea ce avea să urmeze, ridiculizând forţele rebele şi spunând că celţii nu erau decât nişte „fugari”, dintre care cei mai mulţi luptau cu

mâinile goale. Dar ochii soldaţilor săi nu puteau să nu rămână aţintiţi la umbra care străbătea câmpia, cu o mână agitând o suliţă, iar cu cealaltă ţinând frâiele carului. Amazoana cu părul de foc aţâţa furia războinicilor ei.

Boadiceea a trecut prin rândurile armatei sale, formată acum din 200.000 de oameni, urmărind cum familiile lor se adunau în spatele câmpului de luptă. Bunicii, soţiile şi copiii s-au aşezat în nişte căruţe ca să asiste la victorie şi să revendice libertatea de care fuseseră privaţi. În această zi groaznică din 62 d.H., este neîndoielnic că Boadiceea era rănită şi epuizată şi că avea nevoie de un efort uriaş pentru a sta dreaptă şi a ţine frâiele cailor dezlănţuiţi. Cu toate acestea, ea a rostit un discurs electrizant în faţa războinicilor săi, spunând că cerul este de partea lor, că romanii care îi aşteptau nu aveau în minte decât să fugă şi că „nu vor rezista vălmăşagului şi strigătelor, şi încă şi mai puţin atacului şi loviturilor unei armate atât de numeroase”. Eliberarea iepurelui prevestea semne bune, zeii erau de partea lor. Strigătul ei de bătălie răsuna în urechile tuturor: „Victoria sau moartea!” Suetoniu a aşteptat până în ultima clipă. Atunci când a dat ordinul, lăncile au zburat prin aer, în învălmăşeală, decimând prima linie a rebelilor care înaintau. Romanii năvăleau din toate părţile, împingând armatele Boadiceei în spatele câmpului, către membrii îngroziţi ai familiilor lor, cercul de căruţe împiedicându-i să fugă. Striviţi unii de ceilalţi, rebelii nu au putut să-şi folosească săbiile lungi, iar scena s-a transformat într-un masacru, în timp ce britanii cădeau unul după altul sub loviturile romanilor. Era rândul lui Suetoniu să fie nemilos, acesta ordonând soldaţilor lui să masacreze familiile prinse în căruţe, astfel încât o astfel de răscoală să nu se mai întâmple niciodată.

Cum înfrângerea era iminentă, iar visurile sale de eliberare de sub dominaţia romană se spulberau,

Boadiceea a fugit de pe câmpul de luptă. Ştia că Nero cel lăudăros o va arăta pe străzile Romei şi că fetele ei vor fi violate şi torturate. Regina Războinică a preferat moartea în locul captivităţii. Ea a umplut un potir cu otravă şi l-a dat fiicelor sale înainte de a-l duce ea însăşi la gură.

Istoria a ţinut neapărat să vadă în Boadiceea o eroină engleză nobilă, o femeie care aproape că a învins puterea Romei. Statuia de bronz la dimensiuni reale a Boadiceei, stând în picioare în carul său, cu fiicele alături, ocupă un loc proeminent în faţa Parlamentului din Londra şi le reaminteşte trecătorilor de revolta sa eroică. Dar nu putem nega faptul că, în ciuda curajului imens şi a vremelnicului ei succes în unificarea triburilor în război, Boadiceea era, totodată, în tradiţia poporului său, conducătoarea cea mai sălbatică şi cea mai crudă. Fără milă în bătălii, la ordinul ei mii de civili nevinovaţi, printre care femei şi copii, au fost torturaţi şi ucişi. Cu toate acestea, urmările luptei sale pentru libertate continuă să reverbereze. Unele dintre cele mai grave atrocităţi din aceste bătălii au fost şterse din memoria colectivă de către cei care văd în Regina Războinică o icoană feministă mândră şi o luptătoare înverşunată împotriva asupririi.

Locul mormântului Boadiceei este foarte controversat. Unii cred că a fost îngropată sub peronul numărul 10 al gării Kings Cross din Londra.

LA MALINCHE

La Malinche (sau Doña Marina) este sclava mexicană care s-a aliat cu Cortés, la începutul secolului al XVI-lea.

„Doña Marina era o tânără indigenă, dar care avea nişte valori atât de virile încât, deşi auzea în fiecare zi că indienii urmau să ne omoare şi să ne mănânce carnea cu ardei iute (...), nu a trădat nicio slăbiciune şi a dat dovadă de un curaj mult superior unei femei!

[Bernal Díaz del Castillo, istoric spaniol (1493-1581), era un aventurier de origine iberică. S-a stabilit ca neguţător în Cuba, pentru ca mai târziu să-l urmeze ca mercenar pe Cortés, care pleca să cucerească Mexicul şi să-şi încheie viaţa ca guvernator al Santiago de los Caballeros, în Guatemala. În ultimii ani ai vieţii, a scris povestea cuceririi spaniole în America Centrală].

„La Malinche asculta, în timp ce trimişii azteci încercau să se înţeleagă cu conchistadorii spanioli Vorbeau un dialect pe care interpretul spaniol nu-l înţelegea şi, fără ajutorul lui, nu ar fi existat nicio negociere, ci doar violenţă. La Malinche îi înţelegea pe azteci şi vorbea şi dialectul pe care îl ştia Gerónimo de Aguilar. Ea era legătura de care aveau nevoie, dar îi era greu să intervină, căci nu era decât o simplă sclavă oferită invadatorilor pentru a-i convinge să-şi vadă de drum. La Malinche devenise sclavă pe când era doar un copil şi fusese vândută de cel puţin două ori De ce ar ajuta un popor care o dispreţuise atât de mult?”

Dorinţa de a ieşi din acest impas era însă mai puternică decât resentimentele sale. Poate că îşi dădea seama că priceperea sa neobişnuită la limbi străine îi va da o putere pe care nu o mai cunoscuse niciodată până atunci. A respirat adânc şi a început să vorbească. Cortés s-a uitat la această indigenă pe care hotărâse deja să o ofere unuia dintre cei mai credincioşi generali ai săi. Dar, ascultând-o, s-a răzgândit.

Malinali Tenepal, botezată Marina de către spanioli şi numită La Malinche („femeia căpitan”) de către azteci, este dispreţuită de mulţi mexicani care o consideră drept complicea lui Cortés, cea care l-a ajutat să distrugă marele imperiu aztec şi care a trecut de partea sa în căutarea sângeroasă a puterii şi a aurului. Termenul *malinchista* desemnează astăzi o persoană căreia îi plac străinii şi care

îşi trădează propria ţară pentru propriul câştig sau din cauza unui sentiment de inferioritate.

Dar La Malinche a început să fie descrisă ca trădătoare, seducătoare şi prostituată abia în anul 1821, la aproximativ 300 de ani de la moartea sa, când naţionaliştii mexicani, dorind să dea o nouă identitate ţării lor, care îşi dobândise recent independenţa, au şters orice urmă a spaniolilor şi a celor care fuseseră de partea lor. La Malinche avusese un copil cu Cortés, ceea ce a întărit această imagine de „Eva mexicană" care s-a asociat sexual cu inamicul, provocând distrugerea propriului popor. De altfel, o credinţă explică faptul că maltratarea femeilor din societatea mexicană datează de pe vremea ei. În timp ce în ochii naţionaliştilor La Malinche era o trădătoare, ceilalţi o considerau o femeie curajoasă, care lupta pentru independenţa sa într-o epocă în care femeile erau deseori tratate ca nişte sclave şi nu aveau niciun cuvânt de spus. Cuvântul ei însă avea să schimbe pentru totdeauna povestea poporului său.

Vândută ca sclava

Tinereţea ei rămâne învăluită în mister. Locul şi data naşterii sale nu sunt cunoscute, adăugând, prin urmare, şi mai mult mister şi lăsând frâu liber istoricilor care şi-au scris propria versiune. Se ştie totuşi că La Malinche s-a născut între 1502 şi 1505, în ziua numită „Malinal" că a fost crescută în regiunea Veracruz, în sudul Mexicului, şi că a fost fiica unui *cacique*, ceea ce înseamnă că provenea dintr-o familie nobilă aztecă. Nu există, de asemenea, nicio îndoială că aceasta nu ar fi primit o bună educaţie şi că nu şi-ar fi dezvoltat rapid competenţele lingvistice. Dar moartea tatălui şi recăsătorirea mamei ei au pus capăt acestei vieţi privilegiate. La Malinche era moştenitoarea naturală a moşiei tatălui său, dar când mama ei a dat naştere unui fiu, tatăl vitreg a decis că ea trebuia să

dispară. Potrivit lui Bernal Diaz del Castillo, istoric şi fost soldat în timpul cuceririi spaniole, care a cunoscut-o pe La Malinche, părinţii au vândut-o ca sclavă unor negustori aflaţi în trecere, indieni din Xicalango, şi au pretins că aceasta murise în timpul nopţii. Cruzimea mamei sale a lăsat, cu siguranţă, urme asupra fetiţei. Aceasta însemna trădarea finală şi începutul anilor de sclavie şi de chinuri.

Comercianţii mayaşi care o cumpăraseră pe La Malinche au revândut-o curând unor locuitori din statul Tabasco. Tratată mai degrabă ca o marfa decât ca o fiinţă umană, ea a ajuns în oraşul Potonchan, unde un senior bogat i-a cumpărat serviciile. A trăit clipe grele, fiind nevoită să ţeasă şi să asculte conversaţiile locale ale femeilor care probabil se bucurau de un rang mai înalt decât al său. Înzestrată la limbi străine, La Malinche s-a trezit cufundată în sunetele limbii maya şi în scurtă vreme a învăţat să vorbească această limbă. Fără să vrea, îşi însuşise cheia ce avea să o ajute să scape de sclavie. Deocamdată, era sigură că soarta ei era deja stabilită. Încă din adolescenţă, va deveni o concubină. Dar înainte de aceasta, a fost din nou oferită drept recompensă unui stăpân cu totul diferit. Venise momentul să-şi ia în mâini propriul destin.

Conchistadorii în anul 1519, pe când La Malinche ţesea, împletea şi îi asculta pe cei de lângă ea, Hernán Cortés, conducătorul a 600 de conchistadori spanioli, a atacat oraşul Potonchan, hotărât să execute ordinele şefului său şi să-i supună pe aceşti indieni turbulenţi jugului spaniol. Religia catolică intra, evident, în joc, iar căutarea bogăţiilor legendare ale aztecilor era o motivaţie foarte bună pentru strădania lor. Războinicii mayaşi, insuficient dotaţi pentru a face faţă sofisticatului armament spaniol, au căutat rapid alte modalităţi de a-i potoli pe duşmani. Spre surprinderea ei, La Malinche făcea

parte dintr-un grup de 20 de fete oferite spaniolilor ca dar de pace.

Spaniolii le-au explicat fetelor că, pentru a-şi putea juca rolul de curtezane, trebuiau mai întâi să fie botezate conform religiei catolice. Pentru La Malinche, botezul nu era chiar un obstacol, de vreme ce zeilor părea să nu le fi păsat niciodată de suferinţa ei. Aerul ei sfidător, precum şi frumuseţea ei izbitoare i-au atras atenţia lui Cortés şi, odată botezată, acesta i-a „oferit-o” prietenului său credincios, Hernández Portocarrero. Probabil că aceasta a fost din nou frustrată din cauza neputinţei ei, dar cel puţin se apropiase întrucâtva de centrul puterii.

La Malinche s-a obişnuit repede cu ritualurile noului ei destin şi a apreciat „renaşterea” sa după ce a primit numele de botez Marina. Jertfa umană nu se afla în meniul acestui zeu care părea să se mulţumească doar cu pâine şi vin. Alţii erau uimiţi de rapiditatea cu care La Malinche, acum Marina, renunţase la riturile sacre ale poporului ei. Poate că se răspândiseră şi zvonuri înşelătoare.

La Malinche dobândise deja obiceiul să fie supusă, să gătească, să ţească şi să asculte în orice împrejurare. Cu siguranţă că modul în care o tratau aceşti străini bărboşi, înarmaţi cu crucifixe şi săbii, nu era mai rău decât ceea ce îndurase înainte. Atunci când Cortés şi ai săi au mers în capitala aztecă Tenochtitlan, astăzi numită Ciudad de México, Marina i-a însoţit ca amantă a lui Portocarrero.

Împăratul Montezuma, atotputernicul şef al aztecilor, a trimis emisari să intercepteze armata spaniolă şi să descopere intenţiile acesteia. Cortés era foarte dispus să negocieze, dar în timpul primei întrevederi, Gerónimo de Aguilar, interpretul, s-a străduit să-i înţeleagă pe interlocutori pentru că, deşi vorbea maya, nu cunoştea limba aztecă, nahuatl. Observând că frustrarea lui Cortés era tot mai mare, Marina s-a oferit voluntar şi a tradus fără

niciun efort. Faptul că o fată atât de modestă avea asemenea abilităţi lingvistice i-a surprins pe aceşti bărbaţi puternici, aflaţi pe punctul de a se încăiera din cauza neînţelegerii dintre cele două tabere.

Marina vorbea maya şi nahuatl, iar Aguilar, maya şi spaniola. S-a stabilit, deci, un lanţ relativ complex al interpretării, iar Marina a servit drept element de legătură între negociatori.

Cortés era vrăjit. Ştia că găsise unealta de care avea nevoie şi, drept urmare, a decis să o angajeze pe Marina ca interpret şi secretară. Femeia devenise de neînlocuit. Dar, începând chiar din acest moment, faptele sale au fost denigrate în secolul XIX de naţionaliştii mexicani, care i-au construit o reputaţie de renegată şi trădătoare a naţiunii. În realitate, Mexicul nu era realmente
0 naţiune la acea vreme, ci o regiune de regate aflate în război, dintre care majoritatea, în special cele din Choluteca, Campéoles şi Tlaxcala, îi urau pe azteci, precum şi tributurile pe care acestea le cereau.

În scurt timp, Marina adăugase şi spaniola în repertoriul său şi de acum se putea lipsi de ajutorul lui Aguilar. Ea stătea în spatele lui Cortés, în timpul întâlnirilor cu indigenii, negocia cu siguranţă de sine şi îi organiza programul politic, adăugând uneori câteva gesturi teatrale. Conchistadorii şi-au dat şi ei seama că această mică autohtonă ar putea fi un bun lider. Dar în ochii indienilor, ea se făcea vinovată de încălcarea normelor, femeile din acea epocă neavând vreun cuvânt de spus în situaţiile oficiale.

În acel moment, Cortés îşi luase înapoi „darul” pe care i-l oferise lui Portocarrero şi o adusese pe Marina în patul său, un eveniment în jurul căruia istoricii au făcut mare vâlvă. Erau determinaţi să o descrie ca pe o Eva mexicană, gata să se vândă diavolului în persoană. Dar avea ea oare

de ales? Cu siguranţă că spaniolul Cortés a devenit tot mai dependent de fidela lui asistentă, dat fiind că aceasta îl ajuta să călătorească pe tărâmuri necunoscute datorită negocierilor cu indienii. Cum Cortés nu dispunea de prea mulţi soldaţi la sol, el spera să convingă triburile vecine să
1 se alăture, folosindu-se de Marina, care era numită acum Doña Marina, ca de „vocea” sa.

Masacrul de la Cholula

Cortés a pus rapid la cale un plan pentru a-i cuceri pe indienii care refuzau să i se supună. La început, trupele sale aveau să lanseze un atac violent, mânuindu-şi armele cu îndemânare şi asigurându-se că pagubele provocate erau suficiente pentru a arăta de ce erau în stare. Apoi, când indienii s-ar fi retras dezorientaţi, Marina urma să vină la masa negocierilor propunându-le să se alăture conchistadorilor. Aşa a reuşit Cortés să atragă un număr mare de războinici Tlaxcala, care au fost de acord să participe la cucerirea vechilor lor duşmani, aztecii. Cortés a reuşit, fără îndoială, să profite de faptul că membrii tribului Tlaxcala încă nu-i iertaseră pe azteci că alegeau din rândurile lor victimele ce urmau a fi sacrificate zeilor. Marina juca de acum un rol esenţial şi, în secolele următoare, ea va fi considerată principala cauză a evenimentelor sângeroase ce aveau să vină.

În drum spre Tenochtitlan, capitala regatului aztec, Cortés şi armata sa tot mai mare au pornit spre Cholula, „unul dintre cele mai frumoase oraşe care se pot imagina”, precum şi centrul comercial cel mai prosper al regiunii. Locuitorii acestuia nu păreau deloc dispuşi să intre în război, aşa că i-au primit pe conchistadori în oraşul lor, cu condiţia ca vechii lor duşmani, din Tlaxcala, să rămână în afară oraşului. În primele zile, spaniolii au fost trataţi ca oaspeţi de onoare, fiind cazaţi într-un palat şi invitaţi la sărbători fastuoase organizate în cinstea lor.

Marina părea să-i tulbure pe locuitorii din Cholula. În definitiv, ea era aztecă, asemenea lor, şi cu siguranţă că era ţinută împotriva voinţei ei. O femeie nobilă din Cholula a sfătuit-o pe Marina să fugă imediat pentru că se urzise un complot ce urmărea executarea armatei spaniole. Dar Marina, slujitoare credincioasă şi iubită a lui Cortés, l-a avertizat asupra pericolului şi, astfel, a dezlănţuit lanţul evenimentelor ale căror consecinţe au fost teribile pentru cei din Cholula.

Cortés şi-a adunat oamenii şi le-a ordonat să fie nemiloşi în momentul atacului. În timp ce războinicii din Cholula aşteptau, neînarmaţi, într-un loc aflat nu departe de piramida lui Quetzalcoatl, armata spaniolă a lansat un atac şi i-a căsăpit fără milă. A fost cel mai sângeros masacru din istorie, o tragedie în care, potrivit lui Cortés, aproape 3.000 de localnici şi-au pierdut viaţa, însă istoricii naţionalişti mexicani au estimat că numărul victimelor a fost de două ori mai mare.

Vestea acestui masacru a ajuns repede la Tenochtitlan, iar Bernal Díaz a declarat: „Dacă înainte aveam o reputaţie de oameni curajoşi, acum ne consideră nişte vrăjitori.” Spaniolii i-au înspăimântat pe azteci, iar Cortés a traversat Valea Mexico până la reşedinţa împăratului Montezuma al II-lea, fără să întâmpine vreun obstacol. Mulţi azteci ştiau că o femeie din poporul lor călătorea alături de spanioli. Pentru unii dintre ei, ea întruchipa speranţa de a-i vedea pe spanioli venind cu intenţii paşnice. Pentru alţii, rolul ei în masacrul din piramida lui Quetzalcoatl însemna că ea era diavolul însuşi. La 8 noiembrie 1519, Cortés mărşăluia în oraşul Tenochtitlan cu 6.000 de indieni în rândurile armatei sale: aparent, reuşise să dea o lovitură de stat fără vărsare de sânge. Mergând în spatele lui prin capitala aztecă şi conştientă că participa la distrugerea moştenirii poporului său, Marina a început să se îndoiască de sine.

Poate că spera să-i convingă pe azteci să se convertească la catolicism şi că avea intenţia de a-şi folosi abilităţile diplomatice pentru a ajunge la o soluţie paşnică. Sau poate că dorea să se răzbune pur şi simplu pentru abuzurile pe care le îndurase în familia sa şi în tribul său?

Noaptea tristă

Marina era prezentă la toate întâlnirile dintre Cortés şi Montezuma. Iniţial, căpetenia aztecă i-a oferit daruri oaspetelui său spaniol şi i-a făcut o promisiune care i-a dat de înţeles că i-ar putea dărui oraşul său. (Uneori s-a crezut că Montezuma şi alte persoane i-au luat pe primii spanioli albi drept zei, aşa cum povestea un mit vechi). Zilele treceau şi Marina îi privea pe cei doi bărbaţi învârtindu-se în cerc, ca doi lei care încercau să-şi măsoare puterile. Ea se afla într-o poziţie pe care nicio femeie aztecă nu o mai ocupase până atunci şi i-a însoţit pe Cortés şi pe Montezuma la templul din oraş al zeităţii supreme, Huitzilopochtli, zeul războiului şi al soarelui. Mirosul sacrificiului uman plutea în aer, în timp ce ultimele victime ardeau încă, atârnate pe ruguri. De obicei, acest spectacol oribil al templului era accesibil numai preoţilor şi victimelor. Păstrându-şi calmul, Marina l-a informat pe împărat că sacrificiile umane şi cultul zeilor azteci, pe care Cortés îl considera un cult al diavolului, trebuiau să înceteze. Montezuma s-a simţit ofensat, insultat de o asemenea blasfemie şi, în acest moment, toată cordialitatea dintre cei doi bărbaţi a încetat.

Doar teama că spaniolii erau nişte zei străini cu puteri supranaturale mai ţinea intactă armata lui Montezuma, pe când, în realitate, armata spaniolă, compusă din triburi indiene disparate, era epuizată şi indisciplinată. O scânteie cât de mică ar fi putut provoca un conflict teribil. Încercând să controleze situaţia, Cortés i-a impus lui Montezuma să rămână închis în reşedinţa sa. O asemenea

faptă nu a făcut decât să crească furia populaţiei, care a coborât în stradă şi a cerut capul lui Cortés. Acesta din urmă l-a implorat pe Montezuma să le vorbească oamenilor săi şi, pentru o clipă, mulţimea a ascultat. Câteva pietre aruncate de persoane mai înverşunate l-au atins pe împărat. Rănit grav, el a fost transportat în afara pericolului.

Atunci, Marina a fost cea care părea că preia controlul. Stând în faţa mulţimii, ea a mers pe mâna conducătorului lor şi a reuşit să-i calmeze. Dar, la scurt timp, Montezuma a murit din cauza rănilor. În ziua următoare, văzând că soldaţii săi se împuţinau tot mai mult, Cortés a decis să fugă. În timpul nopţii, armata spaniolă a acoperit copitele cailor cu o pânză moale şi a încercat să se retragă în linişte. În zadar, căci o bătrână a dat alarma. În haosul care a urmat, mulţi spanioli s-au înecat în lac, greutatea armurii trăgându-i spre fund. Alţii au fost prinşi şi jertfiţi zeilor. Marina şi Cortés au reuşit să scape, agăţându-se unul de celălalt pe crupa calului şi dispărând în noapte.

Spaniolii au numit această noapte *la noche triste* („noaptea tristă”). Dar victoria poporului din Tenochtitlan a fost de scurtă durată, fiindcă variola făcea ravagii în oraş. Conchistadorii lăsaseră boala în urma lor, ca un cal troian care asigura distrugerea oraşului Tenochtitlan. Dat fiind că aztecii nu erau imunizaţi împotriva acestei boli necunoscute pe noul continent, mii de oameni au murit din cauza ei. Spaniolii care supravieţuiseră bătăliei au traversat dealurile şi s-au stabilit cu aliaţii lor în statul Tlaxcala, gata să asedieze oraşul. În anul 1521, oamenii din Tenochtitlan nu s-au putut împotrivi prea tare atacului lor, întrucât erau greu loviţi de boală, iar cadavrele putrezite erau îngrămădite pe străzi. Dar, de fapt, rolul jucat de cei 6.000 de indieni pe care Marina îi angajase s-a dovedit decisiv, căci aceştia au dat foc oraşului. Incendiul

din Tenochtitlan a împiedicat boala să facă ravagii în oraş. Fără să ştie, Marina şi-a salvat poporul.

După cucerire în anul 1524, Marina a reuşit să-l însoţească pe Cortés într-un marş istovitor către Honduras pentru a smulge acest teritoriu din mâinile lui Cristóbal de Olid care îl revendica. Abilităţile ei de traducător şi negociator s-au dovedit încă o dată de nepreţuit. Se părea însă că Hernán Cortés se pregătea de întoarcerea în Spania. În timpul acestei călătorii, el a căsătorit-o pe Marina cu unul dintre ofiţerii săi, Juan Jaramillo, deşi în anul 1522 ea îi dăruise lui Cortés un fiu, Martín. Don Martín de Cortés este înregistrat ca primul mexican, un amestec de sânge spaniol şi indian. El a fost trimis la studii în Spania dar, în 1548, la 26 de ani, a fost executat pentru conspiraţie. Mai târziu, Marina i-a dăruit lui Jaramillo o fiică, Maria.

După cucerirea Hondurasului, Marina a dorit să-şi revadă mama şi pe fratele ei vitreg, pe care nu-i mai văzuse de când fusese vândută ca sclavă. Aceştia, îngroziţi şi auzind de puterea ei, s-au gândit că Marina i-ar putea ucide pentru că o trădaseră. Dar Marina, în vârstă de numai douăzeci de ani şi deja mamă, văzuse deja destulă vărsare de sânge cât pentru toată viaţa. Şi-a întâmpinat familia cu daruri şi a iertat-o, hotărâtă să pună în practică noua sa doctrină.

De asemenea, părea că Marina nu mai era de niciun folos pentru Spania. După căsătoria cu Jaramillo, ea a dispărut din arhivele istoriei. Este posibil să fi murit de ciumă la vârsta de 25 de ani. Ambiguitatea şi misterul din jurul morţii sale, ca şi din viaţa sa, continuă să alimenteze miturile şi legendele.

Cortés a vorbit rar despre Marina în scrisorile pe care i le-a trimis stăpânului său, Carol al V-lea, fiind poate stânjenit de faptul că o femeie a jucat un rol atât de

important în cucerire. El se referea la ea în aceşti termeni: „Tălmaciul meu, o indiancă”. Dar istoricii naţionalişti ai secolelor XIX şi XX susţin că aceasta a jucat un rol-cheie în colonizarea Mexicului şi au declarat chiar că, fără ea, cucerirea spaniolă nu ar fi izbutit niciodată. Ea a devenit un pocal gol, în care bărbaţi cu un adevărat program politic şi cu interese reale vărsau venin. A fost înfăţişată ca o femeie cu un apetit sexual vorace care nu se sătura niciodată de omul alb. Recent, au apărut portrete ale sale mai compătimitoare, spre deosebire de alte opere picturale, precum cele realizate de José Clemente Orozco, care înfăţişau trupurile goale ale celor doi amanţi, Marina şi Cortés, înlănţuite pe o grămadă de cadavre. Aici se spune că, fără abilităţile ei de interpret şi dacă nu ar fi fost în stare să-l facă pe Cortés să înţeleagă tradiţiile şi temperamentul poporului său, vărsările de sânge ar fi fost şi mai numeroase. Faptul că o femeie a reuşit să cucerească un imperiu atât de important ca Imperiul Aztec trebuie să fi fost greu de înghiţit de către cei care voiau să laude tradiţiile şi îndrăzneala indienilor prehispanici. Poate că orgoliul masculin rănit s-a mai liniştit la gândul că aceasta fusese opera unei seducătoare diabolice şi nu doar a unei simple femei.

MARIAI A ANGLIEI

Maria I – sau Mary – Tudor a fost regina Angliei. Decedată în 1558, la doar patruzeci şi doi de ani, murmurând: „Păstraţi-vă mereu credinţa adevărată.”

Regina Maria stătea morocănoasă pe malurile Tamisei, în faţa Palatului Greenwich. Dragul ei soţ Filip s-a apropiat de ea pentru a-şi lua rămas-bun. Ar fi rămas oare cu ea dacă ar fi fost la fel de frumoasă ca sora sa vitregă, Elisabeta? Alungând aceste gânduri, ea izbuteşte să schiţeze un zâmbet călduros. În afară de tatăl său, care o abandonase într-un mod crud, prinţul Filip al Spaniei, cu

trăsăturile lui delicate, cu ochii săi albaştri şi cu sensibilitatea lui, era singurul bărbat pe care îl iubise vreodată şi pe care îl va iubi mereu. Pe când Maria era disperată să-şi găsească un soţ potrivit, îi fusese sugerat Filip. Acesta era mai mult decât potrivit şi chiar s-a îndrăgostit de el. Dar acum, el pleca, aparent dezamăgit că nu puteau avea copii.

Cu toate acestea, Filip nu era atât de afectat cum părea. El spera să profite de dezmierdările unor femei mai tinere şi mult mai puţin nevrotice la Amsterdam, în timp ce se va ocupa de afacerile spaniole în Olanda. După o ultimă reverenţă solemnă în faţa reginei sale, regele a întors spatele Angliei şi a urcat, cu inima uşoară, la bordul navei sale. Maria s-a repezit în interiorul palatului şi s-a oprit la o fereastră aflată deasupra râului, departe de privirile indiscrete ale curtenilor. Aici, în timp ce vedea cum vântul umflă pânzele convoiului lui Filip, Maria s-a lăsat pradă durerii. Printre lacrimi, ea contempla navele care dispăreau la orizont şi care luau cu ele dragostea vieţii ei, lăsând-o singură cu rugăciunile ei.

Maria I a Angliei este unul dintre monarhii englezi cei mai puţin celebri. Ea şi-a câştigat titlul deloc de invidiat de „Bloody Mary” („Maria/Mary cea sângeroasă”), pentru că în timpul domniei sale îi vâna cu înverşunare pe adversarii catolicismului şi pentru că „a curăţat” prin foc ceea ce ea considera drept erezia acestora. Ea a fost responsabilă de executarea a cel puţin trei sute de persoane, în mare parte ţărani săraci al căror singur păcat fusese acela de a rămâne credincioşi religiei protestante.

Elisabeta, care i-a succedat, a învăţat lecţia excesului de zel al Mariei şi şi-a promis că „nu va străpunge nicio fereastră în sufletele oamenilor”, pe când Maria doborâse uşi şi îi torturase sau îi arsese de vii pe cei care i se opuneau. Catolică evlavioasă, Maria a domnit doar cinci

ani, dar în această scurtă perioadă, ea a dobândit reputaţia care a făcut-o unul dintre cei mai dispreţuiţi suverani din istoria Angliei.

Căzută în dizgraţie

Rareori un copil a fost la fel de privilegiat, încă de la naştere, ca Maria Tudor. Născută în anul 1516, unica fiică a lui Henric al VIII-lea, regele Angliei, şi a Caterinei de Aragon, regina lui spaniolă, Maria a fost adorată de părinţi, care au copleşit-o cu daruri extravagante. La doar nouă ani, ea avea chiar propria curte la Castelul Ludlow, formată din mici curteni de vârsta ei.

Chiar dacă Henric afirmase clar că îşi dorea un fiu drept moştenitor, el a fost un tată iubitor ce credea că nimic nu era prea frumos pentru micuţa lui prinţesă.

Caterina pierduse multe sarcini, iar un prinţ murise chiar înainte de naşterea Mariei, aşa că ea îşi considera fiica drept un dar de la Dumnezeu. Până la vârsta de paisprezece ani, Maria a avut o copilărie minunată, convinsă fiind că era una dintre prinţesele cele mai importante din Europa, dată de mai multe ori în căsătorie pentru a se încerca formarea unor alianţe.

Probabil că Maria a fost şocată atunci când tatăl ei, pe care îl iubea atât de mult, a început să se îndepărteze de ea. Făcuse ceva care să nu-i fi fost pe plac? Cum putea să-i recâştige favorurile? Maria s-a pedepsit singură, încercând să înţeleagă cu ce a greşit. Răspunsul era evident: era fată. În Anglia, „legea salică” era încă în vigoare!

Pierzându-şi tot mai mult speranţa de a avea un fiu şi convins că regina Caterina era stearpă, Henric a căutat o altă femeie care să devină mama moştenitorului său. Privirile i s-au îndreptat către o doamnă de companie a Caterinei. În comparaţie cu Anne Boleyn, tânără, frumoasă, cultivată şi atrăgătoare sexual, Caterina părea

rigidă şi bătrână. Henric, un bărbat lubric, a fost vrăjit de apetisanta Anne, care refuza totuşi să împartă patul cu el atâta timp cât nu era soţia lui. Cum nu-i plăcea să fie contrazis, Henric s-a străduit din răsputeri să pună capăt căsătoriei sale, ceea ce va avea consecinţe uriaşe pentru Biserică şi pentru Anglia.

Din ce în ce mai tulburată, Maria îşi vedea tatăl implorând-o pe mama ei să accepte anularea căsătoriei lor. Dar aceasta a refuzat nu numai din cauza credinţelor ei religioase, ci şi pentru că era conştientă de faptul că, dacă ar fi fost de acord, fiica ei ar fi devenit nelegitimă şi astfel ar fi fost privată de drepturile sale la tron. Tot mai iritat, Henric a pus la cale ceea ce lui i se părea a fi „un plan viclean”. El a declarat că, din moment ce Caterina fusese căsătorită pentru scurt timp cu fratele său Arthur, căsătoria cu ea era incestuoasă şi, ca atare, nulă şi neavenită. Tânără educată şi dedicată religiei creştine, Maria s-a angajat în lupta împotriva tatălui său, punând la îndoială încercările acestuia de a-şi susţine argumentul cu ajutorul Leviticului şi Deuteronomului. Ea a invocat faptul că această clauză se aplică numai căsătoriilor evreieşti şi că nu ar trebui modificată pentru a se potrivi cu situaţia lui Henric. Tatălui nu i-a plăcut deloc lecţia pe care i-a dat-o fiica lui.

Atunci Henric i-a cerut Papei de la Roma să anuleze oficial căsătoria. Acesta din urmă a refuzat, reproşându-i că i-au putut trece prin minte astfel de idei. Furios, Henric a luat o hotărâre care avea să schimbe pentru totdeauna istoria Angliei. În anul 1533, el a declarat că puterea Papei în Anglia era ilegală, s-a autoproclamat şeful Bisericii din Anglia şi s-a căsătorit cu Anne în secret. Nemulţumit, Papa l-a excomunicat imediat. Thomas Cranmer, numit de către rege arhiepiscop de Canterbury, a declarat căsătoria

acestuia cu Caterina drept nulă şi a oficializat-o pe cea cu Anne.

Maria nu mai putea face nimic împotriva uzurpării poziţiei mamei sale de către noua soţie a lui Henric. Ea se va simţi şi mai mult dată la o parte atunci când, în anul 1534, Anne a născut o fiică, Elisabeta. Desigur, nu era fiul mult dorit al lui Henric, dar noua sa fiică a devenit rapid şi noua lui favorită.

Cum Caterina încă refuza categoric să divorţeze, Henric şi-a îndreptat furia împotriva Mariei, fosta lui fiică adorată. Avea să fie surprins. Anii aceştia tulburi o schimbaseră, nu mai era fata blândă, ascultătoare şi devotată de mai înainte. Regele i-a retras titlul de prinţesă. Ea a refuzat să accepte această umilinţă şi i-a ţinut piept tatălui său cu aceeaşi hotărâre fermă ca mama sa. Amândurora li s-a cerut să semneze un document prin care îl recunoşteau pe Henric ca şef al Bisericii Angliei. Dar, hotărâte să nu-şi trădeze credinţa catolică, niciuna dintre ele nu a fost de acord. Henric a calificat acest comportament drept o dovadă de insolenţă şi nesupunere, a alungat-o pe Caterina de la curte şi a convins Parlamentul să-i declare primul copil ca nelegitim, îndepărtându-l astfel de la succesiune. Dizgraţia în care a căzut Maria a fost rapidă şi absolută. Prinţesa cândva privilegiată a fost apoi întemniţată, cu foarte puţină mâncare şi doar câţiva însoţitori. Avea loc un adevărat joc psihologic, zvonurile despre moartea dureroasă a Caterinei, stârnite la ordinele lui Anne Boleyn, au reuşit să ajungă, în mod intenţionat, la urechile fetei, care era deja extrem de bulversată. Pentru a simţi şi mai multă umilinţă, în timpul detenţiei a fost obligată să fie doamna de companie a surorii sale vitrege, Elisabeta, care moştenise de la tatăl său personalitatea şi determinarea nestăvilită, ca să nu mai vorbim de părul roşcat, foarte aprins. Sângele ei mândru de Aragon a

făcut-o să simtă din plin această insultă şi i-a fost greu să o considere drept soră pe rivala ei. Atunci când Henric a desemnat-o pe Elisabeta ca moştenitoare, Maria a fost devastată. Doar credinţa a ajutat-o să supravieţuiască.

Datorită convingerilor sale, Maria a reuşit, prin puterea imaginaţiei, să se convingă pe sine că tatăl său nu era decât o marionetă în mâinile Annei Boleyn. Loialitatea, fermitatea şi devotamentul reprezentau cele mai importante calităţi ale Mariei, dar ele nu-i erau de prea mare folos într-o curte în care toată lumea urzea comploturi şi călca peste cadavre pentru a dobândi putere. Tragedia situaţiei ei începea să lase urme. În jurul vârstei de aproape douăzeci de ani, sănătatea ei a început să se şubrezească şi era predispusă la atacuri de panică.

În anul 1536, Caterina a murit, iar Maria a rămas să asiste singură la comportamentul din ce în ce mai scandalos şi mai imprevizibil al tatălui ei. În acelaşi an, regele a executat-o pe Anne Boleyn, probabil sub acuzaţia falsă de trădare şi de incest, iar Elisabeta a fost declarată nelegitimă. Henric s-a căsătorit cu o a treia soţie, Jane Seymour, şi dintr-odată steaua norocoasă a Mariei a reînceput să strălucească. În două săptămâni, ea recăpătase favorurile tatălui datorită bunelor sale relaţii cu noua regină.

Fermecată, probabil, de atenţia reînnoită a tatălui său şi fără influenţa mamei sale, Maria a cedat şi a semnat documentul care îl recunoştea pe tatăl său ca şef al Bisericii Angliei, iar căsătoria părinţilor ei o considera nelegitimă. Când Jane Seymour a născut un fiu, Henric a primit în sfârşit tot ce şi-a dorit. Moartea lui Jane în urma unei febre puerperale la scurt timp după naştere nici nu a mai contat prea mult. Odată ce fiul său era clar stabilit ca moştenitor, Henric a anunţat ordinea la succesiune; Edward, apoi Maria, apoi Elisabeta. Maria nu a profitat de

poziţia ei faţă de sora sa vitregă, aşa că era incapabilă să-şi ierte gestul de a fi semnat documentul care, în opinia ei, o făcea vinovată de trădare atât faţă de mama ei, cât şi faţă de credinţa sa. Evlavia ei o asigura că mai târziu, când va avea ocazia, îşi va apăra credinţa până la capăt. Abia atunci va putea să ispăşească ceea ce ea a considerat a fi un păcat capital.

Regină de drept

Henric al VIII-lea a murit în anul 1547, iar Eduard al VI-lea i-a succedat la frageda vârstă de nouă ani, devenind astfel primul rege anglican. Aceasta era o povară grea pentru umerii unui copil. După ce Henric a respins supremaţia papală, anglicanismul a devenit credinţă dominantă, iar supuşii săi catolici au fost marginalizaţi, fiind constrânşi la clandestinitate. Maria, susţinută de credinţa poporului, care o considera lezată şi care vedea în ea moştenitoarea legitimă, a mers la slujbă, ignorând protestele fratelui său vitreg. În ciuda catolicismului ei, zvonuri tot mai puternice susţineau că Maria era cea care trebuia să urce pe tron. Drept urmare, când Eduard a murit de tuberculoză, în 1553, poporul a fost şocat de faptul că, potrivit clauzelor testamentului acestuia şi deşi fără temei constituţional, doamna Jeanne Grey (sau Lady Jane Grey), nora Ducelui de Northumberland, a fost declarată regină a Angliei. Niciodată încoronată, Jeanne nu era altceva decât o marionetă pusă în slujba ambiţiilor socrului ei, iar „domnia” acesteia nu a durat decât nouă zile. Maria a fost surprinsă când furia poporului englez a fost aşa de mare, încât Jeanne şi Northumberland au fost executaţi. Tronul îi revenea Mariei; în sfârşit, venise şi vremea ei.

Clopotele au răsunat încontinuu, anunţând încoronarea Mariei, iar străzile Londrei au fost invadate de o mulţime de oameni plini de intenţii bune. Părea că, în cele din

urmă, dreptatea fusese făcută şi că primul născut al lui Henric era acum regină legitimă şi prima femeie care conducea ţara de drept şi de fapt. Dar ce fel de regină va fi Maria după traumele suportate şi tulburările din educaţia sa? Pe când era copil, a fost închisă la curte, fiind martoră la comploturile, trădările şi zvonurile răutăcioase ce dominau viaţa curtenilor. Apoi a fost condamnată la izolare, neavând altă companie decât rugăciunile.

Maria a interpretat sprijinul triumfător al mulţimii ca o aprobare a tot ceea ce reprezentau ea şi, mai ales, credinţa catolică. Şi totuşi, dacă existau două lucruri pe care englezii le detestau, acestea erau puterea papei şi cea a Spaniei. După zece zile de la urcarea sa pe tron, pe când regina celebra public prima slujbă, a izbucnit o revoltă. Acest eveniment i-a întărit Mariei convingerea că religia catolică trebuia restabilită, pentru a-şi obliga supuşii să se întoarcă la singura credinţă adevărată. Aceasta a fost o eroare de judecată fatală.

La scurtă vreme, Maria şi-a anunţat intenţia de a se căsători cu Prinţul Filip al II-lea al Spaniei, în vârstă de 26 de ani, pe care însă nu îl întâlnise niciodată. Supuşii s-au îndepărtat şi mai mult de ea. Dacă pentru regină această căsătorie îi permitea să-şi asigure un moştenitor catolic pentru tronul Angliei, intenţiile lui Filip erau oarecum diferite. Acesta vedea în Anglia un potenţial aliat pentru Spania în conflictul său cu Franţa. Din exterior, Filip părea a fi partida ideală pentru o regină. Moştenitor al unui imperiu puternic, el era descris ca o persoană fermecătoare şi binevoitoare, chiar dacă trimişii îl socoteau crud, calculat şi sever din cauza felului în care îi trata pe eretici. După anunţul Mariei, pe străzile din Anglia şiroia mult sânge, în timp ce protestanţii ridicau armele împotriva catolicilor. Preoţii au fost bătuţi şi Maria însăşi de-abia a scăpat din ghearele morţii în timpul unei

răscoale. Elisabeta, figură emblematică a revoltei protestante, devenea din ce în ce mai populară.

În ciuda tulburărilor sociale, Maria şi-a văzut de planurile ei. Încheind această căsătorie din motive pur religioase şi politice, ea se simţea complet neputincioasă în privinţa sentimentelor pe care noul său soţ le avea pentru ea. La 25 iulie 1554, are loc, la Winchester, căsătoria cu Filip şi se spune că, la sfârşitul ceremoniei, ea era deja îndrăgostită nebuneşte de acesta. După ani întregi de devoţiuni solitare şi de autodisciplină riguroasă, regina, în vârstă de 33 de ani, s-a îndrăgostit lulea de logodnicul ei mult mai tânăr. Cu toate acestea, în timp ce ea vedea în acesta un prinţ strălucitor, el o vedea ca pe o femeie bătrână şi neatrăgătoare, care se îmbrăca prost şi care nu avea sprâncene (trăsătură pe care se pare că o avea în comun cu Henric şi cu Elisabeta). Căsătoria a fost consumată şi, o lună mai târziu, părea că visul reginei de a avea un moştenitor catolic se împlinea. Fericită, Maria şi-a anunţat sarcina.

În flăcări

Maria se concentra pe conflictul cu supuşii ei, poziţionându-se în afara cadrului catolic. Fiindcă era mânată de convingerea nezdruncinată că îndeplinea voinţa lui Dumnezeu, ea a primit o poreclă care o va urmări de-a lungul istoriei. „Bloody Mary” a reintrodus legile medievale ale ereziei, ceea ce însemna că toţi cei care denunţau credinţa catolică urmau să fie arşi pe rug. În februarie 1555, primii „eretici” au fost executaţi. Atunci a început domnia terorii. În timpul celor patru ani care au urmat, peste 300 de persoane au fost trimise la moarte: bărbaţi şi femei, ţărani, muncitori şi practicanţi care, de-a lungul vremii, nu mai înţelegeau credinţele religioase schimbătoare ale conducătorilor lor. Este adevărat că şi sub domnia lui Henric unii eretici fuseseră arşi, dar, în

trecut, ei avuseseră întotdeauna ocazia să se lepede de credinţa lor şi să scape de rug. Maria a înlăturat această posibilitate: odată ce o persoană era acuzată, nu mai exista iertare.

Anii de calvar pe care îi trăise sub domnia tatălui ei poate că îi răciseră şi îi împietriseră inima. În acele zile întunecate, ea se agăţase de credinţa ei şi fusese traumatizată atunci când tatăl ei cel necruţător o forţase să respingă autoritatea papală. Era hotărâtă să readucă Anglia spre singura Biserică adevărată şi, astfel, să se absolve de teribila trădare a credinţei ei. Însă, pe când ea căuta iertarea, supuşii ei erau asupriţi, iar victimele sale protestante erau aclamate ca martiri. În loc să restabilească religia pe care o iubea, de fapt, ea a distrus-o. Copilul pe care îl purta în pântece, un moştenitor catolic şi un viitor rege, era în ochii săi cea mai mare speranţă de a converti Anglia.

Sarcina fantomă în aprilie 1555, pregătirile pentru naşterea regală se încheiasem, iar Maria se plimba prin palat, cu mâinile pe burta umflată, aşteptând să nască. Versuri în latină şi în engleză anunţând naşterea fuseseră deja gravate în lemn, iar regina şi servitoarele ei brodaseră o plăpumioară şi o pernă potrivite pentru patul copilului. Hăinuţele erau deja scoase, iar moaşele, pregătite. Curtenii aşteptau cu sufletul la gură. La sfârşitul lunii aprilie, zvonurile despre naşterea unui moştenitor masculin s-au răspândit şi, în semn de bucurie, supuşii săi catolici au aprins focuri. Dar zvonurile erau nefondate. Maria a continuat să străbată palatul în lung şi-n lat, iar curtea, să-şi ţină respiraţia. A venit luna mai, apoi a trecut, fără vreo naştere regală. În august, Maria a trebuit să înfrunte teribilul adevăr: nu era însărcinată. Era doar o sarcină fantomă, iar copilul mult aşteptat nu era altceva

decât un produs al imaginaţiei sale. Devastată, Maria a căutat sprijin şi consolare din partea soţului ei.

Dar Filip îşi pierduse de multă vreme răbdarea. A anunţat-o că el trebuia să meargă urgent în Ţările de Jos. Maria, isterică, a devenit şi mai patetică, implorându-l să rămână. Ca să o liniştească, Filip a promis vag că se va întoarce şi a plecat în grabă la Amsterdam. A abandonat o femeie neconsolabilă, care număra mărgelele rozariului recitându-şi febril rugăciunile şi trimiţându-i zilnic scrisori.

Filip a reapărut, dar singurul său scop părea să fie acela de a se asigura de ajutorul Mariei în cazul unui război spaniol împotriva Franţei. În căutare de fonduri, el a apelat la Maria, convins că ar putea să o seducă şi să obţină susţinerea ei. Maria era recunoscătoare pentru aceste firimituri de afecţiune şi, în ciuda opoziţiei acerbe a guvernului, ea a declarat război Franţei în iunie 1557. Satisfăcut, Filip s-a retras repede, iar Anglia a răsuflat uşurată după plecarea lui. Şi asta pentru că zvonurile despre încoronarea lui Filip, pe care îl recunoştea oficial ca rege al Angliei, erau tot mai numeroase.

Şase luni mai târziu, Maria a anunţat din nou că este însărcinată, dar trupul ei continua să-i joace feste. Cum rugăciunile regale rămâneau fără răspuns, sănătatea reginei s-a deteriorat, în cele din urmă aceasta căzând în depresie, fără să-şi dea seama că Anglia era sfâşiată din cauza eforturilor sale de a restabili catolicismul. Ţara devenise prada rugurilor, a impozitelor, a spânzurătorilor, a cerşetorilor şi a persecuţiilor. În plus, imposibilul s-a produs: trupele engleze au pierdut Calais în favoarea francezilor. Ele păstraseră Calais vreme de peste două sute de ani, iar pierderea oraşului va fi considerată una dintre cele mai mari eşecuri ale domniei Mariei.

Grav bolnavă, Maria s-a retras în apartamentele ei şi a numit-o moştenitoare pe Elisabeta. Ea şi-a modificat

testamentul, astfel încât după moartea sa, Filip să nu mai aibă niciun rol în guvernul englez. Recunoaşterea protestantei Elisabeta ca moştenitoare trebuie să fi fost dificilă. În plus, mama vitregă a acesteia, spre deosebire de mama reginei, nu provenea dintr-o linie regală distinsă.

„Dacă la moartea mea îmi veţi deschide inima, veţi găsi gravat în ea numele Calais „– Maria I

în timp ce depresia paranoică a Mariei se agrava, ea a căzut pradă din nou şoaptelor şi comploturilor din copilărie şi a început să vadă duşmani peste tot. Rareori ieşea din camera ei, iar atunci când o făcea, purta armură. Şi-a petrecut ultimele clipe din viaţă bocind şi gemând. Aceste lacrimi ar fi fost destinate copilului care a rămas pentru totdeauna o fantomă a imaginaţiei ei febrile. Poate că plângea şi pentru ţara pe care nu fusese în stare să o slujească. La sfârşitul domniei Mariei, ereticii continuau să fie arşi pe rug, iar regina era deopotrivă temută şi urâtă de către supuşii săi. Cum sănătatea ei se şubrezea tot mai mult (se crede că suferea de cancer ovarian sau uterin), ea l-a implorat pe Filip să vină să o vadă pentru ultima oară, dar acesta a refuzat, pretextând chestiuni oficiale. Pe patul de moarte, Maria şi-a chemat doamnele de companie şi le-a cerut „să rămână mereu fidele credinţei adevărate”. La 17 noiembrie 1558, la 42 de ani, Maria şi-a dat ultima suflare. Vreme de multe secole, data morţii sale va fi o zi de sărbătoare.

Maria I a fost un personaj tragic, chinuită de toţi cei care au cunoscut-o şi au trimis-o fără milă în cărţile de istorie din cauza modului crud în care i-a tratat pe protestanţi. Dar prima trădare, şi poate cea mai crudă, a fost cea a tatălui său, Henric al VIII-lea, a cărui aroganţă în căutarea unui fiu a afectat-o mult în cele din urmă. Prinţesă, care iniţial părea atât de promiţătoare, iar apoi regină, a cărei ţară simţea că ea era conducătoarea de drept, Maria I nu

era de fapt bine înzestrată pentru misiunea sa. Suferinţele pe care Maria le-a îndurat din partea celor pe care îi iubea o făcuseră neîndurătoare şi îi îngheţaseră inima. De aceea, domnia ei a fost marcată de violenţă şi de persecuţii. În timp ce lumea ei se prăbuşea, ea s-a agăţat şi mai mult de credinţa ei, fără să înţeleagă refuzul poporului de a se converti.

Maria nu a izbutit să devină niciuna dintre cele trei persoane la care visa: regină, soţie şi mamă. Numele „Bloody Mary" îi este poate atribuit pe bună dreptate, dar poate că mai corect ar fi trebuit să fie numită „cea mai nefericită regină, soţie şi femeie".

ELISABETA BÁTHORY

Aceasta a fost femeia Dracula căreia îi plăcea să facă băi de sânge.

„Această femeie este atât de crudă încât este imposibil ca faptele şi cruzimile sale să-şi găsească vreo justificare", a declarat avocatul său, Benedict Deseo, în timpul procesului Elisabetei Báthory.

Contesa Báthory s-a născut în anul 1560 şi a murit în 1614. A fost Dracula în fustă. Se spune despre aceasta că a inspirat, împreună cu Vlad Dracul, romanul gotic „Dracula", al lui Bram Stocker. Contele Dracula era un vampir care locuia într-un castel din Transilvania şi care bea sângele fetelor îngrozite pe care le atrăgea în bârlogul său.

Contesa Báthory ar fi ucis peste 650 de fete pentru a putea face baie în sângele lor. Elisabeta Báthory se privea în oglindă, în timp ce tânăra ei servitoare îi pieptăna părul negru şi strălucitor, de care era foarte mândră. Riduri mici începeau să-i apară în jurul ochilor, ceea ce nu a întârziat să o îngrijoreze. O înfuria şi stângăcia cu care servitoarea o pieptăna. Temându-se ca stăpâna ei să nu se supere din nou, tânăra a tras peria prea tare prin păr, iar contesa a

ţipat. Cu ochii care parcă aruncau flăcări, s-a înfuriat pe fata înspăimântată şi a bătut-o. Unghiile ei lungi au zgâriat mâna servitoarei. Cursese destul sânge şi câteva picături stropiseră mâna contesei, care a alungat-o pe fată ocărând-o într-un acces de furie.

După câteva zile, contesa a observat că acea porţiune de piele părea extrem de strălucitoare. Un fior de emoţie i-a străpuns inima. Încântată, Elisabeta a observat pe mâna ei „strălucirea translucidă a unei lumânări aprinse de altcineva”. A zâmbit în faţa imaginii din oglindă şi a celor câteva riduri. Era uşor să facă rost de sânge. Oare tocmai descoperise secretul tinereţii veşnice?

Elisabeta Báthory este considerată un monstru sadic şi o ucigaşă în serie. Crimele ei au fost atât de atroce, încât chiar şi într-un moment în care brutalitatea era ceva obişnuit, iar viaţa oamenilor nu valora foarte mult, ea îşi şoca şi îşi dezgusta contemporanii. La începutul secolului al XVI-lea, ea ar fi torturat şi ucis 650 de fete, majoritatea fiind servitoare. Unii povestesc că se scălda în sângele lor pentru a şterge semnele lăsate de trecerea timpului. Nu este deci de mirare că, având o poftă nepotolită de sânge, ea a trăit mulţi ani într-un castel lugubru cocoţat pe stânci, în Transilvania.

Semne care prevesteau dezechilibrul

Elisabeta Báthory (Erzsébet Báthory), fiica baronului George Báthory şi a baronesei Anna Báthory, s-a născut în anul 1560 într-o familie puternică protestantă din Ungaria, în care numeroşi membri ocupau poziţii importante. Era înconjurată de linguşitori îngăduitori care au crescut-o astfel încât să se creadă superioară. Într-adevăr, slujitoarele ei erau angajate pentru a-i satisface toate capriciile. Vărul său, Ştefan Báthory, a devenit principe al Transilvaniei în 1571, pe când ea avea 11 ani, iar mai

târziu, acesta a devenit regele Poloniei. Un alt văr al său a fost numit palatin (viceregе) al Ungariei.

În parte din cauza originilor sale aristocratice, în familia Báthory există dovezi ale unui comportament psihotic extrem, care astăzi ar atrage atenţia medicilor. Căsătoriile consanguine, obişnuite la vremea aceea – în special în familia Báthory –, erau considerate drept un mod de a păstra puritatea sângelui nobil, având consecinţele fizice sau psihice pe care astfel de practici le pot provoca.

Una dintre mătuşile Elisabetei era renumită pentru cruzimea ei, iar unul dintre unchii săi era un criminal oribil care pierduse orice legătură cu realitatea.

Elisabeta a dat semne de dezechilibru mental încă de când era mică. Era predispusă la accese incontrolabile de furie şi suferea, de asemenea, de crize de epilepsie.

O copilărie stabilă ar fi putut-o ajuta să se lupte cu demonii ei, numai că adeseori ea era martora unor acte de tortură săvârşite de oficiali pe proprietatea familiei, precum şi a unor execuţii publice. Potrivit Elisabetei, slujitorii şi ţăranii erau „fiinţe neevoluate” şi de-abia dacă puteau fi numiţi oameni. Încă de foarte devreme, ea a manifestat o oarecare indiferenţă faţă de durerea lor.

Elisabeta era o femeie extrem de cultivată pentru epoca ei şi avea un talent deosebit pentru limbile străine. În timp ce mulţi oameni care proveneau din înalta societate erau încă analfabeţi, ea era capabilă să citească şi să scrie în maghiară, greacă şi latină. Se spunea despre aceasta că era foarte frumoasă, că avea pielea de alabastru şi ochii mari şi negri. Trebuia să fii nebun să nu îi remarci frumuseţea.

Pe lângă faptul că era cultivată, Elisabeta a dobândit repede o experienţă sexuală, oferindu-şi favorurile unui ţăran. În 1574, la vârsta de 14 ani, a născut o fiică, pe care a fost nevoită să o abandoneze şi să o încredinţeze spre

adopţie unei familii de ţărani. Este cert că acest abandon forţat care îi atribuia fiicei ei rolul de ţărancă nu a făcut decât să-i accentueze dezechilibrul mental care o afectase deja. Fără a mai vorbi de umilinţa de a-şi fi pierdut virginitatea într-un moment de rătăcire sexuală cu un ţăran incult, analfabet, care făcea parte din categoria socială pe care o dispreţuia cel mai mult.

În anul 1575, la scurt timp după ce a născut, s-a căsătorit cu contele Ferenc Nádasdy, în vârstă de 25 de ani, cu care era logodită de când avea 11 ani. Familia lui Nádasdy nu era la fel de prestigioasă ca familia Báthory. Mama lui, Orsolya, a fost cea care a insistat ca logodna să aibă loc. Fără îndoială că aceasta din urmă îşi imagina că va avea o noră foarte docilă. Şi nu a trecut mult timp până să-şi dea seama că nu aşa stăteau lucrurile.

Nunta a adunat laolaltă numeroşi demnitari europeni, printre care împăratul Sfântului Imperiu Roman Germanic.

Elisabeta şi-a păstrat numele de fată, iar proaspătul mire l-a adăugat pe al acesteia la numele său, pentru a-şi asigura astfel mai mult prestigiu. Tânăra mireasă a părăsit casa părintească şi s-a stabilit cu Ferenc la Castelul Sárvár. Ea a devenit stăpâna proprietăţii familiei Nádasdy, situate în munţii Transilvaniei, pe teritoriul României de astăzi. Închisă într-un castel sumbru, alături de un soţ considerat drept un atlet şi un războinic, dar care în propria casă nu era deloc văzut ca vreun erudit, Elisabeta a început să se plictisească.

Jocuri sadice

Elisabeta a descoperit cu surprindere că ea şi soţul ei cel analfabet aveau mai multe în comun decât şi-ar fi putut închipui. Spre marea sa plăcere, Ferenc i-a arătat oribilele metode de tortură pe care le învăţase în război. Deseori, acesta lipsea mult timp de acasă pentru a se bate cu turcii, dar când era la castel, petrecea ore întregi

inventând noi metode de tortură pentru duşmanii săi şi perfecţionând arme care să provoace o durere cât mai mare. Curând, el şi Elisabeta au început să pună în aplicare fanteziile lor sadice pe slujitorii lipsiţi de apărare. Erau, într-adevăr, siguri că, în calitate de membri ai unei familii puternice, se aflau deasupra legii şi nimeni nu le-ar putea pune la îndoială faptele. Au ales la întâmplare o slujnică săracă, au uns-o cu miere şi au obligat-o să stea întinsă timp de mai multe zile servind astfel drept festin pentru insectele înfometate.

În timpul absenţelor sale, contele lăsa în urmă o soţie care se plictisea şi care bântuia pe holurile întunecoase ale castelului pentru a inventa distracţii din ce în ce mai sadice. Agasată de îndelungatele campanii militare ale soţului şi ducându-i dorul partenerului ei ucigaş, Elisabeta şi-a făcut mai mulţi amanţi. O dată chiar s-a hotărât să fugă cu un tânăr nobil, dar această poveste nu a durat foarte mult. Poate că amantul şi-a dat seama că Elisabeta avea gusturi pe care el nu le împărtăşea. În orice caz, ea s-a întors la Castelul Sárvár şi l-a implorat pe soţul ei să o ierte. Contele i-a cerut să-şi îndeplinească datoria de soţie şi să-i ofere un moştenitor. În anul 1585, Elisabeta a dat naştere unei fete, Anna. În cei nouă ani care au urmat, ea i-a mai dăruit contelui încă două fete şi un băiat, Paul. Contele Nádasdy a cerut totodată ca mama lui să locuiască la castel pentru a-i urmări soţia cea devoratoare de bărbaţi, ceea ce nu a fost deloc uşor de acceptat. Aşa cum fusese plănuit, contesa Orsolya Nádasdy a venit, însă Elisabeta a urât-o chiar din prima clipă. Cu toate că sosirea soacrei i-a deranjat cu siguranţă activităţile, acestea nu au încetat. Uşile dormitorului său şi ale celulelor erau suficient de groase pentru a înăbuşi ţipetele. Se spune că Elisabeta ar fi construit un instrument de tortură numit „Fecioara de fier”. Avea forma unei femei, era îmbrăcat

într-un costum fastuos şi purta o perucă bogată. Ea i-a cerut unei servitoare să-i aranjeze o bijuterie şi, în acel moment, Fecioara de fier a apucat-o şi a înjunghiat-o cu ţepii pe care îi avea legaţi de piept până când sărmana fată a murit. La vremea respectivă, zvonurile şi bârfele curgeau, înflorite puţin şi de imaginaţia oamenilor.

O adunare de vrăjitoare rele

Din păcate, Elisabeta nu a avut modele care să fi putut exercita o bună influenţă asupra ei. Dimpotrivă chiar, oamenii din jurul ei păreau să-i considere comportamentul ca fiind perfect normal. Mătuşa ei bisexuală, care susţinea că este vrăjitoare, era încântată să-şi vadă nepoata exersându-şi cruzimea. Elisabeta era intrigată de sexualitatea mătuşii ei şi părea pregătită să exploreze toate posibilităţile care i se ofereau.

Prietenii ei apropiaţi erau Iloni Joc, fosta ei doică, Dorothea Szentes, cunoscută sub numele de Dorka, o ţărancă ce se pretindea vrăjitoare şi valetul sadic Johannes Ujvary, cunoscut sub numele de Fiezko, despre care se spunea că era pitic. Părea puţin probabil ca acest grup de prieteni să considere comportamentul Elisabetei ca fiind supărător. Aşa că toţi au devenit confidenţii şi complicii ei.

Persoanelor din acest grup oribil le plăcea să bată servitorii cu biciul şi bâta până când îi făceau să urle de durere. De asemenea, se distrau arzându-i cu fierul înroşit, chiar dacă acest obiect nu era destinat unei asemenea utilizări. Mai mult, forţau fetele tinere să stea afară, goale, în frigul glacial al iernii transilvănene şi, de la o fereastră, aruncau peste ele găleţi cu apă rece. Cele mai multe dintre aceste fete mureau rapid din cauza hipotermiei. Strigătele şi gemetele victimelor răsunau pe coridoare şi în celulele temniţei aflate sub Castelul Sárvár, în timp ce copiii Elisabetei se jucau în luxul şi în confortul camerei lor, aşteptând vizita mamei, care le zâmbea cu îngăduinţă.

Contesa era faimoasă pentru calităţile ei de mamă devotată. Dar, odată ce închidea uşa în spatele copiilor ei, se transforma într-o stăpână crudă de care slujitorii învăţaseră să se teamă.

Elisabeta a început să inventeze propriile torturi şi propriile maleficii satanice împotriva oamenilor care îi datorau bani. Îi scria adesea soţului ei şi îi explica detaliile ultimelor sale sacrificări. Iată ce descria, cu o plăcere evidentă, într-una dintre scrisorile sale:

„Thorko m-a învăţat o nouă vrajă minunată. Prindeţi o găină neagră şi omorâţi-o în bătaie cu o trestie albă. Păstraţi sângele şi întindeţi-lpeste duşman. Dacă nu-lputeţi întinde pe corpul vrăjmaşului luaţi o haină de-ale lui şi înmuiaţi-o în sânge."

Nu vom şti niciodată cât de mult o încuraja contele pe soţia lui în activităţile sale crude, dar nu este nicio îndoială că el a fost primul ei mentor. Atunci când acesta a murit, în anul 1604, din cauza unei răni infectate, a fost salutat ca un erou naţional, „Eroul Negru al Ungariei". Elisabeta, pe atunci unul dintre cei mai bogaţi moşieri din ţară, s-a bucurat să-şi arate noua putere. A alungat-o pe soacra sa din castel. Se crede că Orsolya, înţeleaptă, şi-a luat nepoţii cu ea. Elisabeta, scăpând de orice constrângere, a reuşit să satisfacă toate capriciile monstrului care sălăşluia în ea.

Gustul pentru sânge

Elisabeta a început prin a merge la curtea regală austriacă, la Viena. Mai târziu şi-a petrecut cea mai mare parte din timp în ceea ce devenise reşedinţa sa preferată, Castelul Cachtice, o cetate impunătoare situată la nord de râul Vah, în nord-vestul Ungariei. Aici a cunoscut-o pe Anna Darvulia, o femeie care îi semăna şi al cărei gust pentru sadism era la fel de pronunţat ca al ei. Cele două femei au avut o legătură şi este posibil ca Anna să o fi iniţiat pe Elisabeta în riturile satanice şi în diabolism. Însă

contesa părea tot mai preocupată. Într-adevăr, în ciuda puterii pe care o exercita, nu putea să conceapă că îşi va pierde frumuseţea de care era aşa mândră. Petrecea ore în şir admirându-se în oglindă, cu părul lung şi negru încadrându-i cu grijă chipul, cu tenul său palid care strălucea în lumina lumânării, cu mâinile netezind mătasea ce-i acoperea chipul senzual. Numai că atunci când se apropia de lumânări, imaginea pe care oglinda i-o întorcea era diferită. La 43 de ani, începeau să îi apară primele riduri. Dacă ar putea descoperi secretul tinereţii veşnice...!

În nebunia ei, a hotărât că tot ce-i trebuia pentru a-şi recăpăta frumuseţea de odinioară era sângele unei fecioare. Ajutată de Dorka, ea a străbătut satele în căutarea unor tinere inocente şi le-a oferit un post de slujnică la castel. Sărmanelor ţărănci le era cu neputinţă să refuze o asemenea ofertă. Ele nu puneau decât câteva întrebări în timp ce erau deja urcate în căruţe. Elisabeta le-a adus într-o căsuţă aflată la poalele stâncii unde se înălţa castelul. De acolo, erau duse într-un labirint de beciuri subterane până la un pasaj secret ce ducea direct la temniţele în care fetele urmau să fie ucise. Potrivit legendei, contesa se scălda în sângele lor. În acest moment, este neîndoielnic că aceasta uitase de orice prudenţă.

Faptele Elisabetei nu au putut trece neobservate mult timp. Este posibil ca Marele Palatin al Ungariei, contele Thurzo, unul dintre verii săi, să fi fost la curent, dar se prefăcea că nu ştie nimic, pentru a proteja numele Báthory. Însă în anul 1609, după moartea amantei sale, Anna Darvulia, Elisabeta a mers încă şi mai departe.

Curând după moartea Annei, Elisabeta şi-a găsit o nouă complice, la fel de entuziastă, Erzsi Majorova. Împreună cu grupul de vrăjitoare, ele au stabilit un plan ce le viza pe fetele din familii nobile care întâmpinau dificultăţi

financiare. Hotărâse că sângele de ţăran nu avea efectul dorit asupra pielii şi că avea nevoie de un „leac” mai bun pentru ca miracolul să se înfăptuiască. Curtea nobilă de la Cachtice a Elisabetei, foarte bine organizată, era locul ideal pentru fetele care îşi doreau o bună educaţie. Când contesa a anunţat public că deschide o şcoală pentru tinerele fete, vecinii săi aristocraţi au fost încântaţi. Bunăcuviinţa era esenţială dacă fiicele lor doreau să-şi găsească o partidă bună. Elisabeta a anunţat că şcoala dispunea de 25 de locuri, care vor fi oferite celor mai bune candidate.

Căruţele au început să sosească la Cachtice, aducând astfel oile în gura lupului. Multe dintre aceste fete făceau parte din familia contesei, dar asta nu avea nicio importanţă. Era evident că vechiul proverb „Sângele apă nu se face.” nu o interesa pe Elisabeta.

Secretele castelului în timp ce contesa îşi pierdea controlul asupra nebuniei ei ucigaşe, părea să nu mai facă niciun efort pentru a încerca să o ascundă. La început, când o tânără era omorâtă, ea era înmormântată pe proprietatea Cachtice de către un pastor local. Cum numărul morţilor creştea tot mai mult, pastorul Janos Ponikenuz a început să aibă unele bănuieli. De aceea, el a început să refuze să îngroape fetele şi era chiar gata să depună mărturie în instanţă. Cu siguranţă că observase cicatricile şi arsurile de pe trupurile tinerelor. Un alt pastor a întrebat-o pe contesă de ce fetele aveau atâtea semne pe corp. Ea însă i-a dat un răspuns arogant: „Nu mă întrebaţi cum au murit. Doar îngropaţi-le.”

O poveste spune că un bărbat foarte îndrăgostit care venea din Cachtice a fost atât de devastat din cauza pierderii iubitei lui, încât a intrat în castel şi a descoperit atrocităţile pe care le comitea Elisabeta. El a denunţat-o pe contesă vărului acesteia, Thurzo, Marele Palatin. Toată

lumea aflase de dispariţia ţăranilor, dar acum că fetele din clasa aristocrată începeau şi ele să dispară, nu mai era cazul să bage capul în nisip. Unchiul Elisabetei, regele Poloniei, a fost cel care a solicitat deschiderea unei anchete. Marele Palatin a decis să o conducă personal pentru a salva reputaţia familiei. La 30 decembrie 1610, Thurzo a făcut o descindere la Castelul Cachtice.

Parlamentul maghiar nu se întrunea de obicei de Crăciun, ceea ce i-a permis lui Thurzo să acţioneze fără a fi necesar să-l mai informeze. Uşa castelului s-a deschis scârţâind, dezvăluind în cele din urmă teribilele sale secrete.

Rezultatele investigaţiei păreau mult prea atroce pentru a fi înregistrate. Unele fete în agonie, iar altele deja moarte zăceau pe jos. Celelalte tinere care aşteptau să fie eliberate au fost găsite închise în celule. Anchetatorii au reuşit să elibereze câteva supravieţuitoare înainte de a merge la etaj în căutarea contesei. Aici erau în plină desfăşurare o orgie de beţie şi o şedinţă de tortură. Complicii Elisabetei, Dorko, Iloni Joc şi Fiezko au fost arestaţi şi ridicaţi. Elisabeta a fost ţinută prizonieră în propriul castel. Toţi rămâneau surzi la furia ei. În sfârşit, jocurile ei oribile se încheiasem.

În secolul al XVII-lea, puţini dintre membrii aristocraţiei maghiare au fost urmăriţi penal. De fapt, aristocraţia era de obicei considerată ca fiind mai presus de lege. Dar la 2 ianuarie 1611, judecătorul Theodocius de Szulo a luat în considerare probele îndreptate împotriva Elisabetei Báthory şi a complicilor ei. Douăzeci şi unu de judecătorii l-au asistat în timpul procesului, în zilele şi săptămânile următoare, au fost strânse mărturii ale servitoarelor şi ale fetelor care supravieţuiseră. În fiecare zi, peste 35 de noi martori ieşeau din umbră. Tuturor li se puneau aceleaşi întrebări: cine, cum, ce şi unde? Prezenţa Elisabetei nu a

fost niciodată necesară. Fiul ei, Paul, a scris o scrisoare în care implora iertarea mamei sale. El a fost singurul care a apărat-o. Fiicele ei nici nu mai voiau să audă de ea.

La sfârşitul procesului, contesa Báthory a fost acuzată ca fiind vinovată de comiterea a 80 de crime. Jurnalul ei, în care scrisese numele a 650 de fete, a servit drept dovadă. Mult timp s-a crezut că, dacă ofiţerii însărcinaţi cu ancheta ar fi mers şi în alte părţi ale ţării, ar fi descoperit noi cadavre. Deşi a fost imposibil să se găsească toate numele fetelor ucise, vinovăţia Elisabetei era indiscutabilă. Ea a devenit celebră sub numele de „Monstrul Naţional al Ungariei”. Complicii săi au fost decapitaţi sau arşi pe rug pentru vrăjitorie şi vampirism, dar Elisabeta nu a fost niciodată condamnată oficial. Dat fiind că era de viţă nobilă, ea nu a putut fi executată. Prim-ministrul din acea perioadă a amânat condamnarea la nesfârşit, ceea ce pentru Elisabeta a însemnat izolarea pe viaţă.

A fost închisă într-o încăpere mică din Castelul Cachtice, înconjurată de oglinzile şi de comorile ei. O crăpătură îngustă era folosită pentru a-i da mâncarea, iar deasupra se afla o fereastră minusculă. Nimeni nu a ştiut dacă această fereastră ilumina suficient încăperea pentru ca Elisabeta să observe că îşi pierde frumuseţea. Nimeni nu se apropia de ea, cu excepţia temnicerului care îi aducea masa. Singurul sunet pe care contesa îl auzea era chiţăitul şobolanilor ce mişunau prin castel. Ea a murit patru ani mai târziu, la vârsta de 54 de ani, fără să-şi fi exprimat vreo remuşcare.

Pe lângă depravarea sa nesănătoasă, şi alţi factori au contribuit la căderea contesei. Elisabeta Báthory s-a opus Habsburgilor, aflaţi atunci în fruntea regatului, şi şi-a exprimat în mod deschis dorinţa de a vedea o Transilvanie mai independentă. Vărul său, George, dimpotrivă, era un susţinător înfocat al Habsburgilor. Regele îi datora bani, iar

ea i-a cerut înapoi. Poate că era şi în interesul familiei să se descotorosească de contesă, dar poveştile şi mărturiile sunt mult prea numeroase ca să fi fost inventate.

Unii istorici au luat în considerare o menopauză dificilă ce i-ar fi putut explica acest comportament. Dar este mult mai probabil ca Elisabeta să fi înnebunit încă de la o vârstă fragedă şi ca, din fericire sau din nefericire, să fi întâlnit un grup de oameni la fel de tulburaţi ca ea. Nu încăpea nicio îndoială că era inteligentă, logică şi persuasivă şi că putea să-şi influenţeze prietenii care aveau o poziţie inferioară ei. Faptele sale oribile se află la originea unor mituri şi legende. Deşi este greu de distins între adevăr şi ficţiune, s-ar putea ca niciun criminal în serie să nu fi fost la fel de depravat şi de eficace precum contesa sângeroasă a Ungariei.

ECATERINA a II-a A RUSIEI

„Eram foarte prietenoasă şi înzestrată cu o înfăţişare oarecum atrăgătoare. Plăceam de la prima vedere, fără să mă folosesc de artificii sau de îngrijiri în acest scop.”

— Ecaterina a II-a

Născută în anul 1729 într-un colţ al Germaniei şi decedată şaizeci şi şapte de ani mai târziu undeva în Rusia, „Ecaterina cea Mare” a fost un despot decadent, o împărătească ambiţioasă şi neîndurătoare.

La început, căsătoria ei aranjată – aşa cum era obiceiul vremii – cu viitorul ţar Petru al III-lea a deschis uşa dorinţelor sale de putere. Plănuirea unui complot pentru alungarea de pe tron a propriului soţ, pe de o parte împotmolit între lipsa de inteligenţă sau slăbiciunea intelectuală, iar pe de altă parte suferind de nevroze, poate fi de înţeles într-o abordare a mentalităţii feminine.

Complotul în timp ce Ecaterina stătea întinsă, trează fiind, a auzit mişcarea mult aşteptată care venea de afară. Alexei Orlov a urcat în camera ei, şoptindu-i că venise

timpul să acţioneze împotriva ţarului Petru al III-lea, soţul ei.

Ecaterina s-a îmbrăcat cu o rochie neagră, simplă, de doliu, ţinută impusă de moartea fostei ţarine, şi l-a urmat pe Alexei într-o trăsură ascunsă sub copaci. Profitând de întunericul nopţii, trăsura ponosită, lipsită de ornamente, s-a îndreptat în grabă spre cazarma regimentului Izmailovski, unde o aştepta armata. Când a coborât din trăsură, Ecaterina părea vulnerabilă şi, fără podoabele ei obişnuite, nu avea o alură imperială. Cu toate acestea, înfăţişarea ei modestă ascundea abilităţile unui conducător experimentat. A tras aer adânc în piept şi le-a cerut soldaţilor să se adune în jurul ei: „Am venit să vă cer protecţia. Ţarul Petru a dat ordin să fiu arestată. Mă tem pentru viaţa mea.”

Vorbele ei au avut un efect dramatic. Soldaţii s-au aruncat la picioarele ei, sărutând mâinile şi jurând credinţă viitoarei lor împărătese. Privind capetele plecate, Ecaterina a simţit că bătălia era deja câştigată şi s-a bucurat la gândul că soţul ei urma să plătească pentru umilinţa pe care i-o provocase atâta amar de vreme.

Ecaterina cea Mare, o mică prinţesă germană care se căsătorise cu ţarul Petru al III-lea, a condus singură Rusia după o lovitură de stat militară. Ea a revendicat tronul ca şi cum acesta i s-ar fi cuvenit, domnind asupra vastului ei regat cu o mână de fier. Ecaterina a II-a a încurajat occidentalizarea, a introdus reforme în educaţie şi în sistemul juridic şi a înfiinţat spitale. Cu toate acestea, ideile sale liberale nu-i avea în vedere pe iobagi, a căror situaţie s-a agravat considerabil sub domnia sa şi a căror ranchiună reprezenta o ameninţare serioasă.

Evenimentele din Franţa, unde aristocraţii înfumuraţi au fost conduşi la ghilotină, au determinat-o pe Ecaterina să fie atentă la gloatele rebele din ţara ei. La sfârşitul domniei

ţarinei, Rusia devenise una dintre cele mai mari puteri ale lumii. Dar un număr mare de ruşi au plătit un preţ mare, iar ţarina a pus bazele viitoarei naşteri a Rusiei actuale. Tendinţele sale megalomane au devenit din ce în ce mai vizibile pe măsură ce puterea sa creştea, iar acestea s-au exprimat şi în ceea ce a fost descris ca un apetit sexual nesăţios.

O prinţesă germană

Ecaterina cea Mare s-a născut în anul 1729 în portul maritim prusac Stettin, actualul Szezecin din Polonia, sub numele de prinţesa Sophie Augusta Fredericka, fiica prinţului de Anhalt-Zerbst şi a soţiei sale Johanna Elisabeth de Holstein-Gottorp. Pe când era doar un copil, micuţa Sophie petrecea ore în şir privindu-şi arborele genealogic şi, mai târziu, ea se va gândi la aceste momente din copilărie. „Ideea de coroană a început să-mi treacă prin minte ca o arie muzicală”, spunea ea. Dar această „arie” neîncetată era probabil inspirată de către mama sa ambiţioasă, a cărei familie a avut legături cu Rusia şi al cărei unic scop era să-şi vadă fiica devenind împărăteasa Rusiei. Cu câţiva ani în urmă, fratele Johannei aproape că reuşise să se căsătorească cu împărăteasa Elisabeta, dar promisiunea unei puteri dinastice s-a sfârşit nemilos atunci când acesta a murit subit de vărsat. Din acea zi, Johanna era hotărâtă să stabilească o legătură directă cu familia regală rusă. Ea însăşi era rece, violentă şi neiertătoare în privinţa ambiţiilor sale, iar tânăra Sophie a crescut ştiind că va trebui să fie, cândva, împărăteasa Rusiei sau a altei ţări! în anul 1744, când împărăteasa Elisabeta a invitat-o pe Sophie să se întâlnească cu viitorul moştenitor, pe care aceasta îl adoptase, Marele Duce Petru, prinţesa avea doar cincisprezece ani. Dar ştia că trebuia să profite de această oportunitate.

Sophie a impresionat-o pe împărătească. Era plină de viaţă, inteligentă şi atrăgătoare, având ochi albaştri, părul lung şi negru şi o statură atletică. Aceste calităţi, în plus faţă de sângele ei albastru, o făceau perfectă pentru rolul de noră şi de potenţială împărătească. Din păcate, împărăteasa nu era foarte mândră de moştenitorul ei, fiul fiicei sale Anna şi al Ducelui de Holstein-Gottorp. El era, de fapt, văr de gradul al doilea cu Sophie. Dezvoltarea mentală şi fizică a viitorului ţar era, în mod vizibil, foarte limitată. Era arogant, aspru şi obsedat de glumele proaste. Crescut în Prusia până la vârsta de paisprezece ani, el nu-şi ascundea ura faţă de Rusia, a adoptat doctrinele luterane ale Prusiei şi îl admira pe prinţul Frederic al II-lea al Prusiei. Văzând că Petru era atât de puţin înzestrat pentru viitorul lui rol, Sophie a decis că ea va acoperi aceste neajunsuri. Aşa că a învăţat limba rusă şi a studiat religia ortodoxă. Ştia că pentru a conduce Rusia trebuia să gândească şi să trăiască precum ruşii. Şi-a extins lecturile, incluzând filosofia, politica de stat şi dreptul. Plimbându-se toată noaptea prin cameră, repeta tot ce învăţase în timpul zilei, cu o dăruire cu totul ieşită din comun pentru vârsta ei.

În mod paradoxal, cu cât Sophie devenea mai sofisticată şi mai cultivată, cu atât Petru părea mai odios. Îşi pierduse deja încrederea în sine. Un episod de variolă l-a lăsat aproape complet chel, iar pielea lui devenise îngrozitor de subţire. A început să bea foarte mult, comportându-se din ce în ce mai grosolan cu viitoarea lui soţie. Cu toate acestea, imaginea pe care o avem despre el este poate una părtinitoare, dat fiind că Sophie îl va descrie mai târziu în termeni sumbri pentru a-şi justifica propriile fapte. În ciuda tuturor strădaniilor sale, el nu a putut evita căsătoria şi, după mai multe amânări, ceremonia a avut loc pe 21 august 1745, în minunata Catedrală a Maicii Domnului din

Kazan. Prinţesa Sophie a devenit Marea Ducesă Ecaterina Alexeevna, a doua doamnă a ţării. Purtând podoabele ei de căsătorie, prinţesei i-a plăcut această metamorfozare în Ecaterina. Ea credea că destinul său era pe cale de a se împlini, chiar dacă acest personaj respingător, vulgar şi grosolan care îi stătea alături nu fusese o parte necesară din planul ei de a-şi atinge scopurile...

Bâtâlii în dormitor împărăteasa Elisabeta spera că Ecaterina îi va dărui repede un moştenitor. Cu toate acestea, tinerii însurăţei păreau să nu ştie nimic despre sexualitate. Oamenii au început să creadă că Petru nu era în stare să-şi consume căsătoria. Dar Ecaterina, cel puţin, era pregătită să-şi asume această provocare, lăudându-se astfel în jurnalul ei intim: „La vremea aceea eram foarte agitată... Cum rămâneam singură, mă urcam călare pe perne şi galopam prin pat până nu mai puteam.” Activitatea preferată a lui Petru în dormitor consta, dimpotrivă, în a se juca mai ales cu soldăţeii. Patul conjugal se transforma într-un câmp de bătălie virtual, Petru strigând ordine unor generali ce îi puneau pe soldaţi să mărşăluiască printre cuverturi. Se spune că, în acest timp, Ecaterina citea.

Şase ani mai târziu, nu exista încă niciun semn de a face copii. Ecaterina l-a ales pe primul dintr-un şir de amanţi, îndrăgostindu-se nebuneşte de Serghei Saltâkov, un ofiţer de armată foarte chipeş. A rămas însărcinată foarte repede. La naşterea lui Pavel, fiul său, nimeni nu credea că este copilul lui Petru, deşi îi semăna mult, dar se născuse un moştenitor şi întrebările erau acum de prisos. Împărăteasa Elisabeta a luat imediat copilul, declarând că ea îl va creşte mai bine decât părinţii lui. Despărţită de fiul ei, suportând un simulacru de căsătorie lipsită de suflet şi de iubire, Ecaterina şi-a găsit consolare în explorările ei

intelectuale şi filosofice şi, într-un registru mai lejer, în viaţa extravagantă de la curte.

Fiind probabil furios din cauza bănuielilor privind paternitatea copilului, Petru şi-a luat o amantă cu care se afişa în văzul lumii pentru a-şi umili soţia rătăcită. Dar contesa Elisabeta Voronţova nu avea nicio greutate în faţa Ecaterinei. Era o femeie oarecare, suferind de strabism, şchioapă, cu urme de vărsat şi grosolană. Se purta ca o femeie beată şi folosea un limbaj vulgar, însă Petru considera că vulgaritatea contesei făcea din ea tovarăşa de joacă ideală, aşa că şi-a lăsat soţia să-şi găsească fericirea în altă parte. Cum timpul se scurgea, iar insultele viitorului ţar erau tot mai numeroase, Ecaterina nu se simţea în siguranţă. Petru o poreclea „Doamna Spirit” când avea nevoie de sfaturi şi se spune că ar fi şi lovit-o ca pe un câine. Circulau zvonuri care anunţau că Petru voia să divorţeze, ceea ce îi aducea multe nopţi nedormite: viitoarea împărătească nu putea suporta gândul că-şi va pierde poziţia. În scurtă vreme, ea a declarat chiar că se temea pentru viaţa ei.

Ecaterina şi-a consolidat relaţiile cu împărăteasa Elisabeta, soacra ei, şi a petrecut mai mult timp cu fiul său, chiar dacă s-a simţit oarecum dezamăgită de acesta. Cele două femei erau prietene apropiate şi, la moartea împărătesei, în 1762, Ecaterina a fost cu adevărat copleşită de durere. La funeraliile oficiale, ea a respectat cu stricteţe regula doliului, dar soţul ei, spre stânjeneala generală, s-a strâmbat, a întrerupt ceremonia şi s-a făcut de râs.

După încoronarea ţarului Petru al III-lea al Rusiei şi şaptesprezece ani lungi de căsătorie, Ecaterina era sigură că va fi ţinta multor comploturi din partea acestuia. Nu era singura care nu avea încredere în el. Şi nobilimea era îngrijorată atât de comportamentul lui neghiob, cât şi de

admiraţia lui nesfârşită faţă de prinţul Frederic al Prusiei şi faţă de tot ce avea legătură cu Prusia. Dintr-o singură dată, ţarul a reuşit să înstrăineze armata şi nobilimea prin semnarea unui armistiţiu cu Prusia în timpul Războiului de Şapte Ani. Acest armistiţiu avantaja Prusia faţă de ţara pe care el o conducea, chiar dacă Rusia era pe punctul de a câştiga. Când Ecaterina a aflat că un complot pus la cale cu scopul de a o asasina a fost cât pe ce să reuşească, a considerat că venise timpul să-şi adune susţinătorii.

Împărăteasa tuturor ruşilor

Cu ajutorul lui Grigori Orlov, amantul ei din acea vreme, şi al celor patru fraţi ai acestuia, Ecaterina a complotat să-l îndepărteze pe soţul ei. Ştia că, odată ce-şi asigura sprijinul armatei, restul Rusiei o va urma. La 14 iulie 1762, în taina nopţii, ei s-au dus la cazarma regimentului Izmailovski pentru a cere ajutorul armatei. Câştigându-i pe soldaţi de partea cauzei sale, Ecaterina a străbătut străzile Moscovei la răsăritul soarelui. Clopotele bisericilor au răsunat, iar soldaţii apăruţi de pe fiecare străduţă lăturalnică s-au aşezat în spatele ei, formând o procesiune imensă. S-au oprit la Catedrala Maicii Domnului din Kazan unde clerul şi întreaga congregaţie aşteptau să le dea binecuvântarea. În cele din urmă, Ecaterina a ajuns la Palatul de Iarnă, unde membrii Senatului i-au jurat credinţă. Îmbrăcată în uniformă militară şi călare pe un cal pursânge, ea îşi conducea acum oamenii împotriva soţului ei. Puţinul sprijin de care acesta se mai bucura a dispărut destul de repede, iar Ecaterina a obţinut o victorie rapidă, fără vărsare de sânge. Fără îndoială că a fost prea blândă, date fiind chinurile pe care le suportase din partea lui.

Chiar dacă Ecaterina a reuşit să-l îndepărteze pe soţul netrebnic care diviza opinia publică, faptul că ea a preluat puterea printr-o lovitură de stat i-a vulnerabilizat poziţia. Europa a fost scandalizată de acţiunile sale şi de vestea

morţii ţarului Petru care, întemniţat în Palatul Ropşa, a murit ca urmare a unei colici, după doar trei zile. În general, se crede că fraţii Orlov au fost cei care l-au ucis, cu încuviinţarea Ecaterinei. Un alt pretendent la tron, ţarul Ivan al VI-lea, cunoscut multă vreme drept „prizonierul numărul 1”, a fost ucis în celula sa în anul 1764, cel mai probabil la ordinul ţarinei, chiar dacă, după ce a rămas izolat, de la răsturnarea sa din 1741, el devenise aproape un sălbatic şi nu mai reprezenta o ameninţare reală. Paul, fiul Ecaterinei, care era, ce-i drept, o fire nervoasă, părea să creadă că mama lui era atât de crudă, încât până la urmă îl va elimina şi pe el.

În ciuda indignării exprimate în Europa, Ecaterina era hotărâtă să domnească, mai ales că ea crescuse fiind încredinţată că acesta era destinul ei.

Ecaterina a fost încoronată la 22 septembrie 1762, spre bucuria mulţimii entuziaste. A fost proclamată drept unic suveran şi împărătească a tuturor ruşilor. Îi plăceau podoabele şi privilegiile care au venit odată cu puterea. În ziua în care a devenit împărătească, ea l-a răsplătit pe Grigore Orlov ridicându-l la rangul de conte şi oferindu-i portretul său bătut în diamante. Curtea complexă era renumită pentru extravaganţa sa, majoritatea nobililor purtau costume somptuoase, decorate cu pietre preţioase, iar Orlov însuşi avea o haină cusută cu diamante ce valorau milioane de ruble. Cu toate acestea, în privat, Orlov se comporta ca un tiran, lovind-o pe Ecaterina şi amintindu-i, fără îndoială, că lui îi datora poziţia ei de acum. A presat-o să-l ia în căsătorie, dar simţul ei dezvoltat de autoconservare a făcut-o să îl refuze de fiecare dată. În ciuda exceselor modului ei de viaţă, noua împărătească şi-a luat rolul şi datoria în serios, astfel încât lucra zece ore pe zi, se trezea în fiecare dimineaţă

frecându-se energic cu gheaţă şi bând cinci ceşti de cafea neagră.

Messalina din Nord

Comportamentul Ecaterinei, în mare măsură exagerat în relaţiile cu ambasadorii străini şi cu oaspeţii oficiali europeni, era aşa-zis scandalos şi complet decadent. Aceştia şopteau, atât de tare încât devenise un „fapt”, că ţinea orgii în cursul cărora invitaţii se deghizau, iar ea era atât de beată, încât slujnicele trebuiau să taie panglicile corsetelor ei. Este adevărat că a avut mulţi amanţi, subiect de zvonuri furibunde în cercurile diplomatice, în care a fost poreclită „Messalina din Nord”. Cu toate acestea, trebuie să reamintim faptul că ea preţuia mult afecţiunea şi că le era credincioasă amanţilor ei atâta timp cât se afla în centrul atenţiei lor.

Poporul rus detesta stilul de viaţă desfrânat de la curte, dar nu avea nimic de comentat în privinţa politicilor ei de împărătească. Când a urcat pe tron, a fost şocată de starea finanţelor şi a problemelor sociale ale ţării, precum şi de corupţia şi nedreptatea care se răspândiseră ca o molimă. Atunci când a întrebat în Senat despre numărul oraşelor din Rusia, nimeni nu i-a putut răspunde. Când a cerut o hartă, nu s-a găsit niciuna. Ecaterina a identificat rapid două dintre principalele ţinte ale domniei sale. În primul rând, trebuia să-şi consolideze poziţia şi astfel să-i potolească pe nobili. În al doilea rând, se va concentra pe dobândirea de noi teritorii pentru a creşte bogăţia şi mărimea imperiului. Ea a anexat Crimeea şi a preluat controlul Ucrainei.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, soldaţii germani care năvăliseră într-unul dintre palatele Ecaterinei a II-a s-au întors cu o descoperire extraordinară. Patru încăperi erau destinate exclusiv unei colecţii erotice. Picturile, sculpturile, frescele, candelabrele şi mobilierul

erau împodobite cu motive şi personaje care se dedau unor acte ce ar fi putut să pună în umbră Kamasutra.

Colecţia, cu siguranţă cea mai mare de acest tip din lume, a dispărut misterios după război. Povestea a supravieţuit în istorisirile aceloraşi soldaţi germani care, şaizeci de ani mai târziu, încă discutau cu realizatorii de documentare despre descoperirea lor.

Educată în spiritul iluminismului, Ecaterina era hotărâtă să aplice aceste teorii în Rusia. De-a lungul întregii sale vieţi, ea a menţinut prietenia şi corespondenţa cu filosoful francez Voltaire şi a tânjit să fie privită ca un suveran luminat. Se considera „o filosoafa pe tron”. A fost patroana entuziastă a artelor şi niciun lider rus nu a lăsat atâtea înregistrări scrise ale domniei sale. Ea a îmbunătăţit condiţiile medicale, a încurajat cercetările în domeniul vaccinurilor şi a consolidat comerţul şi agricultura. Cu toate acestea, politicile sale erau contradictorii. Chiar dacă ea pretindea că aduce lumina în cele mai întunecate regiuni ale imperiului şi se lăuda în faţa prietenilor ei filosofi că depăşeşte limitele educaţiei în Rusia, doar două procente din venitul naţional a fost alocat educaţiei, în timp ce treizeci de procente au fost cheltuite pentru extinderea palatelor.

Un aspect al politicilor Ecaterinei avea să se dovedească o dezamăgire profundă pentru cei care speraseră că ea va reduce privilegiile nobilimii şi va îmbunătăţi situaţia disperată a iobagilor. Împărăteasa, pragmatică, ştia că tronul său depindea de nobili. În loc să-i priveze de drepturi, ea mai curând i-a scutit de taxe, le-a acordat mai multe drepturi de proprietate şi le-a oferit o putere mai mare asupra iobagilor. Le-a atribuit loturi mari de teren şi, odată cu pământul, veneau şi iobagii care erau vânduţi sau moşteniţi, asemenea sclavilor.

În anul 1773, furia care mocnea a izbucnit în cea mai mare rebeliune armată pe care ţara a cunoscut-o vreodată. Ecaterina a fost nemiloasă în a-i strivi pe rebeli şi, doi ani mai târziu, când capul rebelilor a fost capturat, ea a ordonat ca el să fie dezmembrat şi ars. Văzuse ce se întâmplase în timpul Revoluţiei Franceze, iar vechea sa loialitate faţă de scriitorii francezi s-a risipit numaidecât, de îndată ce a văzut că aceştia ţineau partea ţăranilor. O teribilă acuzaţie împotriva Ecaterinei: la sfârşitul domniei sale, numărul de iobagi s-a dublat, iar preţul lor de cumpărare era mai mic decât cel plătit pentru a lua un câine.

În anul 1774, Ecaterina şi-a găsit un nou iubit, care va avea o mare influenţă asupra vieţii sale. Într-o zi, inspectând un regiment, Ecaterina a observat că panglica de la mânerul sabiei ei lipsea. Un prinţ posomorât şi acru, Grigori Potemkin, a ieşit din rânduri şi i-a oferit-o pe a sa. Acesta s-a îndrăgostit nebuneşte de ea, însă Ecaterina se juca de-a şoarecele şi pisica. Descurajat, el a intrat la mănăstire vreme de un an. Ecaterina a reuşit să-l convingă să se întoarcă la curte, promiţându-i „cel mai mare dintre toate favorurile”. Între cei doi s-a dezvoltat ulterior o schemă neobişnuită de comportament. Potemkin era deseori absent luni întregi pentru a sluji coroana, dar, înainte de a pleca, alegea un nou amant pentru a încălzi patul împărătesei. Erau extrem de apropiaţi şi se crede chiar că s-ar fi căsătorit în secret, cu toate că nu există dovezi concludente în acest sens. Prinţul va fi răsplătit pentru înţelegerea firii împărătesei: el a fost singura persoană care a guvernat neoficial alături de ea, devenind astfel o figură politică cheie în Europa şi obţinând în cele din urmă funcţia de guvernator al Ucrainei.

După decesul Ecaterinei, survenit, se pare, în urma unui atac cerebral, la 17 noiembrie 1796, au circulat zvonuri

îngrozitoare despre împrejurările morţii sale. Acestea se bazau doar pe faptul că împărăteasa fusese activă sexual până la sfârşitul vieţii. Fiul său, care nu şi-a iertat mama pentru că l-a ignorat de-a lungul întregii sale vieţi, i-a urmat la tron şi a desfiinţat rapid multe dintre politicile sale inovatoare. Este surprinzător că Ecaterina nu a conceput niciun plan de rezervă pentru a împiedica ascensiunea acestuia la tron, pentru că dintotdeauna îl considerase slab şi neputincios, în timp ce Alexandru, cel mai mare dintre nepoţii ei, ar fi fost, în ochii ei, un ţar mai bun.

Ecaterina a avut întotdeauna o prezenţă impunătoare. Abilitatea politică şi capacităţile sale intelectuale i-au asigurat supravieţuirea. Era o femeie plină de contradicţii puternice, care a abolit pedeapsa cu moartea, dar nu a avut niciun fel de scrupule să reducă la tăcere gurile rele sau să-i lase pe prizonieri să putrezească în lanţuri, nu simţea niciun fel de afecţiune pentru fiul ei, dar îşi adora nepoţii. În timpul domniei sale, s-a dovedit a fi o mare conducătoare datorită căreia Rusia a recuperat din întârzieri şi a ieşit din izolare. Ţara s-a bucurat de o prezenţă dominantă pe scena mondială. Dar, în timp ce împărtăşea în mare parte spiritul liberal al iluminismului, de fapt, Ecaterina conducea imperiul cu o cruzime tenace, demnă de un vechi despot.

RANAVALONA

Ranavalona este o regină din Madagascar. S-a născut în anul 1782 şi a murit în 1861. Ida Pfeiffer, exploratoare, va spune despre ea:

„Este una dintre cele mai crude şi mai arogante femei din lume. Povestea ei cuprinde doar masacre şi orori.”

Mulţimea venise de pretutindeni pentru a asista la ceremonia anuală a băii regale. Aceasta a început în momentul în care regina Ranavalona a apărut la balconul

palatului său, cu trupul înfăşurat într-o pelerină purpurie. Slujitorii ei o purtau cu deferenţă în spatele unui soi de ecran decorativ. Se auzea clipocitul stropilor de apă, iar prin ecran se vedeau imagini ale servitorilor, onoraţi că fuseseră aleşi să-şi îmbăieze regina. Luminile oraşului erau stinse, iar focurile acoperite, astfel încât toate privirile să se întoarcă spre ceea ce ar fi putut dezvălui lumina singurului foc rămas, cel care ardea în apartamentele reginei.

În cele din urmă, regina şi-a făcut apariţia în faţa ecranului, cu obrajii îmbujoraţi şi părul strălucitor. Ţinea în mână un colţ de elefant din fildeş, umplut cu apă din baia ei, cu care a stropit mulţimea, pentru a încheia ritualul. Pe când aceasta pleca, oamenii din mulţime s-au îmbulzit în faţă, încercând să atingă apa cea preţioasă.

În timpul domniei sale în Madagascar, regina Ranavalona s-a asigurat că tradiţiile şi independenţa insulei sunt protejate împotriva oricărei încercări de invadare a ei de către colonişti, însă, drept urmare, peste o treime din supuşii săi şi-au pierdut viaţa. Tiranică, sadică şi excentrică, aceasta semna cu mare uşurinţă sentinţele de moarte, făcând între douăzeci şi treizeci de mii de victime pe an. Era de origine modestă şi, din întâmplare, atrăsese atenţia regelui aflat atunci la putere, acesta oferindu-i biletul de intrare în familia regală. Zicala „*Puterea corupe, puterea absolută corupe în mod absolut.”* pare să se aplice perfect în cazul Ranavalonei, ea care se credea superioară tuturor constrângerilor omeneşti. I-a persecutat cu sălbăticie pe toţi cei care se convertiseră la catolicism sau care o sfidaseră în orice fel. Îi ura pe occidentali şi se credea ocrotitoarea aleasă de zeii malgaşi.

Insula paradisiacă

Ranavalona, fiica unui modest om de trib, slujitor al regelui Merina din Madagascar, şi-a petrecut copilăria departe de frământările şi de conflictele pentru putere ce caracterizau atunci politicile de la curte. La sfârşitul secolului al XVIII-lea, luxurianta insulă Madagascar, situată în largul coastei de sud-est a Africii, atrăgea atenţia puterilor coloniale care se luptau între ele pentru stăpânirea acesteia. Pentru Marea Britanie, insula era un important punct de debarcare pe drumul către India, în timp ce Franţa, care deţinea deja câteva dintre insulele învecinate, era dornică să adauge această bijuterie în colecţia sa. Deşi dorea să păstreze independenţa ţării sale, regele Andrianampoinimerina, care unificase multe triburi în război şi crease un stat centralizat, voia ca occidentalii să-l înveţe mai multe despre ce era dincolo de graniţele malgaşe. Cu toate acestea, mulţi preoţi şi membri ai triburilor nu prea au apreciat aceste încercări de modernizare. Propriul său unchi a complotat împotriva lui şi a încercat să-l asasineze. Dar tatăl Ranavalonei a aflat de această conspiraţie şi l-a avertizat pe rege. Acesta din urmă, în semn de profundă recunoştinţă, s-a oferit să o adopte pe fiica slujitorului său credincios şi să o crească după eticheta de la curte. Ranavalona a părăsit modesta locuinţă a părinţilor ei, purtând o rochie ponosită şi luând cu ea doar câteva obiecte personale, şi a urcat pe o pantă abruptă care ducea la palatul situat pe o stâncă, în bătaia soarelui dogoritor. Părea sortită unui viitor de prinţesă sau, cel puţin, unei vieţi luxoase şi unui statut la care ea n-ar fi îndrăznit niciodată să viseze. Dar realităţile unei curţi măcinate de conflicte şi pline de pericole, unde execuţiile erau un lucru obişnuit, i-au oferit o educaţie ce o va influenţa pentru totdeauna.

Începutul carnagiului

Regele a căsătorit-o pe fiica sa adoptivă, atunci în vârstă de 22 de ani, cu fiul său preferat, moştenitorul tronului, prinţul Radama. Dar, deşi Ranavalona era mai nobilă decât cele douăsprezece femei din haremul regal, el i-a acordat foarte puţină atenţie. Poate că tocmai această experienţă a oţelit caracterul Ranavalonei. Crescând, ea vorbea din ce în ce mai direct şi nu se sfia să se împotrivească politicilor tânărului prinţ, asemănătoare cu cele ale tatălui său. Şi nici nu avea răgazul să vadă ce ar avea de oferit insulei acei „străini lacomi”. Prinţului Radama nu îi plăcea ca politicile sale să fie contestate de o femeie, care făcea doar ce voia ea. De aceea, Ranavalona a început să caute afecţiune în altă parte, sfârşind prin a-şi face un amant.

În anul 1810, Radama a devenit rege. Deşi puterea Ranavalonei a crescut, totuşi ea era frustrată că nu putea influenţa ideile inovatoare ale soţului ei. Dorind să occidentalizeze modul de viaţă al poporului său, Radama a permis sosirea mai multor străini pe insulă, printre care mai ales misionari protestanţi veniţi din Ţara Galilor, care au fondat şcoli şi au răspândit Evanghelia. Pe parcursul anilor ce au urmat, regina a asistat neputincioasă la începutul unei religii occidentale care reprezenta o ameninţare pentru zeii ei. Dar, în cele din urmă, a venit şi momentul ei norocos. În anul 1828, Radama s-a îmbolnăvit grav, iar insula a fost tulburată de agitaţia politică. Cine avea să-i succeadă regelui, acum că acesta murise? Dat fiind că Ranavalona nu-i dăruise un moştenitor, se părea că prinţul Rakotobe, nepotul său, urma să urce pe tron. Obiceiurile malgaşe îi îngăduiau totuşi Ranavalonei să pretindă tronul. Mai mult, dacă aceasta ar avea un fiu, deşi născut dintr-un alt tată după moartea soţului ei, copilul respectiv ar fi regele legitim. Regina ştia că, dacă nu se va face auzită, următorul rege ar considera-o drept o ameninţare şi s-ar descotorosi de ea.

Din fericire, Ranavalonei i s-a oferit ocazia de care avea nevoie. Atunci când regele a murit, doi dintre ofiţerii săi au decis să păstreze secretul morţii sale până când prinţul Rakotobe îşi va putea lua locul pe tron. Dar iubitul reginei, Andriamihaja, a auzit conversaţia şi s-a grăbit să o povestească Ranavalonei. În timp ce susţinătorii prinţului Rakotobe dormeau, ea şi-a mobilizat propriii adepţi şi a organizat o lovitură de stat. Se bucura deja de sprijinul preoţilor, iar binecuvântarea lor însemna că putea pretinde că avea şi încuviinţarea zeilor malgaşi. Se asigurase, de asemenea, de fidelitatea a doi generali ai armatei, care îi încurajau opiniile tradiţionaliste şi care şi-au adunat trupele pentru a securiza palatul. Ranavalona a anunţat că ea avea să fie încoronată suverană. Dacă acest lucru nu convenea cuiva, persoana respectivă trebuia să se manifeste de îndată. Din rânduri au ieşit patru ofiţeri îndrăzneţi, gata să jure credinţă prinţului Rakotobe. Obiecţiile lor au fost repede scurtate de o ploaie de lovituri de săbii.

La 1 august 1828, în timpul unei ceremonii atent pregătite, Ranavalona a urcat pe un tron de purpură şi aur, înconjurată de demnitari îmbrăcaţi în costum naţional şi, cu mândrie, a jurat credinţă faţă de poporul său: „Să nu credeţi că sunt o femeie slabă şi neştiutoare. Să nu vă întrebaţi cum o să conduc un imperiu atât de mare. Voi conduce de aici aducând fericire poporului meu şi glorie numelui meu. Nu mă voi închina niciunui zeu, ci, mai degrabă, strămoşilor mei. Oceanul va fi limita regatului meu şi nu voi ceda nici măcar o părticică din el.” în vârstă de 46 de ani, ea devenea, în sfârşit, regina insulei sale paradisiace. Dar promisiunea că va conduce „aducând fericirea poporului său” a fost departe de a fi respectată, mai ales în privinţa susţinătorilor prinţului Rakotobe. Ea îi supunea la o moarte atroce şi ştergea de fiecare dată

orice urmă din linia personală a prinţului, pentru a se asigura că niciun viitor descendent nu va veni să-i ameninţe tronul. Plăcerea sadică de a admira asasinatele din balconul său regal era doar o mică mostră din barbaria ce va urma. În anul 1829, la mai bine de nouă luni după moartea lui Radama, ea a născut un băiat, pe prinţul Rakoto, care, potrivit obiceiului, a fost acceptat ca fiind fiul regretatului rege.

Conducând de la palatul său, situat în vârful stâncii, Ranavalona şi-a început domnia despotică. Răstignirile, decapitările, arderile pe rug şi ciopârţirea de vii a oamenilor făceau parte, de acum, din viaţa de zi cu zi. În ciuda acestui carnagiu, ea rămânea vulnerabilă atunci când era vorba de amantul său, Andriamihaja, căruia i-a oferit un post important. Acesta s-a pronunţat, cu multă îndrăzneală, în favoarea modernizării şi a influenţei străine. Aliaţii politici ai reginei, tradiţionalişti, l-au acuzat de trădare şi au cerut să fie supus la *tanguena*, o judecată în care acuzatul era obligat să mănânce trei bucăţi de carne de pui înconjurate de pulberea obţinută dintr-o plantă otrăvitoare, *tanguena*. Dacă acuzatul regurgita deodată cele trei bucăţi de carne însemna că era nevinovat. În caz contrar, acuzatul era declarat vinovat şi condamnat la moarte, dacă, desigur, supravieţuia judecăţii. Convinsă că iubitul ei nu va reuşi să supravieţuiască, Ranavalona a decis să-l exileze, ca o dovadă a iubirii pe care i-o purta. Câteva luni mai târziu, când a auzit că acesta se distra în exil şi că avea drept concubină o femeie cu sânge regal şi mult mai tânără, regina, într-un acces de durere şi de mânie, a luat decizia de a-l condamna la moarte. Nimeni nu trebuia să îndrăznească să se joace cu sentimentele ei.

Un cadou venit din Franţa

Era începutul lunii noiembrie, în anul 1831. Un vas naufragiază pe coasta de sud-est a Madagascarului. La bordul ei, Jean Laborde, un producător de arme franţuzeşti şi, mai ales, un aventurier.

Atunci când regina Ranavalona a aflat de prezenţa lui pe insulă, a întrezărit oportunitatea de a şi-l face aliat pentru a proteja independenţa insulei.

Ranavalona era din ce în ce mai hotărâtă să reziste tentativelor franceze şi britanice de a coloniza insula şi de a distruge modul de viaţă malgaş. Însă armele, mai sofisticate şi de mai bună calitate, precum şi competenţele în inginerie ale occidentalilor o intimidau pe regina naţionalistă. Cum ar putea să se măsoare cu ei? Ca răspuns la rugăciunile sale, soluţia a eşuat pe malul insulei, în anul 1831.

Fiu de fierar, francezul Jean Laborde, mânat de spiritul său de aventură, a plecat în Oceanul Indian în căutare de comori scufundate. Într-o noapte, a izbucnit o furtună devastatoare care i-a lovit nava de stânci. Când şi-a recăpătat cunoştinţa, acesta şi-a dat seama că, prin minune, se afla pe nisipul strălucitor al unei plaje malgaşe. A avut norocul să fie aruncat nu departe de proprietatea unui francez, de Lastelle. Acesta din urmă a avut grijă de Laborde până când s-a întremat suficient pentru a putea lucra. Dornic să se facă bine văzut de regină, de Lastelle şi-a dat seama că acest francez fermecător, în vârstă de 26 de ani, era poate ceea ce căuta regina. El i-a trimis de veste, prezentându-l pe Laborde ca pe un producător de arme priceput. Ranavalona a explodat de bucurie. Dat fiind că rupsese toate legăturile şi că întrerupsese comerţul cu Marea Britanie, ea rămăsese fără furnizori de arme. Dacă ar putea să-şi pună pe picioare propriul arsenal, Madagascarul ar avea o şansă de a-şi păstra independenţa şi de a-i respinge pe cotropitori. Aceasta l-a

chemat pe Laborde, convinsă fiind că soarta i-l trimisese la momentul cel mai nimerit.

Fără ca Laborde să ştie, sosirea lui fusese anunţată de o legendă malgaşă care prezisese că un om alb va fi adus la ţărm, că el se va căsători cu fiica unui rege şi că va conduce insula cu mare înţelepciune şi dreptate. Laborde nu va conduce niciodată insula, dar va juca un rol-cheie pentru viitorul Madagascarului. El a fondat companii care nu numai că produceau tunuri, muschete şi praf de puşcă, dar şi fier, cupru şi oţel. Un adevărat complex industrial care garanta independenţa insulei şi care permitea respingerea aşa-zişilor invadatori francezi şi britanici. Laborde a devenit unul dintre favoriţii reginei, farmecul şi înfăţişarea lui făcând-o să uite că el aparţinea unei naţiuni coloniale. Deşi regina îl considera pe Laborde drept „un sclav alb", ea l-a numit îndrumător al tânărului prinţ Rakoto. Aceste legături strânse dintre regină şi Laborde îi iritau pe tradiţionalişti.

Baia reginei

Ranavalona era încântată să participe la scene dramatice, care aveau scopul de a o arăta în fruntea unui imperiu vast, ocupând aceeaşi stratosferă ca şi zeii malgaşi. Îi plăceau ceremoniile şi riturile străvechi şi era în stare să facă din aproape nimic un întreg spectacol. Ceremonia îmbăierii anuale era cea mai mare măiestrie a sa. Oamenii veneau de departe pentru a asista la spectacol. Odată ce baia se termina, oamenii se îngrămădeau să atingă apa din baie. Ritualul îmbăierii sacre, *fandroana,* făcea parte din sărbătoarea Anului Nou, în timpul căreia se celebrau câteva rituri străvechi. Acest rit se baza pe un vechi obicei care avea ca scop curăţirea oamenilor de păcate într-un lac sacru, iar Ranavalona l-a reorganizat pentru a se ridica la rangul de zeiţă. Supuşii ei o numeau Ma Dieu, ceea ce înseamnă „Dumnezeul meu".

Îmboldită de izbânzile sale împotriva cotropitorilor britanici şi francezi, regina şi-a concentrat atenţia asupra sclaviei. Voia, într-adevăr, să dezvolte economia malgaşă prin vânzarea, în alte ţări, de sclavi proveniţi din alte grupuri etnice ale Madagascarului, mai ales a celor cu origini africane negre. Când Marea Britanie a adoptat *The Emancipation Act* (Legea privind emanciparea), în anul 1834, care prevedea eliberarea tuturor sclavilor, Ranavalona a decis că insula ei nu trebuia să se lase influenţată de idei atât de moderne. De altfel, a anunţat că nimeni nu avea dreptul să se convertească la creştinism, care considera sclavia drept o barbarie. Supuşii săi păreau să se conformeze acestui ordin, cel puţin în public. În realitate, ei continuau să practice creştinismul în secret. Ranavalona nu a tolerat nici măcar o bănuială de neascultare şi a curăţat societatea de toţi trădătorii care s-ar fi putut alia cu duşmanii ei. Se spune că purtarea ei a devenit din ce în ce mai sadică şi iraţională într-o asemenea măsură încât supuşii căzuţi în dizgraţie erau obligaţi să-i lingă picioarele, peste care aceasta presărase o pulbere roz otrăvită.

O regină sadică

Laborde, pierzându-şi treptat entuziasmul, l-a convins pe prinţul Rakoto să scrie guvernului francez pentru a-i cere să preia controlul asupra insulei şi să-l instaleze pe tron. Franţa a ales să ignore cererea, de teama unui eşec. Ranavalona, obsedată de lupta împotriva creştinismului şi a ideilor occidentale, nu a aflat niciodată de acest complot.

În 1857, regina a început să-i persecute pe credincioşi. Primii în vizor au fost europenii care locuiau pe insulă, apoi a trecut la propriul popor. Misionarii îşi făcuseră bine treaba. Într-adevăr, în ciuda persecuţiilor reginei, numărul creştinilor care citeau Biblia şi se rugau la noul lor zeu creştea tot mai mult. Dar pentru Ranavalona acest lucru

era de neconceput. Pofta ei sadică a devenit tot mai mare, în timp ce mulţimea se aduna să vadă cum erau pedepsiţi cei suspectaţi că practicau în continuare cultul creştin. Oamenii erau decapitaţi sau aruncaţi de pe o stâncă pe roci vulcanice ascuţite. Unii au fost fierţi de vii, în timp ce alţii au fost forţaţi să bea o otravă înfiorătoare, care le provoca o moarte lentă şi cumplită. Cu cât poporul malgaş rezista mai mult, cu atât pedepsele erau mai aspre. Deşi era aproape de a ucide o treime din populaţie, părea incredibil că ea însăşi nu a fost asasinată. De-a lungul domniei ei sângeroase, regina s-a putut bizui pe sprijinul tradiţionaliştilor şi al preoţilor din vechea religie, hotărâţi să împiedice schimbarea.

Loviturile de stat sortite eşecului, îndeosebi cea a lui Laborde şi a unui alt francez, Jean-François Lambert, şi-au lăsat totuşi amprenta asupra reginei. Ei şi-au asigurat ajutorul oferit de către

Ida Pfeiffer, o exploratoare, şi de către de Lastelle, un vechi prieten al lui Laborde, toţi dornici să-l instaleze pe tron pe prinţul Rakoto. Însă problemele de comunicare le-au zădărnicit planurile. Ei şi-au petrecut următoarele zile temându-se că regina le-a descoperit complotul şi că se juca de-a şoarecele şi pisica înainte de a se răzbuna. Dar, pe măsură ce timpul trecea, aceştia au început să se liniştească. Regina părea, într-adevăr, fericită, cerându-i Idei să dea recitaluri de pian şi ocupându-se de treburile ei, aşa cum obişnuia să facă. Atunci când a cerut ca toţi europenii să se adune în piaţă, Laborde şi conspiratorii săi au început să transpire. Ranavalona descoperise, într-adevăr, complotul. Dar în loc să-i trimită la o moarte sigură, aşa cum avea obiceiul, ea s-a mulţumit doar să-i alunge.

Răsuflând uşuraţi de această clemenţă neobişnuită, europenii au plecat într-o călătorie de şapte zile, din

capitală spre port. Însă această călătorie nu le-a luat şapte zile, ci 53. Începetiniţi dinadins de către oamenii reginei, europenii, în suferinţă, au dispărut unul după altul, căzând victime ale febrei şi foamei. Epuizaţi, de Lastelle, Laborde şi Ida Pfeiffer au reuşit totuşi să ajungă la navă. Însă Ida, marea exploratoare şi aventurieră, a murit câteva luni mai târziu, probabil de malarie, de care se molipsise în timpul cumplitei sale călătorii. La urma urmei, regina nu arătase niciun fel de clemenţă. Ea urzise un plan ingenios care o ajuta să scape de europeni şi să le dea o lecţie fără ca puterile străine să o poată considera direct răspunzătoare sau să ceară să se facă dreptate.

După plecarea europenilor, Ranavalona a continuat să-i persecute pe creştini într-un mod şi mai inuman. Era din nou stăpână pe domeniul ei şi la adăpost de judecata emisarilor străini. Putea face tot ce dorea, iar fiecare an era mai rău decât cel de dinainte. Când a murit, la 15 august 1861, ea ucisese deja o treime din populaţia malgaşă şi rezistase colonizării vreme de mai mult de 30 de ani. Regimul ei despotic a fost unul dintre cele mai catastrofale din istorie. Este posibil ca nebunia care pusese stăpânire pe ea în ultimii săi ani de domnie să fi existat chiar de la bun început. La şase ani de la moartea sa, fiul ei, devenit regele Rakoto, a fost asasinat şi o nouă regină a ajuns pe tron. Ranavalona a II-a era creştină, ceea ce cu siguranţă că a făcut-o pe regina noastră, Ranavalona I, să se întoarcă în mormânt!

Unii susţin că regina Madagascarului a fost demonizată de cei care credeau că numai un bărbat ar putea fi atât de obsedat de putere. Dar faptele vorbesc de la sine. Rapoartele exploratorilor, precum cele ale Idei Pfeiffer, confirmă că, dacă Ranavalona ar fi continuat să domnească, ea s-ar fi putut face vinovată de masacrarea întregii populaţii a insulei. În momentul în care a murit,

aceasta era practic nebună, ceea ce ar putea explica sălbăticia ei, fără însă a o ierta. În cei 33 de ani cât a fost la putere, această femeiuşcă a reuşit să ţină piept ambiţiilor coloniale ale Franţei şi Marii Britanii şi să păstreze independenţa Madagascarului. Aceste izbânzi au fost însă obţinute printr-un genocid împotriva poporului insulei paradisiace, despre care ea spunea că o iubea şi a cărei moştenire a pretins că o apăra cu multă credinţă. Date fiind ideile ei absurde, nu avea nicio îndoială că ea reprezenta salvarea Madagascarului şi că urma să fie ridicată la statutul de zeiţă.

CHING SHIH

Ching Shih a fost o femeie uimitoare, care a trăit din 1785 până în 1844, fiind considerată drept cel mai mare pirat din toate timpurile.

Cheng I, puternicul conducător al Confederaţiei Piraţilor din Marea Chinei de Sud, a dorit să sărbătorească încă o victorie splendidă asupra marinei imperiale chineze. Douăsprezece nave chinezeşti au fost distruse şi alte douăzeci şi opt confiscate şi adăugate flotei piratereşti a lui Cheng I, aflate în continuă creştere. Acesta era atât de încântat, încât a decis să celebreze evenimentul printr-o căsătorie. Astfel că a poruncit să fie aduse douăzeci dintre cele mai frumoase prostituate răpite de către echipajul său. Una dintre acestea le întrecea pe toate. Numele ei era Ching Shih.

Convins că şi-a găsit logodnică, Cheng I a început să dezlege frânghiile cu care femeia era legată. Ching Shih a sărit ca o pisică sălbatică, scuipându-l în faţă şi zgâriindu-l. Atunci când unul dintre oamenii lui s-a repezit să o oprească, Cheng a ridicat mâna. O fire atât de aprigă o făcea şi mai atrăgătoare în ochii lui. Aşa că a încercat să o seducă oferindu-i veşminte, bijuterii şi bogăţii care cu

siguranţă că erau mai presus de tot ceea ce această femeie de rând îşi imaginase în cele mai sălbatice visuri.

Dar Ching Shih era ambiţioasă. Nu accepta să se căsătorească cu el decât dacă primea jumătate din bunurile lui şi dacă amândoi deveneau comandanţi ai flotei Steagului Roşu. Piraţii care asistau la scenă aşteptau ca şeful lor să-i spună acestei femei că ea va fi ori proprietatea lui personală, ori nimic altceva. Cu toate acestea, au fost dezamăgiţi. Recunoscând că găsise o femeie a cărei isteţime putea fi pe măsura vitejiei lui, Cheng a acceptat. Puţin mai târziu, în anul 1801, ei s-au căsătorit. Flota Steagului Roşu îşi găsise Regina piraţilor.

Această femeie charismatică va deveni cel mai mare pirat din toate timpurile şi cel mai de temut pentru marina chineză demoralizată. La începutul secolul XIX, aceasta domina regiunea dintre Hong Kong şi graniţa cu Vietnamul pe Marea Chinei de Sud şi menţinea un control sever asupra economiei provinciei Guangdong. Dată fiind atitudinea orientală foarte rigidă din acea epocă în privinţa femeilor, succesul cu care Ching Shih a insuflat ordinea şi respectul grupului său de piraţi fără de lege este cu atât mai uimitor. Ea a condus şase flote piratereşti (care au stăpânit peste coasta provinciei chineze Guangdong), o escadrilă de 800 de nave şi aproape 8.000 de oameni. Unul dintre puţinele sale portrete pe care le avem o înfăţişează agitând cu putere o sabie, pe o punte înclinată, şi luptând cot la cot cu piraţii săi. Regina piraţilor era, de asemenea, faimoasă pentru un simţ extrem de ascuţit al afacerilor. Ea a înfiinţat birouri financiare de-a lungul coastei, creând chiar un birou fiscal în provincia Guangdong. Guvernul imperial instalat la mijlocul dinastiei Qing părea incapabil să o oprească şi, de cele mai multe ori, nici nu îndrăznea să încerce.

De la sărăcie la piraterie

Născută în anul 1785 într-o familie săracă de pe coasta provinciei Guangdong, Ching Shih a descoperit încă de la o vârstă fragedă că viaţa era o luptă disperată pentru supravieţuire. Frumoasă, cu o claie de păr ondulat, de culoare închisă şi cu un trup zvelt, ea a început să lucreze ca prostituată într-unul dintre bordelurile plutitoare din Guangdong, supunându-se dorinţelor uneori brutale ale clienţilor pentru câţiva *taeli* care îi rămâneau după ce proprietarul bordelului îşi oprea partea sa. Înconjurată de pescarii amărâţi care încercau şi ei să-şi câştige traiul, se uita cu râvnă la imensele nave străine care înaintau în larg, încărcate cu o mare varietate de mărfuri pentru negustorii chinezi bogaţi. Navele portugheze şi englezeşti erau aprovizionate cu fructe, legume şi carne, iar corăbiile comerciale erau pline de condimente şi alimente rare. Ching Shih privea şi aştepta, visând la o altă lume în care ar putea să se bucure şi ea de aceste bogăţii. Atunci când drumul ei s-a întâlnit în sfârşit cu cel al lui Cheng I, cel mai faimos pirat al mării din sudul Chinei, a ştiut că a venit şi clipa ei.

Când s-a trezit la bordul navei şefului piraţilor, împreună cu un grup de prostituate, Ching Shih şi-a impus să nu-i fie frică. Văzând că privirile lui Cheng I s-au aţintit asupra ei, era hotărâtă să folosească orice armă din arsenalul ei amoros pentru a-l fascina. În acel moment, ea a rupt toate lanţurile care o ţineau prizonieră, a devenit iubita celui mai puternic om şi a câştigat rapid respectul celor mai aprigi şi mai sângeroşi bărbaţi din echipajul său de tâlhari.

Cheng I provenea dintr-un întreg neam de piraţi aristocraţi vietnamezi care terorizau de secole marina chineză. Căile navigabile din jurul gurii fluviului Guangdong erau cele mai frecventate din lume. Aici a obţinut, de altfel, profituri bogate şi şi-a găsit „prada”. Ching Shih era o parteneră binemeritată. Împreună, s-au

dovedit a fi o forţă ucigătoare pe care nimic nu o putea opri.

Ching Shih s-a simţit extrem de mândră de noua ei poziţie şi a prins gust pentru viaţa la bord ca şi cum s-ar fi născut pentru asta. La vremea respectivă, marinarii nu erau puţini în rândul femeilor din clasele inferioare din China, întrucât acestea nu erau obligate să respecte tradiţia claselor superioare care cerea ca picioarele să fie bandajate şi, prin urmare, puteau să înfrunte constrângerile fizice ale navigării. Femeile care alegeau să trăiască pe mare erau adesea robuste şi agresive, precum Ching Shih, motivate de alternativele sumbre oferite de viaţa pe uscat. În timp ce riscurile pentru cele care se avântau în viaţa de pirat erau imense, având de regulă ca pedeapsă moartea prin spânzurare, recompensele erau numeroase. În plus, cele mai multe dintre ele nu aveau nimic de pierdut. Ching Shih dădea dovadă de atâtea calităţi de lider, încât chiar soţul ei a început să se teamă de ea. O complicaţie în plus, poate una incitantă, le otrăvea relaţia. Cheng I îl răpise pe fiul unui pescar sărac, Chang Poa, în vârstă de 15 ani, a cărui autoritate şi charismă naturală, chiar la această vârstă, l-au determinat pe şeful piraţilor să-l adopte ca fiu al său. Cu toate acestea, tânărul avea să devină şi iubitul lui, ceea ce soţia sa părea să accepte fără niciun fel de scrupule. Se pare că nici ea nu era, cu siguranţă, insensibilă la farmecele lui Chang Poa.

În anul 1804, cei doi lideri ajunseseră la nivelul suprem al pirateriei. Cu Cheng I la cârmă, cuplul a format o confederaţie de nave piratereşti din provincia Guangdong, formate din sute de jonci şi zeci de mii de oameni. Pentru a le uni, a fost întocmit un acord scris, semnat de şapte şefi piraţi importanţi. Confederaţia a terorizat navele care intrau şi ieşeau din porturile cele mai frecventate din

China vreme de trei ani, reprezentând o problemă foarte serioasă pentru marina imperială deja slăbită. Numai că în anul 1807 a avut loc un dezastru, care a făcut ca viitorul confederaţiei să devină nesigur. Cheng I şi-a pierdut viaţa în Vietnam, fiind aruncat peste bord de un vânt violent ce se stârnise brusc. Era oare Ching Shih în stare să menţină unite flotele de piraţi cu cei 80.000 de fumători de opiu, cu tâlharii care îşi fluturau săbiile şi cu cele 800 de nave ale sale?

O stăpână nemiloasă

Ching Shih, numită uneori Cheng I Sao, „soţia lui Cheng I", a trecut repede la fapte. Chiar dacă unii dintre tovarăşii lui Cheng trebuie să fi ţintit la conducerea celei mai mari flote a confederaţiei, puterea a trecut indiscutabil în mâinile ei. Până la urmă, ea condusese alături de soţul ei şi dovedise de multe ori că era în stare să lupte. Confederaţia avea acum şase flote, fiecare dintre ele cu propria culoare de steag (negru, alb, albastru, galben, verde şi roşu), propria regiune şi baza de coastă unde opera. Uneori, piraţii acţionau singuri, dar deseori îşi uneau forţele pentru a învinge nave mai mari. Coordonarea unei astfel de forţe nu era un lucru uşor şi era nevoie de o persoană competentă pe postul de secund. Singurul candidat adevărat pentru acest post era fiul său adoptiv, Chang Poa, de 21 de ani, pe care ea l-a numit locotenent.

Curând, ea a devenit şi mai ataşată de el, începând o relaţie pasională. În cele din urmă, poate că a reuşit să-şi alunge din memorie amintirea slujbei din bordelurile plutitoare din vremea tinereţii şi să se bucure de poziţia ei de partener dominant.

Ching Shih a pus apoi pe masă o listă de condiţii. Voia o cartă a regulilor vieţii pe mare, însoţită de măsuri disciplinare severe pentru cei care ar îndrăzni să le

încalce. Era codul cel mai strict din lume impus vreodată piraţilor, dar ea era hotărâtă ca acesta să fie respectat. Aşa a fost, iar aşa a izbutit să-i unească şi mai mult pe piraţi într-o asociaţie care asigura o legătură strânsă între aceştia şi care avea reguli formulate în termeni precişi.

Disciplina impusă de ea era extraordinară, cu pedepse mult mai aspre decât cele prevăzute în „articolele" piraţilor. Ching Shih administra sancţiunile rapid şi crud ori de câte ori considera că era necesar. Această severitate a dat naştere unei forţe invincibile, având în fruntea ei un lider incontestabil.

Codul flotei roşii

Orice pirat care nu s-a supus unui ordin sau care a furat din prada comună era decapitat.

Dezertorilor li se tăiau urechile.

Prima oară când piraţii refuzau să împartă bunurile pe care le furaseră cu tovarăşii lor de piraterie, erau flagelaţi. A doua oară, erau condamnaţi la moarte.

Dacă violau o captivă, erau executaţi. Dacă femeia consimţise, bărbatul era decapitat, în timp ce de picioarele femeii se legau greutăţi, iar aceasta era aruncată peste bord.

Ching Shih nu era doar un comandant militar excepţional, ci şi un bun administrator şi o femeie de afaceri meticuloasă care ţinea un registru riguros al tuturor activităţilor sale comerciale. Ea apela la ajutorul unui contabil ce examina orice fel de „pradă" luată în urma „operaţiunilor" pentru a se asigura că era întreagă şi pentru a verifica dacă fusese înscrisă în evidenţa generală a vasului. Fără nicio urmă de ironie, ea a insistat ca piraţii ei să nu rostească niciodată cuvântul „jaf". Dimpotrivă, i-a învăţat să folosească o expresie mai inofensivă, „mărfuri transbordate", care părea să confere o anumită

legitimitate activităţilor lor ilegale. Regina piraţilor era clar o maestră desăvârşită a manipulării.

O afacere de aur

Ching Shih era acum hotărâtă să profite de succesul constant al confederaţiei şi să găsească noi rute comerciale pentru afacerile lor. Ea visa să aibă o anumită securitate, atât pentru sine, cât şi pentru piraţii săi, astfel încât aceştia să nu se mai gândească la viaţa de zi cu zi şi la acel sentiment copleşitor de a fi, aşa cum descria Chang Pao, „tulpini de bambus pe mare, plutind şi scufundându-se... fără a se bucura de tihnă”. Curând, ea şi-a dat seama că răspunsul se afla în „banii de protecţie”. Din anul 1805, piraţii dominau complet comerţul cu sare, şi aproape fiecare navă care ajungea până la Guangdong dădea bani pentru protecţia încărcăturii. Uneori, piraţii ofereau chiar un serviciu de escortă, pentru care flotele de jonci cu sare plăteau câte 200 de dolari spanioli fiecare pentru privilegiul îndoielnic de a avea un convoi pirat până la destinaţie. Acesta s-a dovedit a fi un compromis foarte profitabil.

În perioada aceea, Ching Shih se căsătorise cu Chang Pao, iar datorită ajutorului său competent, ea şi-a extins înşelătoria cu protecţia asupra comercianţilor, negustorilor, proprietarilor de jonci, pescarilor şi sătenilor. Făcând colectări lunare, putea să prevadă fondurile primite şi să construiască infrastructura necesară supravieţuirii piraţilor. Nu se temea de nimic şi nu ezita să atace navele europene, câştigând prăzi tot mai însemnate. S-a luptat cu marina imperială chineză şi europeană în bătălii navale majore şi, de fiecare dată, aproape fără vreun efort, şi-a dovedit superioritatea maritimă. Căpitanii negustori, înspăimântaţi de îndrăzneala şi de puterea ei, i-au oferit ei înşişi bunuri şi arme. Dacă existau piraţi care încălcau „codul” şi atacau o navă care îşi plătise

drepturile, aceştia erau obligaţi să-şi despăgubească victimele. Concepţia despre dreptate a lui Ching Shih poate să fi fost diferită de ceea ce însemna aceasta în cercurile mai convenţionale, dar în felul ei, era o persoană onestă. Sub conducerea sa, flota era nu numai o confederaţie, ci şi un model comercial înfloritor. Mai mult decât atât, succesul său îi înfuria teribil pe conducătorii imperiali ai dinastiei Qing.

Oficialii chinezi au încercat nenumărate strategii pentru a o disciplina pe Ching Shih, dar şi confederaţia, însă fiecare expediţie pentru lichidarea piraţilor a dat greş. Aceştia din urmă îşi puneau spioni de-a lungul coastei, care raportau orice ameninţare sau ţinte potenţiale pentru şefa lor. La ordinele lui Ching Shih, căile de navigaţie cele mai frecventate din est erau acum complet paralizate. Marina chineză a pierdut 63 de nave în atacurile date, iar fiecare bătălie a adus flotei piratereşti şi mai multe vase. Cu toate acestea, atacurile lor nu se limitau doar la mare. Banii pentru protecţie erau colectaţi şi de la sătenii defavorizaţi. Dacă aceştia încercau să se răzbune, oamenii lui Ching Shih făceau repede din această situaţie un exemplu. Satul era ars, iar oamenii, masacraţi. Era limpede că Ching Shih nu avea nicio simpatie pentru comunităţile de pescari sărăciţi şi clasa oprimată din care provenea.

Anii petrecuţi pe mare poate că au transformat-o într-o brută, iar dorinţa ei de putere devenise un scop în sine. Flota lui Ching Shih lua acum în mod regulat ostatici pentru care cerea răscumpărare, captivi europeni care îi aduceau cei mai mulţi bani. Chiar în perioada confederaţiei, flota Steagului Roşu i-a capturat pe un anumit domn Richard Glasspoole, ofiţer al unei nave aparţinând companiei Indiilor Orientale, pe Marchizul d’Ely şi şapte dintre membrii echipajului. Aceştia au fost ţinuţi în

captivitate timp de unsprezece săptămâni, din septembrie până în decembrie 1809, când, în sfârşit, a fost încasată o răscumpărare. În timpul întemniţării sale, Glasspoole a ţinut un jurnal care oferă o perspectivă fascinantă şi terifiantă asupra condiţiilor de la bordul joncilor lui Ching Shih. El le descrie ca fiind de-a dreptul slinoase. Festinul sau foametea erau la ordinea zilei; şobolanii erau crescuţi ca pe nişte delicatese, iar o dietă bazată pe orez şi omizi era considerată foarte hrănitoare. Răscumpărările ostaticilor includeau alimente precum zahărul, orezul, dar şi porci şi pui. Piraţii nu puteau să-şi ia la bord decât soţiile, însă unii dintre ei aveau până la cinci neveste, îngrămădite toate într-o singură cabină îngustă, în ciuda a ceea ce ar fi trebuit să fie pentru el un calvar, Glasspoole nu putea să nu rămână impresionat de eficacitatea privirii de oţel a Reginei piraţilor, care domnea cu o mână de fier.

S-a spus că Glasspoole a devenit un fel de favorit pentru Ching Shih şi că, înaintea unei bătălii, aceasta îl stropea cu apă cu usturoi pentru a înlătura spiritele rele. Cu toate acestea, este mai probabil că, dacă ea chiar ar fi avut vreun contact cu el, era doar pentru că o interesa consistenta sumă pe care răscumpărarea lui i-ar fi adus-o. Şi, în ciuda tratamentului său preferenţial, era încă silit să asiste la unele dintre evenimentele barbare ce au avut loc sub comanda lui Ching Shih. De exemplu, în octombrie 1809, escadrila sa a lansat un atac asupra satelor aflate la vest de Bocca Tigris, „Gura Tigrului”, în delta râului Perlelor. Cei care nu erau capturaţi pentru răscumpărare erau sacrificaţi, vărsarea de sânge care urma ilustrând cumplita barbarie a pirateriei din acea vreme. Cum femeile cu picioarele bandajate nu puteau fugi, ele erau sacrificate sau luate la bord, unde erau nevoite să suporte condiţiile groaznice ale captivităţii. Oamenii lui Glasspoole au fost obligaţi să participe şi au primit bani pentru fiecare cap de

sătean masacrat. Unii dintre ei s-au întors la navă purtând fiecare până la şase capete. Glasspoole a fost şocat de repeziciunea cu care oamenii lui s-au adaptat la sălbăticie, prin transformarea unor aşa-zişi creştini în slujitori feroce ai Reginei piraţilor. De acum, piraţii controlau întreaga coastă, iar uciderea comandantului principal al provinciei Guangdong le-a întărit şi mai mult puterea. Marina se temea de piraţi, atrocităţile pe care aceştia le comiseseră la ordinele lui Ching Shih devenind legendare. Mulţi amirali chinezi operau acum stând aproape de coastă până la ridicarea unui vânt favorabil care să-i ajute să fugă rapid. La mijlocul anului, piraţii distruseseră majoritatea navelor folosite pentru apărarea provinciei Guangdong şi se lăudau că una dintre joncile lor valora cât patru nave ale marinei. Şi nu erau vorbe în vânt. În perioada aceea, existau mai multe jonci la doc care aşteptau să fie reparate decât erau pe mare, ceea ce, pe lângă raidurile în satele şi garnizoanele navale, irita la culme guvernul imperial. Faptul că adversarul lor cel mai de temut era o femeie reprezenta o insultă în plus.

Sfârşitul jocului

Atunci când a sosit un nou guvernator general care avea în plan să o alunge o dată pentru totdeauna pe Ching Shih din poziţia sa de forţă şi să pună pe fugă hoardele ei de piraţi, situaţia era pe cale să se schimbe drastic. Guvernatorul a impus imediat un embargo pe comerţul costier, împiedicând toate navele să intre în port, în timp ce el redresa marina distrusă. Comerţul maritim aflându-se la nivelul cel mai scăzut, piraţii s-au trezit lipsiţi de „pradă” şi au fost nevoiţi să pătrundă pe uscat pentru „a strânge fonduri” şi a fura alimente. Disperaţi, ei au decis să atace Guangzhou, capitala provinciei Guangdong. Fără tragere de inimă, chinezii s-au văzut nevoiţi să ceară ajutor englezilor şi portughezilor. La 15 septembrie 1809,

Mercury, aparţinând Companiei Indiilor Orientale, a pornit pe mare cu 20 de arme şi 50 de voluntari la bord. I s-au alăturat şase nave portugheze. Împreună, trebuiau să navigheze cu marina chineză timp de şase luni, având speranţa că vor nimici confederaţia.

La 19 noiembrie 1809, Ching Shih şi oamenii săi au fost atacaţi pe insula Lantau, la aproape zece kilometri la vest de insula Hong Kong, iar tirurile de baraj le-au distrus corăbiile. Alianţa navală a impus piraţilor o blocadă, al cărei scop era să le slăbească mintea şi puterea. Cum aceştia din urmă erau înfometaţi, se părea că Ching Shih îşi găsise în cele din urmă naşul. Chinezii au început să arunce cu torţe aprinse, pentru a o învinge o dată pentru totdeauna, numai că norocul era de partea ei în ziua aceea şi, în ultima clipă, vântul şi-a schimbat direcţia, iar torţele au dat foc chiar joncilor care le aruncaseră. Regina piraţilor şi locotenentul său priveau cu bucurie cum flăcările ţâşneau din întuneric şi cum marina imperială şi aliaţii săi, năuciţi, băteau din nou în retragere.

Chinezii şi europenii îşi rataseră misiunea, dar oricum, sfârşitul confederaţiei era aproape. Pirateria devenise o opţiune de carieră tot mai atractivă, numărul de piraţi crescând cu fiecare zi, iar lui Ching Shih îi era cu neputinţă acum să mai păstreze controlul.

Până la urmă, o neînţelegere din interior a dus la moartea confederaţiei. Comandantul escadronului Steagului Negru, Cheung Po Tsai, era invidios pe puterea lui Chang Pao şi a refuzat să-l ajute în toiul unei bătălii violente. Chang Pao a supravieţuit, dar era furios că Cheung Po Tsai îl trădase, iar cele două flote ale lor s-au luptat între ele. Sute de oameni au fost ucişi, iar navele, distruse. Chang Pao, acceptând în cele din urmă înfrângerea, s-a retras. Cu toate acestea, Cheung Po Tsai a recunoscut că bătălia anunţa sfârşitul confederaţiei şi s-a

predat autorităţilor. Auzind că fusese iertat şi că i se oferise un post în marina imperială, Ching Shih şi-a dat seama că trebuia să acţioneze rapid dacă voia să obţină o ofertă la fel de atractivă pentru iubitul său Chang Pao şi o retragere confortabilă pentru sine. Epoca de aur a pirateriei se încheiase: venise vremea ca Regina piraţilor să se întoarcă pentru ultima oară în port. Era hotărâtă să o facă însă cu mare pompă.

Încă o dată, Ching Shih s-a dovedit a fi un lider iscusit şi ager la minte. În aprilie 1810, pe când avea doar 25 de ani, ea a început negocierile cu Bai Ling, un funcţionar imperial puternic, convinsă că se afla încă pe o poziţie de forţă şi că l-ar putea constrânge să-i satisfacă cerinţele. La 20 aprilie, Ching Shih, Chang Pao şi flotele de piraţi s-au predat oficial. Steagurile piraţilor au fost coborâte de pe catarge. Bai Ling şi guvernul imperial au răsuflat uşuraţi. Ca urmare a acestor negocieri, au fost condamnaţi mai puţin de 400 de piraţi: 60 au fost izgoniţi pentru doi ani, 151 au fost exilaţi şi 126 executaţi. Cei 17.318 piraţi care mai rămăseseră au predat armele şi joncile, dar li s-a îngăduit să-şi păstreze prada şi au fost oficial iertaţi. Chang Pao şi mulţi lideri piraţi au primit posturi în marină şi, printr-o schimbare uimitoare, au devenit flagelul piraţilor destul de îndrăzneţi pentru a naviga în continuare pe marea din sudul Chinei.

Chang Pao a murit la 36 de ani, iar Ching Shih şi-a petrecut restul zilelor în Guangzhou. Cum nu se dădea în vânt după viaţa tihnită şi fiind la fel de avidă de bani, ea a condus, sub numele de Doamna Chang, o casă de jocuri de noroc, un bordel şi, potrivit zvonurilor, o reţea de contrabandişti. S-a stins în pace, în patul ei, în 1844, la 59 de ani, o vârstă înaintată pentru vremea aceea.

Ching Shih avea, fără nicio îndoială, o minte ageră, era nemiloasă şi crudă, dar era, totodată, un strateg excelent

şi un negociator remarcabil. Firea ei ambiţioasă a făcut-o să scape de ceea ce ar fi putut fi o viaţă blamată în bordelurile plutitoare din Guangdong. În schimb, ea a condus cea mai mare flotă de piraţi pe care lumea a cunoscut-o vreodată şi mulţi o consideră drept cel mai strălucit, cel mai puternic şi, cu siguranţă, cel mai faimos pirat din toate timpurile.

MARY ANN COTTON

Mary Ann Cotton a fost văduva neagră care avea o predilecţie pentru arsenic şi infanticid. (1832-1873)

Ea va declara: „Sunt la fel de nevinovată precum un copil care tocmai s-a născut.”, deşi aceasta omorâse 21 de persoane, inclusiv opt dintre propriii copii.

Purtând un şorţ apretat, cu părul brunet prins sub o bonetă, Mary Ann curăţa ramele patului metalic într-o secţie a infirmeriei din Sunderland. Folosea un săpun înmuiat în arsenic pentru a omorî ploşniţele şi îi zâmbea pacientului care îi analiza atent fiecare mişcare. Era o muncă epuizantă, dar care, cu siguranţă, până la urmă îi aducea bani. Meseria de asistentă medicală era totuşi mai bună decât cea de servitoare, pentru că îi permitea să fie aproape de cei ce aveau cu adevărat nevoie de serviciile sale, şi anume bărbaţii singuri şi vulnerabili. Pacientul i-a zâmbit, la rândul lui, fermecat de „delicata şi drăguţa” Mary Ann, care, în acel moment, părea să posede toate virtuţile feminine, inclusiv compasiunea.

Mary Ann Cotton a fost una dintre primele criminale în serie din Anglia şi cea dintâi care a primit porecla de „Văduva neagră”, numită astfel după femela de păianjen care îşi devorează partenerul după împerechere. Se crede, fără nicio exagerare, că a ucis aproximativ douăzeci de persoane, inclusiv pe mama ei, trei dintre soţi, o cumnată, un iubit, pe opt dintre propriii copii şi pe şapte dintre cei vitregi. Le turna arsenic în ceai sau în poţiunile despre

care spunea că au virtuţi terapeutice şi astfel lichida „fiinţele care îi erau dragi”, cu o cruzime atroce, ca şi cum acestea ar fi fost nişte muşte ce trebuiau strivite pentru a fi sigură că nu se puneau de-a curmezişul confortului său personal. Nu-şi considera victimele nişte fiinţe umane, acestea erau doar nişte bunuri de pe urma cărora putea să încaseze asigurarea. Pe parcursul a peste 20 de ani, ea a căzut pradă unei nebunii ucigătoare, mutându-se încontinuu şi trecând din soţ în soţ, sperând că va reuşi să dezgroape comoara ce i-ar permite să aibă nivelul de trai atât de meritat, după părerea ei. Dar aroganţa ei nemăsurată urma să-i aducă moartea. La vârsta de 42 de ani şi după ce a născut ultimul copil, ea a fost spânzurată în închisoarea Durham din nord-estul Angliei.

Dintotdeauna săraca

Născută în Low Moorsley, un sat liniştit din comitatul Durham, în nordul Angliei, Mary Ann Robson, fiică de miner, a primit o educaţie catolică strictă. Ea a aflat repede că trebuie să fie recunoscătoare pentru cea mai mică îngăduinţă şi pentru fiecare firimitură de la masă. Moartea tatălui său, care a survenit în urma unei căderi în mină, pe când ea avea doar opt ani, a împins familia într-o situaţie şi mai disperată. Mary Ann se temuse întotdeauna de azilurile pentru săraci din cauza a ceea ce auzise despre ele în curtea şcolii, din gura colegilor care stătuseră deja acolo. Banii, sau mai degrabă lipsa îngrozitoare a banilor, a ocupat un loc primordial în timpul copilăriei lui Mary Ann, influenţându-i comportamentul. Poate că într-o zi şi-a promis să nu mai sufere niciodată umilinţele pricinuite de sărăcie. Şi-a găsit de muncă ici şi colo, prin bucătăriile celor bogaţi. În acel moment, ea şi-a dat seama că adesea banii înseamnă putere.

Crescând, Mary Ann a înţeles că înfăţişarea şi manierele ei fermecătoare erau punctele sale forte.

A început să se întrebe dacă nu cumva se putea folosi de ele pentru a-şi construi o viaţă confortabilă. După ce a urmat cursuri de croitorie, a început să practice această meserie, ceea ce i-a permis să-şi confecţioneze singură, într-un timp foarte scurt, o rochie sau o bonetă cu care să se facă remarcată. Ceea ce s-a şi întâmplat cu William Mowbray, un cărbunar. Mary Ann a rămas repede însărcinată, contând poate pe faptul că William, îndrăgostit lulea, nu o va lăsa baltă. De-a lungul vieţii, îi plăcea să se culce cu bărbaţii înainte de căsătorie şi să le întindă o capcană celor care voiau doar să profite de ea. S-a căsătorit în secret cu William şi a plecat din casa părintească uşurată că va scăpa de bârfele din sat şi cu speranţa că va începe o nouă viaţă prosperă în Plymouth, în sud-vest.

Însă în cei cinci ani care au urmat, viaţa lui Mary Ann a fost împovărată de sarcini, aceasta aducând pe lume cinci copii. William Mowbray şi-a găsit de lucru pe un vapor cu aburi. De aceea, era absent perioade foarte lungi, iar Mary Ann rămânea singură, având în minte un singur gând: să supravieţuiască. Simţul său practic a determinat-o să încheie o asigurare pentru William şi toţi copiii săi la Prudential Însurance Company („Pru”), companie ale cărei prime i-ar permite să trăiască având linişte sufletească. Însă copiii ei păreau foarte bolnavi, chiar într-o epocă în care rata mortalităţii era atât de ridicată, încât un copil din patru murea înainte de împlinirea vârstei de un an. Când s-au mutat în Sunderland, în nord, după ce William s-a rănit la picior în timp ce era pe vas, patru dintre copii muriseră deja. Al cincilea a urmat la scurtă vreme. Cuplul avea nouă copii, dintre care şapte şi-au pierdut viaţa. La puţin timp după moartea celui de-al şaptelea copil, William a început să aibă dureri de stomac şi a murit. Văduva, în doliu acum, s-a dus la Pru şi a încasat suma enormă de 35

de lire. După ce doliul s-a încheiat (unii spun că încă şi mai devreme), şi-a satisfăcut un capriciu, cumpărându-şi o rochie nouă. Tocmai descoperise o sursă sigură de venit.

O cariera nouă care dă fiori în secolul XIX, arsenicul era uşor de găsit. Într-adevăr, el se afla în săpunul dezinfectant sau în lipiciul pentru tapiţare şi era folosit, de asemenea, pentru eliminarea dăunătorilor din casă. Mary Ann îi găsise însă o altă utilizare: îl turnase în ceaiul lui William, convins că acesta din urmă nu va observa nimic, de vreme ce era un produs inodor. Problemele gastrice erau atât de frecvente în Anglia victoriană, încât nimeni nu a fost surprins de moartea lui subită. Cu toate acestea, faptul că şi copiii ei au cunoscut probabil aceeaşi soartă este puţin mai şocant. Se poate ca Mary Ann să fi luat această decizie pentru a se descotorosi de copiii nedoriţi, care erau o piedică în calea confortului şi a ambiţiilor ei, fără însă a uita să le facă şi lor o asigurare de viaţă, astfel încât să-şi garanteze un venit. Era în stare să-şi ucidă copiii fără niciun fel de scrupule, ceea ce a făcut din ea un om cu tulburări mintale sau, cum se spunea la acea vreme, „un monstru”.

Mary Ann îşi vedea acum de noua slujbă, ascunzându-şi cumplitele secrete în spatele unei aparenţe fragile şi al unui zâmbet cuceritor. După ce s-a mutat la Seaham Harbour, pe coastă, a întâlnit o nouă potenţială victimă, pe Joseph Nattrass, pe atunci logodit cu o altă femeie. Cu toate acestea, el a reuşit să-i scape lui Mary Ann. Ea a dat vina pentru acest eşec pe cei doi copii ai săi, consideraţi un obstacol care o împiedica în diversele sale flirturi, înainte de pleca din Seaham, pe unul dintre ei l-a îngropat, iar pe celălalt, fiica sa Isabella, l-a trimis la părinţii ei. Întoarsă la Sunderland, ea şi-a găsit un loc de muncă la infirmeria din oraş, ca asistentă medicală.

Arsenicul, folosit ca dezinfectant, era uşor de găsit. Ea s-a făcut repede îndrăgită de pacienţii săi, de care avea mare grijă. I-a făcut o impresie puternică mai ales unui anume George Sand, acesta fiindu-i recunoscător pentru că l-a repus pe picioare. Acesta însă a plătit totuşi un preţ mult prea mare pentru o asemenea recunoştinţă. Bucuria pe care a trăit-o atunci când femeia a acceptat să se căsătorească cu el a fost de scurtă durată. Înainte de a-i servi o doză de arsenic, Mary Ann ştia că George era asigurat la Pru şi că ea era principala lui moştenitoare.

Această crimă i-a dat încredere lui Mary Ann. Aşa că o altă victimă nefericită a căzut în plasa ei: James Robinson, maistru în depozitul local de construcţii navale, care ţinea încă doliu după moartea soţiei sale, Hannah, şi care avea neapărată nevoie de o menajeră pentru a avea grijă de cei patru copii ai săi. Când a cunoscut-o pe Mary Ann, care nu mai lucra la infirmerie, a crezut că a găsit candidata ideală. La scurt timp după angajarea ei ca menajeră, în anul 1866, membrii familiei au început să moară unul câte unul. Primul care s-a stins a fost bebeluşul, în vârstă de zece luni, din cauza durerilor gastrice. Devastat de această pierdere, Robinson a căutat alinare în braţele drăguţei lui menajere. Mary Ann tocmai obţinuse un nou „succes”. Era, într-adevăr, convinsă că, după ce a pierdut un copil drag, James se va întoarce spre ea pentru a căuta puţină mângâiere.

În martie 1867, mama lui Mary Ann, rămasă văduvă, s-a îmbolnăvit. Dorind să pară o fiică devotată, Mary Ann s-a repezit la căpătâiul ei, nerăbdătoare să petreacă puţin timp cu Isabella, fiica pe care o lăsase în grija mamei sale. Aceasta din urmă părea încântată să vadă că fiica ei este bine şi că era logodită cu un maistru bogat. Dar starea ei de sănătate s-a agravat brusc: a fost cuprinsă de dureri gastrice îngrozitoare şi a murit la nouă zile de la sosirea lui

Mary Ann. Din păcate, ea nu-şi făcuse nicio asigurare de viaţă. Fiica sa nu a primit nicio primă şi a decis, prin urmare, să vândă mobila mamei. Această crimă şi distrugerea casei în care crescuse nu i-au trezit niciun sentiment şi nicio suferinţă.

Vâduva neagră

Fără să privească înapoi, Mary Ann şi-a luat cu ea fiica în Sunderland şi s-a pregătit de nunta cu bietul James. Căsătoria a avut loc în iunie 1867. Toţi credeau atunci că James găsise în sfârşit pe cineva care să aibă grijă de el. Cu toate acestea, au apărut noi dureri de stomac, ce au afectat-o nu doar pe Isabella, ci şi pe doi dintre copiii lui Robinson. În timpul lunii martie din anul următor, primul dintre cei doi copii ai cuplului a murit tot din cauza bolii, ceea ce i-a trezit lui James unele bănuieli. Ori de câte ori murea un copil, ea se repezea la Pru să obţină banii de asigurare. Când James a primit nişte facturi care dovedeau datoriile contractate de soţia sa, el a început să pună laolaltă piesele puzzle-ului. Deşi nu-şi putea închipui că soţia sa era o criminală, el a dat-o afară din casă pe Mary Ann, lăsând-o liberă să ucidă din nou.

Mary Ann l-a luat cu ea pe ultimul născut, o fată, sperând să trezească mila lui Robinson şi să-l facă să se răzgândească. Fiindcă planul nu i-a reuşit, ea a abandonat-o pe fiică la un prieten de-ai ei, care a dus-o înapoi la Robinson. Mai târziu, copilul s-a considerat probabil fericit că putuse scăpa de Mary Ann.

Ca întotdeauna, Mary Ann ştia că trebuia să se mute tot timpul şi s-a hotărât să se stabilească la Walbottle, Northumberland. Prietena ei, Margaret Cotton, avea grijă de casa fratelui său, Frederick, care tocmai îşi pierdusee soţia şi doi dintre cei patru copii. La scurt timp după sosirea lui Mary Ann, el a fost nevoit să-şi jelească sora, lovită brusc de o criză gastrică.

Ca o văduvă neagră, Mary Ann se apropia încetul cu încetul de prada sa. Vorbele ei mângâietoare şi ochii blânzi au funcţionat de minune în cazul lui Frederick şi, în septembrie 1870, la 38 de ani, Mary Ann Robinson s-a căsătorit la Biserica Sf. Andrei din Newcastle (upon Tyne), devenind, prin urmare, bigamă. Un an mai târziu, ea a născut un fiu, făcându-l astfel pe Frederick bărbatul cel mai fericit din lume.

Aflată mereu în căutarea unui bărbat care să-i poată oferi o viaţă mai bună, Mary Ann a aflat că fostul ei iubit Joseph Nattrass locuia în zonă şi că nu era căsătorit. Îl iubea oare pe Nattrass sau era vorba doar despre un „păianjen" care scăpase din „pânză"? în orice caz, ea l-a urmărit cu îndârjire şi aşa au început o relaţie. Frederick Cotton devenea, prin urmare, o piedică pentru punerea în practică a acestui plan şi de aceea Mary a decis să scape de el, prin metoda obişnuită. De data aceasta, ea trebuia să joace rolul văduvei îndurerate. Nattrass, într-un elan de bunătate, s-a mutat cu ea ca să o consoleze şi să o scape de necazurile financiare. Dar, după părerea ei, banii nu erau niciodată destui, mai ales de când îşi putea permite să plătească oameni care să-i facă treburile casnice şi cumpărăturile. În acel moment, ea şi-a luat o slujbă de asistentă medicală a lui John Quick-Manning, care se întrema după ce avusese variolă şi care avea un rang social mai înalt decât Nattrass. Mary Ann şi-a părăsit de îndată fostul iubit şi a rămas însărcinată cu Quick-Manning. În luna următoare ea mai ucisese încă doi copii, precum şi pe Nattrass, primind banii din asigurarea lor. Doar un copil, Charlie Cotton, în vârstă de şapte ani, mai rămăsese în viaţă. Dar ea avea un plan şi pentru el.

S-ar putea crede că Mary Ann a simţit un strop de compasiune pentru micul Charlie, dat fiind că l-a dus la azilul săracilor, în loc să scape de el imediat. Dar se ştie că

ucigaşii în serie nu au remuşcări. Exact ca în acest moment în care Mary Ann, ale cărei succese diferite i-au dat, fără îndoială, încredere deplină, a făcut o greşeală. Când directorul azilului, Thomas Riley, a refuzat să-l primească pe copil dacă Mary Ann nu îl însoţea, ea a răspuns: „Aş fi putut să mă recăsătoresc, dar copilul mă împiedică. El nu va mai trăi totuşi multă vreme. O să meargă lângă restul familiei CottonLa scurt timp, Charlie a fost trimis la spiţerie ca să cumpere arsenic, însă nu a reuşit, pentru că nu avea 21 de ani. Răgazul a fost doar de scurtă durată. În luna iulie a aceluiaşi an, era deja mort.

Cu toate acestea, norocul lui Mary Ann trecuse. Bănuielile medicului local şi ale lui Thomas Riley, care şi-a amintit de strania profeţie a lui Mary Ann, au început să se adeverească. Astfel, aceştia au cerut deschiderea unei anchete înainte ca certificatul de deces să fie semnat. Mary Ann, care avea nevoie de el pentru a încasa banii de asigurare, a ieşit de la Pru cu mâna goală. Doctorii păstraseră anumite celule din stomacul lui Charlie şi, după examinarea lor, s-au descoperit urme de arsenic. Apoi trupurile mai multor vechi cunoştinţe ale lui Mary Ann au fost exhumate, toate purtând urme de otravă. Deşi îşi susţinea nevinovăţia, dovezile împotriva ei erau copleşitoare. La 24 martie 1873, după ce a fost declarată vinovată pentru uciderea lui Charlie şi a altor cinci persoane, „văduva neagră” a fost condamnată la moarte. A suferit teribil în mâinile călăului său, care a sabotat execuţia, astfel încât Mary Ann s-a balansat la capătul frânghiei timp de trei minute înainte de a-şi găsi moartea.

Au existat, în istorie, şi alte ucigaşe care se descotoroseau de soţii lor otrăvindu-i, dar tendinţele sale de infanticid o încadrau pe Mary Ann într-o categorie specială. Astăzi, pare extraordinar că a reuşit să scape de justiţie vreme de 20 de ani, dat fiind numărul mare al

victimelor sale. Dar mutările ei neîncetate, schimbările frecvente de nume, disponibilitatea imediată a arsenicului, precum şi epidemia de febră gastrică din acea epocă explică, poate, de ce secretele ceştilor ei de ceai, foarte revigorante, au rămas îngropate atât de mult timp.

CIXI

„De multe ori am crezut că sunt cea mai inteligentă femeie care a trăit vreodată şi că ceilalţi nu se pot compara cu mine. 400 de milioane de oameni depind de judecata mea „

împărăteasa Cixi a făcut parte din dinastia Qing. A trăit 73 de ani, între 1835 şi 1908, dintre care peste cincizeci de ani de domnie au fost asupra unui sfert din populaţia lumii. A fost o fire vanitoasă, manipulatoare şi însetată de putere.

Cixi, tânăra concubină, aştepta răbdătoare, noapte după noapte, sperând că, în curând, ea avea să fie cea aleasă să petreacă o noapte cu împăratul. În fiecare seară, o tablă de jad gravată era întoarsă pentru a dezvălui numele concubinei alese. Cixi şi-a ţinut respiraţia atunci când a văzut că pe tabla de jad era gravat chiar numele ei. Eunucii de la curte au dezbrăcat-o complet pentru a se asigura că nu va intra cu vreo armă în dormitorul imperial şi au înfaşurat-o într-o cuvertură roşie. Apoi femeia a fost dusă până în camera împăratului şi aşezată la picioarele patului acestuia. În noaptea aceea, Cixi şi-a pus la încercare toate farmecele ei sexuale, foarte complexe, pentru a-l seduce pe împărat şi a se asigura că vor mai exista şi alte asemenea nopţi.

Împărăteasa văduvă Cixi, sau Tse-Hsi, a domnit peste un sfert din populaţia lumii vreme de peste cincizeci de ani, rivalizând în această privinţă cu omoloaga sa engleză, regina Victoria, pe care o admira. Chiar dacă era o politiciană abilă, odată ce a simţit gustul puterii, Cixi a

devenit tot mai despotică. Fără milă, capricioasă, dar urmărind întotdeauna autopromovarea, rezistenţa ei încăpăţânată la schimbare, la care se adăuga neîncrederea faţă de străini, ea a îndepărtat China de industrializare şi a implicat-o în războaie inutile în exterior. Când împărăteasa Dragon şi-a dat seama de greşeala ei şi a introdus în grabă inovaţiile occidentale, cum ar fi căile ferate şi şcolile, China se lupta din greu cu sărăcia, iar dinastia Qing era gata să se prăbuşească.

Cixi nu a fost niciodată numită oficial împărătească, dar ea a domnit neoficial, şi-a educat cei doi copii-împăraţi printr-un ecran de bambus şi a fost mai aproape de tronul imperial decât orice altă femeie din îndelungata istorie a Chinei.

Primele ambiţii

Yehonala, sau Yehenara, s-a născut în anul 1835, fiind fiica cea mare a unei familii din mica nobilime a clanului manciurian Yeho-Nara. Şi-a petrecut copilăria în provincia Anhui, apoi s-a mutat cu familia la Beijing, bastionul dinastiei Qing, care se afla la domnie. Nu a avut o copilărie fericită, de altfel ea va spune mai târziu că tot timpul se afla în competiţie cu fraţii şi surorile ei şi că trebuia mereu să se afirme pentru a atrage bunăvoinţa părinţilor.

Tatăl ei a murit pe când ea avea paisprezece ani, iar venitul familiei s-a împuţinat. Cu firea ei oportunistă, oţelită de necazuri, Yehonala a găsit un potenţial salvator în persoana lui Ronglu, un tânăr comandant de garnizoană. Se spune că plănuia să se căsătorească cu acesta, până în momentul când privirea i-a fost atrasă de un anunţ public al împăratului care dorea să-şi mărească numărul concubinelor regale. În timp ce reflecta la această opţiune interesantă, a uitat cu totul de Ronglu.

Poate că destinul ei se afla între zidurile casei împăratului, Oraşul Interzis.

Împărăteasa văduvă Xiaoquancheng a întocmit o listă cu şaizeci de femei manciuriene, demne de fiul său. Această listă se baza în principal pe frumuseţea lor. Părul său ca jadul, ochii negri şi luminoşi, pometii înalţi şi zâmbetul cald, la care se adăugau vocea ei senzuală şi personalitatea plină de viaţă, au atras repede atenţia împărătesei. La şaisprezece ani, ea a fost selectată să-şi înceapă pregătirea de concubină, care a durat doi ani. Atunci când Yehonala a intrat în Oraşul Interzis, cu palatele lui exterioare şi interioare şi labirintul sălilor şi al curţilor în care trăiau concubinele, ea ştia că va avea nevoie de toate abilităţile sale pentru a supravieţui. Curtea împăratului era una dintre cele mai periculoase arene politice care existaseră vreodată.

La acea vreme, China era condusă de dinastia Qing, stabilită de către invadatorii manciurieni în anul 1644. Existau cinci milioane de manciurieni şi patru sute de milioane de chinezi şi de aceea manciurienii erau văzuţi ca nişte fiinţe superioare, hotărâte să păstreze puritatea liniei lor genealogice.

O concubină ca un trandafir cu spini

La curte, Yehonala trebuia să se bazeze pe propriile resurse, abilităţile de supravieţuire pe care şi le perfecţionase fiindu-i de mare ajutor. Ea a urcat repede pe scara ierarhică a concubinelor şi a cultivat relaţii cu persoane influente pe tot parcursul ascensiunii sale, inclusiv cu împărăteasa văduvă şi cu eunucii de la curte, care erau, ca dintotdeauna în China Imperială, un grup de slujitori puternici. La optsprezece ani, ea a devenit în cele din urmă concubină regală cu drepturi depline şi a primit numele de Cixi, „Binevoitoarea şi Virtuoasa”. Nu-i mai rămânea decât să atragă atenţia împăratului. Noapte după noapte, o concubină diferită era întinsă goală la picioarele patului lui şi la un moment dat i-a venit rândul, în sfârşit, şi

lui Cixi. Folosindu-se de toată priceperea şi de farmecul său în dormitor, ea a devenit repede favorita împăratului. După ce a dat naştere primului fiu regal, aceasta a ajuns să fie cea importantă femeie din Imperiu, după Ei an, soţia principală a împăratului şi verişoara lui Cixi.

Imediat după ce s-a născut, copilul a fost luat pe loc şi lăsat în grija împărătesei Xiaoquancheng. Chiar dacă la vremea aceea Cixi avea sentimente materne, a trebuit să şi le reprime şi să se pregătească pentru ceea ce promitea a fi o lungă aşteptare.

Cixi a rămas în relaţii bune cu Ei an şi a fost mereu o prezenţă atentă în fundal, în timp ce fiul ei, Tongzhi, creştea. Ea excela în jocurile puterii de la curte. Era sigură că într-o bună zi fiul avea să devină împărat şi că ea va fi împărăteasa-mamă. Dar cinci ani mai târziu, în 1861, pe când împăratul era pe moarte, ambiţiile sale au fost subminate atunci când un grup de nobili şi de consilieri imperiali, cunoscuţi după aceea sub numele de Banda Celor Opt, s-au proclamat regenţi oficiali ai imperiului.

Dar Cixi nu avansase pe scara ierarhică pentru a-şi vedea brusc visurile spulberate. Ea s-a năpustit în dormitorul împăratului şi i-a cerut să-i desemneze fiul ca noul împărat. În faţa martorilor, împăratul muribund a decretat că Tongzhi îi va urma la tron şi că Cixi şi Ei an vor fi regentele sale şi vor împărţi titlul de împărătese văduve. Dar Banda Celor Opt a fost numită şi ea regentă, astfel încât acest grup discutabil a încercat să guverneze. Cu toate acestea, Cixi nu avea deloc intenţia de a împărţi puterea.

Cixi a căutat sprijin. A obţinut astfel susţinerea prinţului Gong, fratele regretatului împărat, şi pe cea a lui Ronglu, prima ei dragoste, la vremea aceea comandantul garnizoanei Oraşului Interzis. Împreună, au pus la cale o lovitură de stat militară în urma căreia cele două

împărătese văduve au preluat controlul guvernului şi au devenit singurele coregente ale imperiului.

Membrii Bandei Celor Opt nu au fost cruţaţi, ei fiind judecaţi pentru trădare. Unii dintre ei au fost decapitaţi, iar cei cu sânge regal, siliţi să se sinucidă.

„Binevoitoarea şi Virtuoasa” s-a dovedit a fi un nume înşelător, dintre cele mai ironice, pentru a o caracteriza pe Cixi, căci tânăra împărătească suprima fără milă orice opoziţie şi o controla pe Ei an, mai rezervată, care, în calitate de fostă primă soţie, îi era şi acum superioară.

Împărăteasa Dragon

Cixi iubea puterea pe care i-o dădea noua ei situaţie. Se spune că începuse să afişeze o latură sadică îngrijorătoare; de pildă, uneori se amuza ordonând că două servitoare să se pălmuiască una pe cealaltă în timp ce ea le privea. Oamenii de la curte erau ucişi pentru cele mai neînsemnate motive sau aruncaţi într-un puţ de către călăii ei, eunucii. Era extrem de orgolioasă. Se povesteşte că s-ar fi înfuriat teribil când o servitoare i-a smuls două fire de păr, cerându-i imediat acesteia să le pună la loc. Iubea moda vremii, iar înfăţişarea ei a devenit din ce în ce mai ciudată: îşi aplica machiajul palid ca pe un zid de protecţie, îşi lăsa unghiile să crească până când acestea se încovoiau ca nişte gheare, devenind armele pe care le folosea pentru a-şi bate sărmanele slujnice.

În acel moment, era cunoscută ca „împărăteasa Dragon”. Măsurând doar 1,5 m şi fiind renumită pentru accesele ei subite de furie, inspira atât respectul consilierilor, cât şi pe cel al curtenilor.

Iritabilitatea lui Cixi s-a accentuat odată cu insomniile. Noaptea, stătea culcată în pat, înconjurată de ceasornice, ca şi cum ar fi vrut să marcheze fiecare secundă în care se afla la putere. În timp ce somnul îi fugea, se uita fascinată la portretul reginei Victoria, omoloaga ei britanică, o

femeie scundă şi puternică, în haine de doliu, cu părul strâns într-o bonetă de dantelă. Petrecea aşa câteva ore în timpul nopţilor lungi, fără somn.

Lui Cixi îi plăcea luxul poziţiei sale, organiza banchete somptuoase în timpul cărora folosea, pentru a mânca, beţişoare de aur, iar pentru a bea, cupe de jad. Nu a ezitat să recurgă la finanţele ţării ca să-şi construiască un superb palat de vară, chiar dacă această deturnare de fonduri a avut drept consecinţă slaba dotare pentru luptă a armatei şi a marinei.

Corupţia era un lucru obişnuit în Oraşul Interzis, iar Cixi, ştiind bine că pentru ea era foarte important să-i atragă pe curteni de partea sa, închidea ochii, în timp ce eunucii, calculaţi şi interesaţi, cereau sume exorbitante pentru alimente. Ea le aprecia compania şi le mulţumea cu generozitate pentru favorurile lor.

Când preferatul ei a fost executat pentru extorcare de fonduri, tristeţea ei a fost uşor de înţeles în momentul în care s-a descoperit că, aşa cum a declarat ea însăşi, „ceainicul ei avea un cioc de scurgere”.

Mânuitoarele de marionete

De-a lungul multor ani, Cixi şi Cian au guvernat „printr-o perdea de bambus” aşezată în spatele tronului. Ele îl conduceau pe tânărul împărat Tongzhi, spunându-i ce trebuia să facă sau să nu facă.

Cian nu era interesată în mod special de politică. De aceea, Cixi a fost cea care a primit, în principal, această sarcină, lucru care o mulţumea. În momentul în care Tongzhi a împlinit vârsta adultă, de şaptesprezece ani, „mamele” sale au fost obligate să se retragă. Dar, văzându-şi fiul cel neputincios pe tron, Cixi era sigură că nu va fi ţinută deoparte prea multă vreme.

Tongzhi prefera să cutreiere printre zidurile oraşului în căutare de persoane care se prostituau, de ambele sexe,

în loc să guverneze China. Iar când a luat de soţie o mongolă încăpăţânată, pe nume Alute, Cixi se temea că aceasta îl va domina cu uşurinţă. Aşa că a făcut tot ce i-a stat în putinţă să-l înconjoare cu concubine care să-l distragă, în timp ce ea conducea neoficial guvernul.

Înainte de a împlini nouăsprezece ani, Tongzhi a murit, în anul 1874, în urma unei combinaţii letale de boli venerice şi vărsat. Se spune că disperarea soţiei lui a fost atât de mare, încât aceasta s-a sinucis, înghiţind o doză enormă de opiu. Zvonurile au început să circule cu repeziciune, acuzând că împărăteasa-mamă s-a folosit de puterea sa de convingere asupra văduvei înlăcrimate. Cixi credea, fără îndoială, că ei îi revenea puterea, dar, spre marea ei consternare, a descoperit că favorita fiului său era însărcinată.

Dacă acest copil ar fi băiat, el ar deveni noul împărat, iar concubina avea să obţină titlul de împărătească-mamă, la fel ca Cixi cu ani în urmă. Dar concubina a murit în mod misterios înainte de a naşte, fiind otrăvită, se pare, de către unul dintre credincioşii ei eunuci.

Împărăteasa Dragon rămânea astfel la putere. Făcând uz de manipulare, ea a simţit că poate să sfideze tradiţia imperială strictă, numindu-l pe noul împărat. În anul 1875, la scurt timp după dispariţia lui Tongzhi, Cixi a numit un succesor, Guangxu, nepotul său de trei ani care nu era moştenitor în linie directă.

Adoptându-l, ea şi-a păstrat poziţia şi s-a asigurat că va continua să conducă din spatele perdelei de bambus încă treisprezece ani. Cu toate acestea, în timpul bolii lui Cixi, în anul 1880, era clar că Cian, deşi nu arătase niciodată prea mult interes pentru guvernare, se dovedea inteligentă şi pricepută la conducerea unei ţări.

Când tensiunile dintre cele două femei au crescut, Cian a decis să-i arate lui Cixi un document imperial pe care îl

ţinuse ascuns vreme de douăzeci de ani. Cixi a fost şocată de conţinutul acestuia, dându-şi seama că el îi semna de fapt condamnarea la moarte.

Se pare că împăratul Xianfeng observase de multă vreme ce fel de caracter avea acest personaj, întrucât documentul susţinea că, dacă Cixi se amesteca în treburile statului, Marele Consiliu era autorizat „să o ajute să se sinucidă”.

În ciuda garanţiilor lui Ci an, Cixi nu putea crede că ea îi arătase această „bombă cu efect întârziat” doar ca să-şi dovedească loialitatea. Era convinsă că Ei an putea şi urma să se folosească de acest act pentru a o distruge. În aparenţă recunoscătoare şi prietenoasă, Cixi a început de fapt să urzească un complot. Ci an a murit în anul următor, aparent „înecată cu propria salivă”, după ce mâncase nişte prăjituri cu lapte pe care i le adusese un eunuc al lui Cixi. Fără scrupule, împărăteasa Dragon a dezamorsat cu măiestrie bomba cu efect întârziat, pecetluind soarta femeii care îi fusese prietenă fidelă de atâta vreme. Tot ce conta era că împărăteasa Cixi domnea acum singură asupra Regatului Mijlociu.

Tocuri de şase degete[1]

„în timp ce împărăteasa, în vârstă de 69 de aniy îi arăta Opera Palatului de Vară pictoriţei Katherine Cari aceasta din urmă a declarat: împărăteasa văduvă «urca treptele abrupte cu tot atâta uşurinţă şi sprinteneală ca şi mine, care purtam încălţăminte europeană confortabilă, pe când ea purta pantofi manciurieni cu tocul înalt de şase degete, aflat la mijlocul tălpii piciorului, şi trebuia să meargă ca şi cum ar fi fost pe catalige» „

Răsturnare de situaţie

---

1 *Deget* – veche unitate de măsură a lungimii, egală cu aproximativ 25 mm. *(n. trad.)*

Ca şi predecesorul său, tânărul împărat repeta instrucţiunile pe care Cixi i le dădea printr-o perdea de bambus. Dar, crescând, Guangxu şi-a dezvoltat propriile credinţe şi ideologii. În anul 1889, când a devenit major, el a obligat-o pe furioasa Cixi să se retragă. Acesteia nu-i plăcea deloc faptul că el testa aparate moderne, citea cărţi ştiinţifice şi juridice şi studia obiceiurile lumii occidentale. Opunându-se cu disperare schimbării, Cixi ignora faptul că dinastia era în pragul declinului. Suprafeţe întinse de pământ erau cedate puterilor europene care invadau ţările asiatice. Apoi, în 1894, în timp ce curtea imperială se răsfăţa la banchete cu peste o sută de feluri de mâncare diferite, armata chineză, slab dotată şi aproape fără resurse, se înclina în faţa forţelor japoneze. China a fost obligată să cedeze controlul Peninsulei Coreene şi al Taiwanului.

Împăratul Guangxu şi mătuşa lui cea irascibilă erau acum blocaţi într-o luptă acerbă pentru putere. Împăratul considera că ţara trebuia să îmbrăţişeze obligatoriu civilizaţia occidentală şi a anunţat reforma celor o sută de zile. A comandat construcţia de căi ferate, modernizarea armatei şi reforma sistemului juridic. A declarat că, dacă dorea să cucerească lumea, imperiul trebuia să renunţe la „conservatorismul sectar şi la obiceiurile inaplicabile” şi să înveţe cultura ţărilor occidentale.

Toată puterea lui Cixi se baza, desigur, pe „conservatorismul sectar”, aşa că planurile revoluţionare ale nepotului au îngrozit-o. Atunci când credinciosul ei Ronglu i-a povestit că descoperise un complot prin care se urmărea ca ea să fie întemniţată până la sfârşitul reformelor, Cixi a rămas şocată. În septembrie 1898, cu ajutorul lui Ronglu, aceasta a organizat o lovitură de stat împotriva împăratului, care de îndată a implorat-o să-l

ierte, însă ea l-a aruncat în închisoarea aflată pe o insulă artificială din interiorul Oraşului Interzis.

Chiar dacă Gangxu şi-a păstrat titlul de împărat, Cixi a pus din nou mâna pe putere şi a anulat liniştită toate reformele planificate.

Războiul boxerilor

Dar experienţa acumulată în cei treizeci şi şapte de ani de putere nu a ferit-o de o enormă eroare de calcul. Exista o grupare rebelă pe care nu a reuşit să o înăbuşe.

Revolta boxerilor a fost iniţiată de o organizaţie alcătuită în principal din fermieri şi ţărani care purtau ranchiună străinilor şi imperialismului pentru mizeria în care trăiau. Credeau că stilul de box pe care îl practicau îi va proteja de gloanţe; de aceea erau, în mod inconştient, extrem de curajoşi. Cixi le-a împărtăşit ura faţă de occidentali care, în acea perioadă, păreau să încerce să-şi pună amprenta asupra Chinei, fără să le pese că modul de viaţă al imperiului îşi trăgea rădăcinile din tradiţiile sale seculare. Oameni de afaceri americani, englezi, japonezi şi ruşi considerau ţara drept o nouă piaţă lucrativă şi obţinuseră drepturi comerciale avantajoase, ceea ce alimenta furia şi ostilitatea boxerilor.

Este posibil ca Cixi să fi încurajat în secret această revoltă, în anul 1900, boxerii au atacat partea de nord-est a Chinei, ucigându-i nu numai pe străini, ci şi pe toţi compatrioţii lor chinezi care se creştinaseră. În timp ce se îndreptau spre Beijing, Cixi le-a promis diplomaţilor străini îngrijoraţi că va pune capăt rebeliunii. Dar, când boxerii au intrat în capitala chineză, scoţând un strigăt de război care îngheţa sângele în vine – „Ucide! Ucide! Arde! Arde!” –, niciun soldat imperial nu s-a mai arătat. Cu toate acestea, în timp ce împărăteasa Cixi îi aplauda discret pe rebelii care aveau ca ţintă partea oraşului ocupată de occidentali, o armată de soldaţi aliaţi se aduna pentru a-i strivi pe

boxeri. Beijingul a fost ocupat, iar Chinei i-a fost impus un tratat de pace umilitor.

Potrivit legendei, Cixi îşi coafa părul atunci când trupele aliate victorioase au intrat în Beijing. Înlăturându-şi stratul alb de machiaj şi îmbrăcând veşminte de ţăran, ea şi-a ascuns bijuteriile şi a fugit din oraş cu împăratul şi soţia acestuia. Când concubina favorită a împăratului a implorat să-i însoţească, se spune că Cixi le-a ordonat eunucilor să o arunce într-un puţ sau să o lase să sară singură în el.

Vârsta nu o îmblânzise pe împărăteasa Dragon.

Dar, aflată într-o călătorie la Xi an, la sud-vest de Beijing, ea a descoperit cât de mare era sărăcia în care fusese aruncată ţara şi căreia nu-i acordase niciodată atenţie, izolată în spatele zidurilor Oraşului Interzis. Nu şi-ar fi dat seama decât abia în acel moment de nevoia de reforme. Poate că datorită acestei schimbări Cixi a fost readusă la putere.

Câteva săptămâni mai târziu, suita imperială s-a întors în Oraşul Interzis sub privirea neîncrezătoare a străinilor care urcaseră pe ziduri să o vadă apropiindu-se pe împărăteasa Dragon. Cixi orchestrase cu grijă acest moment. Zărindu-i înşiruiţi pe zidurile oraşului, izbind vederea cu hainele lor occidentale, Cixi s-a uitat la ei şi a făcut o serie de mici reverenţe. Străinii au fost încântaţi de ceea ce ei considerau drept smerenie şi toate grijile lor legate de împărătească s-au risipit imediat, în timp ce ea îşi manifesta de fapt oroarea faţă de atrocităţile comise de rebelii boxeri.

Dar pacea umilitoare de la Beijing, care a permis naţiunilor occidentale să-şi întărească puterea, să dobândească drepturi comerciale avantajoase şi chiar dreptul de a cantona soldaţi în capitală, a crescut şi mai mult furia poporului chinez împotriva conducătorilor manciurieni. Puterea dictatorială de care Cixi se bucurase

o vreme atât de îndelungată era pe sfârşite. În anul 1908, ea a fost cuprinsă de o boală gravă de ficat, iar Gangxu s-a îmbolnăvit şi el.

La 13 noiembrie, viaţa împărătesei atârna doar de un fir de păr. Cixi şi-a numit succesorul, din nou în vârstă de doar trei ani. Acesta era Puyi, fiul prinţului Chun şi nepotul lui Ronglu, prima ei dragoste. Din fericire, împărăteasa şi-a dat sufletul chiar în acea noapte. Deşi ştia, cu siguranţă, că moartea i se apropia, Cixi nu putea renunţa la jocurile de putere, chiar dacă nici măcar ea nu-şi putea controla sfârşitul.

La 15 noiembrie 1908, pe când îl povăţuia pe micul Puyi să o asculte întocmai, ea se afla deja foarte aproape de final.

Eunucii lui Cixi, urmând tradiţia în vigoare atunci când un suveran se afla în pragul morţii, au întins-o pe împărătească în patul ei, cu faţa spre sud şi înconjurată de bijuteriile sale. Ultimele ei cuvinte au fost: „Nu mai lăsaţi niciodată o femeie să se bucure de puterea supremă a statului. Acest fapt este împotriva legilor dinastiei noastre şi ar trebui să fie interzis.”

Poate că a simţit o remuşcare reală. Dar cei mai sceptici ar putea crede că ea a fost, chiar şi la sfârşit, mânată de o singură dorinţă, aceea ca ea, Cixi, „Binevoitoarea şi Virtuoasa”, să fie singura femeie capabilă să revendice un asemenea succes extraordinar.

Cixi a condus China timp de cincizeci de ani şi, până la schimbarea ei, după Rebeliunea boxerilor, păruse mai preocupată de puterea absolută decât de situaţia milioanelor sale de supuşi. Protejată de zidurile Oraşului Interzis, nu putea avea o privire de ansamblu asupra suferinţei acestora, iar anii îndelungaţi ai politicilor sale împotriva străinilor au dus la prăbuşirea Chinei.

La 73 de ani, împărăteasa Dragon a lăsat ţara într-un haos complet, iar în fruntea dinastiei Qing, pe un băieţel de trei ani, care va fi cunoscut sub numele de „Ultimul împărat” şi care îşi va încheia viaţa ca un simplu cetăţean al Chinei comuniste.

Cixi

SECOLUL XX

Secolul XX marchează un punct de cotitură în privinţa criminalităţii în general şi a criminalităţii feminine, în special.

Înainte, ea era mai mult apanajul femeilor aflate la putere. Acum coboară în stradă, cu o scindare faţă de trecut: infanticide, atentate sinucigaşe, complicitate în domeniul pedofiliei, participarea femeilor soldaţi la torturi morale şi fizice perpetuate împotriva prizonierilor în caz de conflict, serial-killers în fustă, gardieni feminini în lagărele de concentrare sau de exterminare naziste etc.

Desigur, este neîndoielnic că diseminarea unor astfel de fapte aduce bani frumoşi pentru mass-media. Având ca rezultat difuzarea în piaţa publică, ceea ce nu era cazul în secolele precedente, dar şi efectul pervers pe undeva, acela de a banaliza criminalitatea feminină.

O scurtă privire de ansamblu, departe de a fi exhaustivă.

GEORGIA TANN

Este hoaţa şi vânzătoarea de bebeluşi din Tennessee (1891-1950).

În ciuda tehnicilor sale detestabile specifice pieţei negre,

Georgia Tann este şi astăzi considerată drept mama adopţiei moderne din Statele Unite.

Georgia Tann conducea liniştită pe drumurile învălurate din districtul Jasper şi se bucura de căldura soarelui primăvăratic, fiind convinsă că se afla într-o misiune

umanitară. Femeia la care mergea în vizită era bolnavă, văduvă, avea de crescut doi copii mici şi era însărcinată cu cel de-al treilea.

Oare cum puteau unii oameni să se pună într-o asemenea situaţie?

Georgia văzuse cazurile cele mai nefericite perindându-se prin faţa tatălui său, judecătorul Tann, de la tribunalul din Mississippi.

Dar nu mila o sufoca. Mila nu făcea parte din caracterul său.

Georgia s-a oprit în faţa casei dărăpănate şi a urmărit, prin parbriz, un băieţel care se juca în ţărână. Era murdar, dar părea sănătos tun. Pe scurt, acesta era candidatul ideal pentru ceea ce ea îşi pusese în gând.

Intrând în tăcere în clădire, a zărit o femeie care dormea în nişte aşternuturi slinoase. Locuinţa sa părea neîngrijită. Georgia a ieşit din clădire şi l-a chemat pe băieţel, care a venit la ea alergând. Fără îndoială că era fericit că cineva se interesa de el.

Georgia l-a păcălit pe copil să urce în maşina ei şi a închis portiera. Zgomotul produs probabil că a trezit-o pe mama băieţelului, care a apărut în prag. A privit speriată cum Georgia a băgat maşina în viteză şi a dispărut. Băieţelul s-a ridicat pe scaun, lovind geamul cu pumnii: „Mamă, mamă!” a strigat el, în timp ce automobilul accelera.

Între anii 1924 şi 1950, Georgia Tann a câştigat aproape un milion de dolari din vânzarea pe piaţa neagră a peste 5.000 de copii şi bebeluşi, dintre care majoritatea fuseseră furaţi de la mame singure şi vulnerabile sau din familii care trăiau în sărăcie. Avea foarte puţin respect pentru copiii de care se ocupa. Mulţi dintre aceştia fuseseră abuzaţi sexual, iar unii muriseră. Cei care supravieţuiau

erau încredinţaţi unor părinţi adoptivi a căror bogăţie era singurul criteriu ce conta.

În exterior, Georgia acţiona ca o adevărată profesionistă. Oferea întotdeauna un sfat bun familiilor pe ai căror copii urma să-i răpească, reuşind de fiecare dată să-i convingă că acţiona în interesul celui mic. Dar, în realitate, era o prădătoare lipsită de inimă ce părea să iubească puterea dobândită asupra părinţilor pe care îi înşela într-un mod atât de crud. Traficul de copii practicat de această femeie a rămas unul dintre cele mai întunecate secrete ale Statelor Unite vreme de mai mult de o jumătate de secol.

Punctul de cotitură

Georgia Beulah Tann s-a născut în anul 1891 şi a crescut în orăşelul Hickory din Mississippi. Mama ei, Beulah, provenea dintr-o familie foarte cunoscută din Mississippi. Tatăl său, George, era judecător la Curtea Cancelariei din statul Mississippi.

Încă de la o vârstă fragedă, Georgia dorea cu orice preţ să câştige aprobarea tatălui său, perfect conştientă că fratele ei mai mare, Rob, era preferatul mamei.

Din nefericire, judecătorul Tann nu era chiar un model de urmat. Era un om inteligent, ce-i drept. Dar era egocentric, obsedat de putere, agresiv, arogant şi un fustangiu incorigibil. Mama Georgiei îi suporta, în tăcere, numeroasele cuceriri, iar Georgia îl urma pretutindeni de parcă ar fi fost umbra lui. În timp ce fratele ei stătea acasă ca să fie răsfăţat, Georgia mergea la tribunal şi asista la procese. Poate că „activitatea” înfricoşătoare a Georgiei a fost influenţată de procesele cele mai zguduitoare pe care tatăl ei le judeca.

Copiii săraci care fuseseră puşi sub tutelă judiciară se prezentau în faţa judecătorului Tann, aşteptând de la acesta o decizie cu privire la viitorul lor. Deşi nu avea prea

multă empatie pentru ei, judecătorul Tann se simţea frustrat în faţa unui sistem care nu le oferea celor mici altă soluţie decât căminul de copii. Uneori judecătorul propunea chiar să-i aducă pe micuţi la el acasă până când găsea o soluţie alternativă.

Crescând într-o familie care oferea un adăpost temporar orfanilor, Georgia, pe atunci în vârstă de cincisprezece ani, a luat iniţiativa de a-i ajuta ea însăşi pe aceşti copii.

Într-o zi, în timp ce-şi vizita tatăl la tribunal, a găsit nişte copii, fraţi şi surori, agăţaţi unii de ceilalţi după ce fuseseră plasaţi în orfelinatul Mississippi (Mississippi Childrens Home Society). Dând dovadă de îndrăzneală, ea a reuşit să le găsească părinţi adoptivi, un cuplu bogat din Mississippi. Acesta a fost un succes extraordinar, dat fiind că practica adopţiei lipsea aproape cu desăvârşire la acea vreme. Pentru Georgia, acesta a fost cazul care i-a schimbat cursul vieţii.

Se pare că în special un eveniment a influenţat-o pe tânăra Georgia în mod decisiv. O femeie fusese arestată pentru că era dependentă de morfină şi fusese plasată, împreună cu copiii săi, într-o instituţie specializată. În momentele sale de luciditate, femeia nu înceta să-şi strige „celălalt copil”. Când judecătorul Tann a primit un apel telefonic în miez de noapte indicând faptul că serviciile sociale poate că uitaseră un copil, el nu a avut de ales decât să meargă la această femeie ca să verifice.

Georgia l-a însoţit şi amândoi au început să caute semne de viaţă. Sub o grămadă de zdrenţe vechi şi unsuroase, au găsit copilul dispărut, viu, dar foarte slăbit. De vreme ce era imposibil să-l plaseze în grija cuiva în viitorul imediat, Georgia a fost cea care s-a ocupat de el, în timp ce aştepta să i se găsească un cămin.

Nu există nicio îndoială că la acea vreme învăţase să nu se ataşeze prea mult de copiii pe care îi primea acasă.

Pe măsură ce anii au trecut, relaţia dintre Georgia şi tatăl ei devenea din ce în ce mai încordată. Moştenise de la el inteligenţa şi trăsăturile fizice, dar asemănările şi temperamentele lor înflăcărate erau cauza multor certuri. El nu suporta caracterul independent al Georgiei, pe care îl aprecia totuşi la el însuşi şi la fiul său. Pentru a mai estompa din ceea ce el credea că sunt obiceiuri „mai degrabă masculine”, a decis că, date fiind abilităţile ei muzicale, fiica sa trebuia să devină pianist concertist. De la vârsta de cinci ani, ea era obligată să se antreneze câteva ore pe zi. Dar Georgia avea o altă ambiţie. Martoră a puterii de care tatăl ei se bucura, ea intenţiona să devină avocată, deşi aceasta era o profesie dominată de bărbaţi. Determinarea ei părea să fi dat roade atunci când tatăl său i-a dat voie să susţină examenul de barou. Numai că acesta s-a răzgândit în ultimul moment, spunând că dreptul este o meserie „prea masculină”.

Frustrarea de a nu-şi fi putut începe cariera la care visase cu siguranţă că a marcat-o profund. Deşi Georgia a urmat, ascultătoare, cursurile de la Colegiul Martha Washington din Virginia, unde studia muzica, ea nu avea deloc de gând să devină o tânără supusă. În Sudul foarte conservator al începutului de secolul XX, ea nu a ezitat să-şi afişeze părul scurt, pantalonii din flanelă şi homosexualitatea.

A absolvit cursurile în anul 1913, la 22 de ani. Atunci a luat decizia de a trăi pe cont propriu şi s-a înscris la Universitatea Columbia pentru a studia profesia relativ nouă de asistentă socială şi pentru a se specializa în adopţii. Experienţa acumulată în sala de judecată a tatălui său constituia un excelent punct de plecare. Nu există niciun motiv să credem că, la început, intenţiile Georgiei nu erau lăudabile. Dar lipsa ei de empatie pentru copiii de

care se ocupa dădea impresia că de mult timp nu mai avea inimă.

În rolul lui Dumnezeu

După ce a găsit un loc de muncă ca agent de teren la Mississippis Home Finding Society, Georgia s-a întors în Hickory şi a ajutat alţi asistenţi sociali să plaseze copii în cămine. A început să critice sever clasele populare, pe care le considera incapabile şi iresponsabile. De ce femeile sărace insistau atât să aibă mulţi copii, când ştiau bine că nu erau în stare să-i întreţină? în mintea Georgiei, clasa de mijloc şi înalta societate erau fruntaşele moralităţii. Ea a dobândit destul de repede experienţă în adopţii, plasând copiii proveniţi din clasele populare în familii din clasa mijlocie care nu aveau copii şi care meritau să fie „răsplătite". La prima vedere, părea o soluţie bună, dar puterea de a schimba vieţile altora s-a dovedit toxică. Georgiei nu i-a trebuit mult timp să devină dependentă de rolul acesta de Dumnezeu.

În anul 1922, crezând că era învestită cu o „misiune", Georgia a furat doi copii de la o femeie bolnavă şi însărcinată cu cel de-al treilea. Îl atrăsese pe unul dintre băieţi în maşina ei în timp ce mama lui dormea şi s-a întors la scurt timp ca să-l ia şi pe fratele lui de trei ani. Atunci l-a convins pe tatăl ei să declare că mama era o incapabilă şi să-i facă pe cei doi băieţi candidaţi la adopţie. Locuitorii din Hickory au fost indignaţi să afle vestea răpirilor, iar Georgia a fost izgonită din oraş.

Bulversată, dar fără a se da bătută, Georgia a candidat pentru funcţia de directoare a Tennessee Childrens Home Society, un orfelinat fără scop lucrativ, care se bucura de o reputaţie excelentă printre cetăţenii din Memphis. În anii 1920, adopţia era un subiect sensibil din cauza zvonurilor stârnite de eugenişti. Aceştia susţineau că „amestecul de sânge" ar avea consecinţe teribile. Păcatele părinţilor s-ar

regăsi la copii şi, prin urmare, membrii claselor mijlocii, deşi dornici să adopte, nu îndrăzneau să-şi asume riscul de a înfâa copii din clasele populare. Georgia şi-a dat repede seama de numărul de copii din clasele inferioare, potenţial „disponibili” pentru adopţie. Cunoscând legea şi având relaţii în mediul justiţiei care ar fi ajutat-o în misiunea sa, ea a înţeles că deţinea un „articol” valoros pe care îl putea vinde, dacă reuşea să învingă teama provocată de eugenişti.

Georgia a pornit de la principiul că ceea ce clienţii nu ştiu nu-i poate afecta. Certificate de naştere au fost falsificate, iar copiii născuţi din incest sau mamele singure şi sărace au primit o nouă identitate peste noapte. Dintr-o trăsătură de condei, copiii orfelinatului se transformau în nişte minuni genetice provenite dintr-o familie creştină de clasă mijlocie, constrânsă să renunţe la copil ca urmare a unui nefericit concurs de împrejurări. Georgia este recunoscută drept unul dintre inovatorii adopţiei, salutată de revistele din Memphis ca „îngerul păzitor al copiilor fără adăpost şi aflaţi în îngrijirea statului Tennessee”. Datorită ei, nu numai că este acceptabil, ci chiar în interesul copilului să aibă părinţi „demni” şi capabili să le ofere un viitor luminos.

Georgia Tann afăcut-ope iubita ei, Anne Hollinsworth, sora sa, pentru că era singura cale prin care aceasta putea fi recunoscută ca moştenitoarea sa oficială. Anne a murit la vârsta de 96 de ani, fără a înceta vreodată să-şi declare dragostea nemărginită pentru o femeie pe care toţi o considerau totuşi un diavol.

Acasă în acea perioadă, Georgia trăia cu partenera ei, Anne Atwood Hollinsworth. Aceasta ţinea registrele şi încerca să aducă un anumit echilibru familial. Dar cele două femei trăiau împreună într-o epocă în care homosexualitatea nu era acceptată, ceea ce a constrâns-o

pe Georgia să păstreze secretul asupra vieţii ei private. Uneori dispărea luni întregi, închizându-se cu Anne şi căzând pradă depresiei.

Anne avea deja un fiu, iar faptul că Georgia a adoptat un bebeluş pe care l-a numit June i-a consolidat şi mai mult reputaţia de femeie extrem de milostivă.

Conform legilor din Mississippi, copiii adoptaţi nu puteau moşteni averea părinţilor adoptivi. Prin urmare, Georgia a decis să o adopte pe June ca pe sora ei şi nu ca pe fiica sa. În mod evident, părea a fi o mamă severă, ceea ce June va confirma, numind-o „morocănoasa”.

Atitudinea pe care a adoptat-o în timpul evenimentelor importante din viaţa fiicei sale sugerează că era egocentrică şi manipulatoare. Ea a refuzat, într-adevăr, să participe la nunta lui

June, căreia i-a ars hainele în timp ce aceasta se afla în luna de miere. Anne Hollinsworth părea să fie singura persoană care vedea în Georgia un om bun. De altfel, o considera drept cea mai mărinimoasă femeie din lume.

O piaţa neagră foarte profitabilă

La început, reputaţia Georgiei era exemplară. Ea îi plasa pe orfani în familii respectabile şi foarte influente, care îi rămâneau pentru totdeauna recunoscătoare.

La un an de la sosirea în Memphis, ea deţinea controlul asupra tuturor candidaţilor la adopţie din statul Tennessee. Prin falsificarea certificatului de naştere al acestora, ea rezolva problema ridicată de eugenişti şi înlătura toate obstacolele procesului de adopţie. Georgia parcă intrase în posesia „cheilor oraşului” datorită lui E.H. Crump, prietenul ei de multă vreme şi primar al Memphisului, care avea influenţă asupra întregului stat şi care era în relaţii bune cu Camille Kelley, judecătoare la Tribunalul pentru Familie din acel district. Tennessee Childrens Home Society, care nu avea niciun scop lucrativ,

cerea şapte dolari cuplurilor ce adoptau în interiorul statului şi 750 de dolari celor ce adoptau din statele vecine. „Contribuţiile” erau dintotdeauna binevenite. Totuşi, spre sfârşitul anilor 1940, 80% dintre copiii adoptaţi au fost plasaţi „în particular”, iar părinţii erau apoi obligaţi să plătească peste 5.000 de dolari în schimbul „serviciilor” Georgiei. Crump şi Kelley au jucat un rol important în această maşinaţie şi şi-au încasat dividendele. Dacă la început Georgia acţiona ca o adevărată profesionistă, respectând legea, cu timpul ea devenea din ce în ce mai egotistă şi mai însetată de putere. Dorea cu orice preţ să-şi extindă reţeaua. Visa să-şi înfiinţeze birouri în toată ţara şi a lansat o campanie publicitară care miza, în mod vădit, pe atingerea unei coarde sensibile: copii cu ochii plini de tristeţe, fixând obiectivul şi având deasupra lor sloganul „Caut casă!”; subtitrări care adăugau culoare, declarând, de pildă, că „Marge are cinci ani şi se simte foarte singură”.

În urma acestui sistem virtual de vânzare prin corespondenţă, asistenţi sociali din orfelinat se îmbarcau la bordul avionului ţinând în braţe bebeluşii promişi unor părinţi aleşi nu pe baza criteriilor de aptitudine, ci pe baza posibilităţilor lor financiare. Copiii erau vânduţi în toate statele americane, dar şi în Canada, Panama, Mexic şi Anglia.

Campania publicitară a Georgiei a ajuns şi la Hollywood, unde mai mulţi oameni din industria cinematografiei au adoptat copii. Joan Crawford, de exemplu, a adoptat cinci copii, printre care gemene. Aceste fetiţe au avut norocul să rămână împreună nu numai pentru că era rar ca o familie să adopte doi copii, ci şi pentru că Georgia avea obiceiul să-i separe pe copiii proveniţi din aceeaşi familie.

Atunci când aceşti copii întrebau unde sunt fraţii şi surorile lor, ea le răspundea că erau puţin tulburaţi şi că

vorbeau despre micii lor prieteni din orfelinat. A profitat din plin de colaborarea ei cu Hollywoodul, ceea ce a făcut-o să apară în articolele unor reviste alături de actori precum Dick Powell şi June Allyson, care şi ei adoptaseră un copil.

A devenit atât de faimoasă încât până şi Eleanor Roosevelt i-a cerut sfaturi despre îngrijirea copiilor şi a ţinut discursuri care deplângeau soarta bebeluşilor vânduţi pe piaţa neagră de către intermediari. Simţindu-se aşa de mândră că era fiica unui judecător, poate că Georgia a crezut că era mai presus de lege. Sau poate că totul devenise un simplu joc căruia nu îi prevăzuse consecinţele?

Crescătoarele de animale şi vacile

Georgia s-a confruntat curând cu o problemă: cererea depăşea cu mult oferta. Piaţa adopţiei era atât de vastă încât, dacă voia să satisfacă toate cererile, nu se mai putea limita la copiii din orfelinate. A găsit alţi copii în unele unităţi spitaliceşti şi la Tribunalul pentru Familie. Georgia le plătea pe asistente ca să le spună femeilor sărace şi mamelor singure care născuseră sub anestezie că bebeluşul lor venise pe lume mort.

Le dispreţuia pe aceste femei şi le numea „crescătoarele de animale” sau „vacile” sale. De asemenea, a plătit mai mulţi medici ca să le spună altor femei că bebeluşul lor era bolnav şi că avea nevoie de îngrijiri speciale. Odată ce Georgia intra în posesia copilului, doctorii îi spuneau mamei că boala fusese prea gravă şi că tratamentele nu-l putuseră salva.

Este adevărat că unii dintre copii mureau, mai ales în urma lipsei unei îngrijiri adecvate, a abuzurilor sau a iresponsabilităţii crunte. În anul 1932, Memphis a avut cea mai mare rată a mortalităţii infantile din toate Statele

Unite. Majoritatea acestor decese au fost ulterior atribuite sistemului de „îngrijire” al Georgiei Tann.

În multe cazuri, copiilor li se dădea alcool pentru a-i linişti. Alţi copii prinşi în sistem au fost închişi în cămine şi li s-a interzis să meargă la şcoală. Georgia primea bani pentru a avea grijă de copii chiar şi după vânzarea acestora, fără ştirea părinţilor. Ea îi alegea pe cei mai frumoşi bebeluşi, îi îmbrăca, îi punea într-un coş şi încerca să-i vândă unor oameni inimoşi. Pentru a satisface cererea, Georgia răpea chiar şi copii care se aflau în locurile de joacă sau în grădina casei lor. Şase „cercetaşe” o asistau în această misiune, precum şi asistenţi sociali din tot statul, cei mai mulţi fiind suficient de imbecili ca să creadă că făceau o faptă bună. Activităţile Georgiei erau protejate de contactele sale la nivel înalt, oameni puţin dispuşi să ajute, dar pe care ea îi şantaja, pentru că şi ei adoptaseră copii de la ea. Dacă nu cedau, Georgia strecura în discuţie anumite aluzii, de exemplu că mama biologică i-a cerut recent veşti despre copil. Astfel de cuvinte aveau darul de a înlătura orice rezistenţă.

Vulturul solitar

Georgia mergea în mod regulat la Tribunalul pentru Familie din districtul Shelby, prezidat de judecătoarea Camille Kelley. Un membru al personalului tribunalului a descris-o ca pe „un vultur solitar pe o creangă” gata să se năpustească asupra prăzii. Ochelarii cu rame de oţel şi părul cenuşiu, tuns scurt, îi dădeau înfăţişarea unei învăţătoare severe. Fără ştirea autorităţilor tribunalului, Kelley însăşi trimitea sute de copii la orfelinat, neţinând seama de legile statului. Ea mergea în mod regulat la alte orfelinate din district, lua copiii cei mai drăgălaşi sub pretextul unei hotărâri judecătoreşti şi îi trimitea la Georgia. Astfel de acţiuni erau aşa de scandaloase, încât călugăriţele care conduceau majoritatea orfelinatelor îi

ascundeau pe copiii cei mai frumoşi de îndată ce o vedeau venind pe judecătoarea Kelley.

Capacitatea sa de a exploata vulnerabilitatea oamenilor era unul dintre aspectele cele mai demne de dispreţ ale traficului de copii. Mamele celibatare nu aveau mijloacele necesare pentru creşterea copiilor, aşa că era inutil să protesteze. Iar clienţii bogaţi erau atât de fericiţi că aveau un copil, încât erau gata să treacă cu vederea toate neregulile aparente. Mai mult decât atât, dat fiind că părinţii erau clasificaţi doar în funcţie de veniturile lor, unii copii au fost adoptaţi ca „vite de povară" de cupluri fără scrupule sau ca „jucării" de către pedofili.

Georgia a instituit, de asemenea, un sistem care încă există în unele state americane şi care prevedea ca actele de adopţie să fie redactate în secret, fără să fie dezvăluite public. Prin urmare, copiii adoptaţi nu aveau decât foarte puţine şanse de a afla cine erau părinţii lor biologici, iar mamele cărora li se furase copilul nu îi mai puteau da de urmă.

În vara anului 1945, între 40 şi 50 de copii au murit sub protecţia Georgiei. În acelaşi timp, oraşul Memphis a primit o mulţime de plângeri din partea părinţilor biologici înşelaţi sau a părinţilor adoptivi care şi-au dat seama de ceea ce se întâmpla şi care refuzau să tacă. O lege care prevedea înregistrarea părinţilor a fost adoptată, dar primarul Crump a avut grijă, la timp, ca aceasta să nu fie pusă în aplicare.

Georgia a şantajat, de asemenea, un număr însemnat de decidenţi politici. Dar în anul 1948, noul guvernator al statului, Gordon Browning, a dispus deschiderea unei investigaţii la Childrens Home Society. Puterea Georgiei începea să slăbească.

Ziua judecăţii

Orfelinatul şi-a pierdut finanţarea când Liga americană pentru bunăstarea copiilor a dezvăluit că dosarele de adopţie erau de multe ori distruse. Deşi aceste descoperiri au fost îngrozitoare, puţine persoane au plătit pentru faptele pe care le comiseseră. Judecătoarea Kelley şi-a dat demisia, dar nu a fost niciodată urmărită penal şi a murit cinci ani mai târziu. Nimeni nu i-a cerut socoteală primarului Crump pentru profiturile pe care le obţinuse şi pentru corupţia pe care o încurajase. În anul 1950, s-a estimat că Georgia câştigase un milion de dolari şi deţinea mai multe proprietăţi, inclusiv un hotel.

Vreme de aproape 30 de ani, numeroşi oameni influenţi o protejaseră, dorind ca operaţiunea să rămână secretă. Ea a murit de cancer la vârsta de 59 de ani, la trei luni după deschiderea anchetei şi înainte ca descoperirile făcute de autorităţi să fie făcute publice. Dar, chiar dacă nu lăsa niciun dubiu asupra vinei acestei femei, oamenii ezitau să o numească hoaţa de bebeluşi pentru că mulţi dintre ei participaseră, fără ştirea lor, la traficul său ilegal. Era un haos juridic din care nimeni nu putea ieşi. În cele din urmă, a fost adoptată o lege care a reglementat cele 5.000 de adopţii. Aceasta însemna că Georgia era disculpată, iar copiii care fuseseră răpiţi de puţină vreme trebuiau să rămână în noua lor familie.

Cu o nepăsare totală, Georgia Tann a schimbat pentru totdeauna vieţile a mii de oameni. Deşi metodele ei erau scandaloase, ea a stat, în mod evident, la baza sistemului de adopţie contemporan. Şi totuşi, ea a distrus certificatele de naştere a 5.000 de copii, lăsându-i să pună întrebări despre strămoşii lor, cărora părinţii nu le puteau răspunde. Erau familii disperate cărora li se răpise copilul, care se întrebau ce se mai întâmpla cu el şi care nu conteneau să-i privească pe străini atent în ochi, sperând să recunoască persoana dragă pe care o pierduseră.

Povestea Georgiei Tann nu a fost spusă până de curând şi, vreme de mulţi ani, nimeni nu părea dispus să se ocupe de victime. Neluând în seamă decât setea ei de putere, ea a lăsat în urmă o moştenire tulburătoare şi a devenit una dintre cele mai dispreţuite femei din istoria americană.

JIANG QING

Jiang Qing, numită şi Li Yunhe („cocorul printre nori”), dar şi Lan Ping – trei nume pentru a desemna aceeaşi persoană –, a fost cea de-a patra soţie a lui Mao Zedong. Ea a fost poreclită „Demonul cu oase albe” şi aproape că a domnit peste China.

„Puţine persoane sunt pe gustul ei. Nu există decât una singură: ea însăşi – Mao Zedong

Li Yunhe îşi studia scenariul pentru rolul său minor în viitoarea producţie a academiei de teatru. Ştia că îşi putea captiva publicul, numai să i se fi dat ocazia. Ca de obicei, studenţii de sex masculin se îmbrânceau unii pe alţii ca să-şi facă loc într-una din încăperile templului şi să fure scufia statuii lui Confucius. Ea îi asculta, plictisită de acest ritual nocturn care nu lăsa niciodată să se întâmple ceva cu adevărat. Vorbe, vorbe şi iar vorbe...

Ridicându-se brusc, Li Yunhe a intrat ca un uragan în încăpere şi a luat scufia cu un aer sfidător. Ceilalţi studenţi au rămas uimiţi că o fată firavă era atât de curajoasă, încât să comită o faptă considerată un sacrilegiu. Şi totuşi, deşi nu puteau să nu se lase impresionaţi de curajul ei, erau bănuitori. Era evident că le fura plăcerea de a fi în centrul atenţiei.

Mai târziu, după ce şi-a sprijinit soţul timp de patruzeci de ani, cea care era atunci doamna Mao credea cu tărie că la moartea soţului ei va primi din oficiu dreptul de a deveni prima femeie preşedinte din China comunistă. Dar în vremea aceea China nu ar fi acceptat niciodată o femeie ca lider. De aceea, atunci când preşedintele Mao a murit,

nu numai că nu a reuşit să-şi extindă puterea, dar i s-a şi reproşat întreaga revoluţie culturală. Doamna Mao era ambiţioasă, crudă şi egocentrică, dar chinezii au considerat-o, în cele din urmă, ca pe ceva mult mai rău. Poreclită „demonul cu oase albe”, ea a fost învinuită că a provocat pagube ireparabile istoriei şi tradiţiilor chineze, precum şi nenumărate decese. Chiar în timpul funeraliilor naţionale ale soţului ei, la care a participat cea mai mare mulţime adunată vreodată la o înmormântare, ea era condamnată la moarte.

Un cocor printre nori

Jiang Qing, cunoscută iniţial sub numele de Li Yunhe („cocorul printre nori”), s-a născut în anul 1912 sau 1914 la Zhu Zheng, în provincia Shandong, în estul Chinei. Era fiica unor părinţi care nu se potriveau unul cu celălalt, un decalaj de treizeci de ani plasându-i în două generaţii diferite. Tatăl său era un alcoolic violent care, pe când Li Yunhe avea şase ani, şi-a părăsit familia, nelăsându-i soţiei – de fapt concubinei – altceva de ales decât să devină curtezană. Li Yunhe aştepta acasă cu înfrigurare, în timp ce mama ei se întorcea noapte după noapte cu un alt străin.

Pe măsură ce anii au trecut, mama ei a devenit tot mai interesată de bărbaţii groşi la pungă, lăsând-o pe fată în grija bunicilor materni, în oraşul Jinan.

Copilăria i-a produs o ură timpurie şi tenace faţă de obiceiurile tradiţionale ale societăţii chineze, care le dădea bărbaţilor o putere absolută asupra femeilor. La vârsta de zece ani, era deja un copil independent şi cumpătat, care ieşea în evidenţă şi era obiectul agresiunii celorlalţi copii. Visa să fugă din Jinan şi să găsească un loc unde părerile sale şi personalitatea ei energică să primească atenţia pe care le meritau. La paisprezece ani, când o trupă itinerantă de teatru a sosit în oraş, Li Yunhe a decis că o

viaţă de actriţă celebră în lumina reflectoarelor ar putea fi răspunsul la toate speranţele ei şi a fugit cu actorii.

O viaţă de actriţă

Li Yunhe avea să înveţe în curând realităţile dure ale vieţii de actriţă care doreşte să aibă succes în teatru. Rolurile principale erau atribuite, de obicei, prin intermediul legendarei „promoţii pe canapeaua regizorului”. Curând, în timp ce aceasta înflorea în perioada adolescenţei, i s-a cerut o „audiţie”. Amintindu-şi de ororile vieţii pe care mama ei fusese silită să le trăiască, Li Yunhe se ferea de ceea ce îi mirosea clar a prostituţie. Cu toate acestea, era conştientă că succesul ei depindea de acest lucru. Pentru un copil care fusese lipsit de afecţiune, aplauzele frenetice ale publicului erau în mod evident ispititoare, iar Li Yunhe ştia că în curând trebuia să ia o decizie care urma să-i schimbe viaţa.

Printr-o pură întâmplare, bunicii ei apreciaseră atât de mult spectacolul anterior al trupei de teatru încât, atunci când au auzit că aceasta se întorsese la Jinan, s-au grăbit să cumpere bilete. Nepoata lor era ultima persoană pe care se aşteptau să o vadă ieşind din culise. Când cortina a căzut, aceştia s-au îndreptat spre intrarea artiştilor pentru a o mustra pe Li Yunhe şi a o aduce acasă. Fata a interpretat atunci unul dintre cele mai mari roluri ale vieţii sale, explicându-le printre lacrimi că inima i se va sfâşia dacă o smulgeau de lângă prima ei dragoste, scena. Dându-şi seama că nu îi vor putea schimba hotărârea, bunicii ei au încheiat o înţelegere: dacă se întorcea să locuiască la ei, în siguranţă, o lăsau să meargă la Academia de arte ale spectacolului, în Jinan.

Acolo, Li Yunhe s-a distins de ceilalţi studenţi, dar această diferenţă o făcea să se simtă inferioară, chiar dacă ea reacţiona cu un aer de bravadă şi de superioritate. Fiind mai săracă decât majoritatea celorlalţi studenţi, hainele

sale erau ponosite, dar firea aventuroasă o făcea întotdeauna să susţină contrariul, doar pentru a pune lucrurile în mişcare. Oamenii o considerau imprevizibilă, dar talentul ei ieşea întotdeauna la iveală. În anul 1930, academia s-a închis, iar Li Yunhe şi alţi câţiva studenţi şi-au încercat norocul la Beijing, unde accentul lor din Jinan le-a adus neplăceri. Li Yunhe a fost nevoită să se întoarcă acasă, simţindu-se că a revenit de unde a plecat, fără să-şi atingă scopul. La 16 ani, probabil încurajată de bunici, s-a căsătorit pentru prima dată, dar în scurtă vreme a devenit evident că nu avea niciun chef să se transforme într-o gospodină devotată. Părinţii soţului ei au declarat că era leneşă şi au fost indignaţi de faptul că aceasta protesta împotriva poziţiei ei inferioare în familie. Căsătoria nu a durat decât câteva luni, însă Li Yunhe ştia acum exact cum nu voia să trăiască.

Li Yunhe a divorţat, şi-a făcut bagajul şi a plecat la Universitatea Qingdao, o instituţie cunoscută pentru susţinerea puternică a teatrului şi a artelor. Îndrăgostită de un student de extremă stângă, a început să se intereseze de doctrina comunistă şi simţea că îşi găsise, în sfârşit, sufletul pereche. Trăia cu el şi apoi s-au căsătorit, alegând o ceremonie modernă pentru care nu era necesar niciun certificat. Atunci când iubitul ei a fost aruncat în închisoare pentru propagandă politică, Li Yunhe s-a speriat, dar s-a simţit şi mai devastată atunci când, după eliberare, el a părăsit-o, alegând să-şi continue programul politic la Beijing. Singură şi respinsă, ea s-a ridicat din nou şi a plecat spre luminile din Shanghai.

Cea mai bună dintre lumi în anii 1930, cel mai mare oraş din China, Shanghai, „Parisul Estului”, era un amestec de culturi şi un loc de decadenţă, toleranţă şi eliberare, mai ales pentru femei. Exista, de asemenea, o industrie cinematografică în plină dezvoltare, care era, în mod

vizibil, principala atracţie pentru o actriţă în devenire. Li Yunhe a simţit că are de ales între două variante: putea să fie curtezană, ca mama ei, şi să depindă de favorurile bărbaţilor sau putea să fie o vedetă de cinema precum cele pe care le vedea pe marele ecran. Alegând cea de-a doua opţiune, ea s-a impus în trupele de teatru underground, jucând în mici piese şi câştigând foarte puţin. Ca mulţi actori tineri ai vremii, făcea politică în calitate de amator, distribuia pliante antiguvernamentale şi apărea în piese protestatare, considerându-se poate un personaj romantic care se răzvrătea împotriva opresiunii. Dar pericolele erau foarte reale, în anul 1934, Li Yunhe a fost arestată pentru activitate subversivă şi a petrecut trei luni după gratii. În timp ce regimul sever îi afecta sănătatea, ea se încuraja cântând arii din operele chinezeşti pe care le învăţase în Jinan. După eliberare, pentru a încerca poate să-şi găsească o nouă identitate, şi-a schimbat numele în Lan Ping, ceea ce înseamnă „măr albastru”, şi a decis să-şi concentreze eforturile asupra viitoarei sale cariere cinematografice. Această alegere s-a dovedit avantajoasă. În anul 1935, Lan Ping a primit cel mai important rol al său în teatru, ceea ce constituia o trambulină către lumea bună. A primit elogii pentru interpretarea personajului Nora din *Casa de păpuşi* de Ibsen, un rol care se învârtea în jurul unei femei moderne ce lupta pentru a scăpa dintr-o căsătorie demoralizantă cu un bărbat în vârstă. Lan Ping era atât de minunată încât producătorii de filme s-au grăbit să-i ceară să dea o audiţie. Cu toate acestea, promovarea „pe canapea” părea o clauză inevitabilă a contractului. Pentru multe actriţe, sexul şi succesul mergeau mână în mână, de vreme ce erau deseori considerate nişte prostituate, dar Lan Ping a refuzat categoric să cadă în capcană, găsindu-şi forţa în noul feminism ce încuraja femeile să preia controlul asupra

propriului corp. Într-un fel, acest comportament i-a fost favorabil: frumuseţea şi părul său lung, curgător, precum şi puternica ei tendinţă spre individualism o avantajau în faţa contemporanelor sale mai supuse. Ea a primit multe cereri în căsătorie şi a început să dobândească o anumită notorietate pentru interpretările sale în diverse filme şi piese de teatru. Şi totuşi, ea nu şi-a mai egalat vreodată performanţa din rolul Norei, o interpretare care, fără îndoială, venea din străfundul inimii.

În cea mai mare parte a celor patru ani petrecuţi la Shanghai, Lan Ping a fost implicată într-o legătură cu un celebru critic de artă, Tang Na, care îi comenta adesea filmele. Cei doi au devenit de nedespărţit şi apoi s-au căsătorit, dar relaţia lor era zbuciumată, sortită eşecului. Lan Ping simţise întotdeauna că era făcută pentru ceva mai important, iar această credinţă era nutrită de aspiraţiile ei politice. În cele din urmă, şi-a părăsit soţul. Despărţirea lor a devenit un subiect public, iar cercul influent al prietenilor jurnalişti ai lui Tang a fost profund implicat în acest caz. Lan Ping a fost înfăţişată ca o femeie rece, fără inimă şi mânată de ambiţie; numele ei a fost mânjit în paginile ziarelor ori de câte ori se ivea ocazia. Dezamăgită de atitudinea lor duşmănoasă, Lan Ping a scris un eseu intitulat „Viaţa mea”, în care a condamnat industria cinematografică, incapabilă să accepte individualitatea actorilor şi încercând să-i exploateze pe toate planurile. Lan Ping şi-a găsit, în sfârşit, stilul personal.

În anul 1937, dinamicul Shanghai a înţepenit complet când japonezii au invadat oraşul din toate părţile. Lan Ping a recunoscut că acesta era ultimul act din cariera ei cinematografică şi şi-a făcut în grabă bagajul, mergând în oraşul Yanan din provincia Shaanxi, sediul Partidului Comunist. La douăzeci şi patru de ani, ea pleca încă o dată

singură, lăsând în urmă două căsătorii ratate şi o carieră de film încheiată. Dar acum ştia că politica, şi nu cinematograful cu sclipiciul său, o atrăgea cu adevărat, pentru că întrezărea în ea posibilitatea de a schimba lumea. În acest moment urma să-l întâlnească pe omul care părea să-i ofere şansa de a-şi atinge noile ambiţii arzătoare.

Un jurământ de tăcere

Cu toate acestea, în Yanan, Lan Ping a reînceput să joace în alte piese. Îi era teamă că niciodată nu va putea scăpa de ceea ce începea să semene cu o rutină. Totuşi, rolurile sale, chiar dacă erau uşor plictisitoare, au făcut-o curând să-şi câştige un admirator puternic: Mao Zedong. Acesta era conducătorul Partidului Comunist, un bărbat căsătorit şi tată a opt copii, dar imediat ce a văzut-o pe Lan Ping, s-a îndrăgostit, gata să ignore orice prudenţă. Au devenit amanţi, iar relaţia lor a fost imediat analizată critic de partid. Soţia lui Mao, He Zizhen, care tocmai îşi încheiase Lungul Marş cu soţul ei, inspira mult respect. Numeroşi oficiali s-au ridicat public împotriva legăturii lor şi au răspândit zvonuri potrivit cărora Mao era un obsedat sexual, iar Lan Ping, o simplă prostituată care consimţea. Cu toate acestea, charisma enormă a lui Mao însemna că el era recunoscut drept singurul lider posibil al mişcării revoluţionare. Prin urmare, atunci când acesta a bătut cu pumnul în masă la o şedinţă, insistând asupra faptului că nu ar putea să continue să conducă revoluţia fără a o avea alături pe Lan Ping, Partidul nu a avut de ales decât să accepte, dar în anumite condiţii. Una dintre aceste condiţii era de-a dreptul monstruoasă în opinia lui Lan Ping: dacă voia să fie cu Mao, ea trebuia să rămână în afara politicii vreme de treizeci de ani. Aceasta trebuie să fi părut ca o sentinţă pe viaţă pentru un tânăr de douăzeci şi patru de ani, dar ea a acceptat.

La sfatul lui Mao, Lan Ping şi-a schimbat numele, pentru a simboliza un nou început. Ea a devenit Jiang Qing, care înseamnă „ape verzi”, şi-a tuns părul scurt, băieţeşte, şi şi-a asumat rolul de tovarăşă de viaţă devotată. Curând însă, a început să se simtă precum Nora lui Ibsen, jucând un rol supus, condamnată să nu-şi exprime niciodată opinia în public sau să profite de independenţa de care avea atâta nevoie. Urma să rămână, într-adevăr, redusă la tăcere timp de treizeci de ani? Stima ei de sine, care fusese întotdeauna atât de puternică, era acum rănită. Dar la naşterea fiicei sale, Li Na, ea a început să-şi recâştige încrederea, bucurându-se de importanţa poziţiei sale de soţie a preşedintelui Partidului. A devenit mai extrovertită şi mai directă, iar partidului îi era din ce în ce mai greu să ştie ce era de făcut în privinţa ei. Viaţa de familie nu i se potrivea, iar abstinenţa sa forţată de la activitatea politică a determinat-o să se implice în numeroase proiecte superficiale. Atunci când un cineast i-a propus ideea de a realiza un documentar despre cuplu, Jiang Qing a fost încântată. Prestaţia ei a fost una foarte bună, însă Mao rămânea marele om politic care era de fapt. Prin urmare, documentarul a sfârşit în coşul de gunoi. Pe măsură ce anii au trecut, ea a aderat din ce în ce mai mult la ideologia comunistă, dar, silită să respecte interdicţia de treizeci de ani, frustrarea şi resentimentul său faţă de cei aflaţi la putere au crescut.

Vreme de două decenii, China a fost antrenată în războaie internaţionale sau civile. La 1 octombrie 1949, comuniştii şi-au revendicat victoria în războiul împotriva naţionaliştilor lui Chiang Kai-shek. Republica Populară Chineză a fost creată, iar

Mao Zedong a devenit preşedintele Mao. Cu toate acestea, el avea să comită nişte erori grave atunci când va deveni conducătorul Partidului. Printr-o campanie de

modernizare, numită „Marele Salt înainte”, care încerca să introducă industrializarea în regiunile rurale în detrimentul agriculturii, el a provocat, la începutul anilor şaizeci, moartea a treizeci de milioane de persoane din cauza foametei. După ce s-a renunţat la ea, alţi membri importanţi ai Partidului au decis că Mao trebuia să devină un şef de stat simbolic, iar ei s-au instalat în fruntea Partidului.

Botniţa este scoasa

Văzând că puterea soţului ei a slăbit, Jiang s-a întors lângă el după o perioadă petrecută în Shanghai, unde mersese în vizită la mătuşile sale, făcându-şi noi cunoştinţe şi petrecându-şi timpul la teatru şi la operă. Relaţia ei cu Mao era acum complet platonică, întrucât ea acceptase de mult timp apetitul sexual nesăţios al acestuia pentru tinerele fete de la ţară. Cu toate acestea, nu renunţase la ambiţiile ce urmăreau să influenţeze modul de conducere a ţării şi i-a atras atenţia lui Mao asupra unei piese care, sugera ea, îi submina autoritatea. Au discutat despre puterea artelor de a influenţa politica şi au ajuns la concluzia că tot ce era intelectual sau burghez sau care reflecta valorile culturale confucianiste tradiţionale era o sfidare la adresa comunismului.

În anul 1966, ei au lansat marea revoluţie culturală proletară. Aceasta nu era doar un mijloc prin care Mao îşi putea menţine autoritatea, ci şi mijlocul de exprimare pe care Jiang Qing şi-l dorise cu disperare. Cei treizeci de ani de tăcere se încheiaseră, iar acum ea avea intenţia să compenseze toată această perioadă. Dar, numindu-şi soţia ca director adjunct al mişcării, Mao a eliberat, fără voie, un monstru. Printre alţi conducători ai Revoluţiei

Culturale se aflau Zhang Chunqiao, Yao Wenyuan şi Wang Hongwen, care, împreună cu Jiang Qing, au fost cunoscuţi mai târziu sub numele infam de „Banda celor

patru”. Acest grup de extremă stângă a încercat să influenţeze politicile guvernamentale aflate în opoziţie cu facţiunea conservatoare condusă de Deng Xiaoping, scopul lor fiind să o impună pe Jiang Qing ca succesoare a lui Mao.

„Nu se poate vorbi de coexistenţă în domeniul ideologic. Coexistenţa paşnică poate corupe „– Jiang Qing în numele revoluţiei culturale, şcolile secundare şi superioare au fost închise şi mii de tineri naivi, care nu mai cunoscuseră nimic altceva decât viaţa sub comunism, au fost obligaţi să se înroleze în Gărzile Roşii. Formată din milioane de oameni, această forţă a devenit atât de importantă, încât în doar câţiva ani a devenit mai puternică decât forţele militare oficiale. Ideologia revoluţiei culturale s-a întors împotriva fostei gărzi a Partidului Comunist, ai cărui membri erau consideraţi ca fiind „revizionişti”, iar Gărzile Roşii au primit ordinul de a distruge tot ce era asociat cu privilegiile sau cu valorile „tradiţionale”. Profesorii au fost ucişi sau torturaţi, şcolile primare închise, iar persoanele considerate drept membri ai „claselor exploatatoare” trebuiau să-şi radă jumătate de cap şi să se scufunde în cerneală; mii de oameni instruiţi şi „opuşi regimului” au fost trimişi în lagărele de muncă pentru „a fi reeducaţi”. Un număr inimaginabil dintre ei a murit acolo. Artefactele culturale au fost distruse sistematic.

Gărzile Roşii, inflamate de propagandă şi de îndoctrinare, atacau la întâmplare tot ce considerau a fi împotriva comunismului. Frumoasele idealuri comuniste pe care Jiang Qing le nutrea la început au dispărut de îndată ce ea a cunoscut puterea, asistând cu nepăsare la persecutarea şi moartea a sute de mii de chinezi.

Doamna Mao era deseori filmată muncind alături de fermieri. Dar se spunea că întrerupea întotdeauna lucrul

imediat ce camerele de filmat se opreau şi că aceasta făcea parte, pur şi simplu, din campania sa de relaţii publice. Călătorea întotdeauna cu un colac de toaletă decorat cu blană, iar la căderea serii, cerea ca toate animalele să fie închise astfel încât să poată dormi bine în timpul nopţii.

În acelaşi timp, era preocupată de realizarea altor ambiţii: schimba deznodământul pieselor şi al poveştilor contemporane, astfel încât acestea să reflecte noua ideologie, şi comanda noi opere care să conţină subiecte menite să consolideze propaganda promovată de revoluţia culturală, acest lucru fiind valabil atât pentru operele muzicale, cât şi pentru teatru sau literatură. Ea a primit elogii pentru noile lucrări publicate în ziare şi cu siguranţă că i-a făcut plăcere să se răzbune pe prietenii celui de-al doilea soţ care îi făcuseră atât de mult rău în presă, cu ani în urmă. S-a lansat apoi într-o altă vendetă personală, umilind în public orice regizor, producător sau politician care îi greşiseră în trecut.

Când Jiang Qing se adresa „maselor”, în timpul deplasărilor ei prin ţară, o făcea cu experienţa şi aerul unui politician desăvârşit, colorându-şi discursul cu luminile şi umbrele necesare pentru a impresiona publicul. Oamenii spuneau că era ca şi cum însuşi preşedintele Mao le-ar fi vorbit, sau cel puţin asta repetau ca un papagal, probabil fiind prea îngroziţi pentru a-şi exprima propriile sentimente şi temându-se de furia Doamnei Mao. La sfârşitul anilor 1960, Jiang Qing, triumfătoare, îşi vede împlinită ambiţia, ea devenind prima femeie membră a Parlamentului chinez, *Politburo* („birou politic”).

O persoană imprevizibilă

La începutul anilor şaptezeci, Jiang Qing acţionează ca şi cum nu ar avea niciodată timp să facă totul. Cea mai mare frică a sa era, fără îndoială, ca Mao, cu douăzeci de ani

mai în vârstă decât ea, să nu moară, iar ea să fie înlăturată de la putere. Aproape că părea să provoace partidul să o aresteze. În anul 1974, şi-a făcut, destul de făţiş, mai mulţi amanţi şi apăra pretutindeni drepturile femeilor de a avea atâţia parteneri câţi îşi doreau. A început să fie din ce în ce mai puţin conştientă de faptele sale şi era considerată, în cadrul partidului şi de mulţi oameni din popor, ca o persoană imprevizibilă. Ea chiar a dat un interviu unui jurnalist străin, fără permisiunea lui Mao, în care s-a prezentat ca un potenţial lider mondial. A spus şi a făcut multe lucruri care au contrariat poporul. Unul dintre cele mai grave păcate a fost acela că a semnat fotografiile cu cerneală roşie, o culoare pe care, în mod tradiţional, doar împăraţii o puteau folosi. Probabil că dorea să-şi arate astfel dispreţul permanent faţă de tradiţie sau poate că era vorba şi de o expresie a ambiţiei care mocnea mereu în ea.

În cele din urmă, în sânul Gărzilor Roşii au izbucnit tulburări care au dus, la începutul anului 1976, la aplicarea legii marţiale şi la sfârşitul a zece ani de distrugere nejustificată. În timp ce adevărul îngrozitor al atrocităţilor revoluţiei culturale a început să iasă la iveală, Mao s-a retras în umbră. Jiang Qing nu putea proceda la fel şi, din moment ce adunase atât de maiestuoasă aplauzele, a trebuit să accepte şi criticile.

Când Mao Zedong a murit, la 9 septembrie 1976, acesta nu a desemnat niciun moştenitor care să conducă peste cele opt sute de milioane de cetăţeni chinezi. Banda celor patru plănuise să preia puterea prin intermediul loviturilor militare de la Shanghai şi Beijing, dar Deng Xiaoping a fost cel care a acţionat mai întâi.

La 6 octombrie, gărzile au pătruns în camera lui Jiang Qing, au arestat-o şi au dus-o la închisoarea Qincheng, unde avea să rămână vreme de cinci ani, înainte de a fi

judecată. Suferind încă de pe urmele revoluţiei culturale, dar simţind că ar fi fost lipsit de respect să-l critice pe preşedintele Mao, oamenii au hotărât să se întoarcă împotriva soţiei sale. Aceasta şi-a obţinut cea din urmă titulatură: „demonul cu oase albe”.

În timpul procesului, Jiang Qing a susţinut că nu era nimic altceva decât un purtător de cuvânt al lui Mao: „Eram câinele preşedintelui Mao. Pe oricine îmi cerea să-l muşc, îl muşcam”, în anul 1981 a fost condamnată la moarte, sentinţă comutată ulterior în închisoare pe viaţă. La vârsta de 77 de ani, a fost diagnosticată cu cancer în gât şi a fost internată în spital. La 14 mai 1991, poate într-o ultimă încercare de a deţine controlul, ea s-a spânzurat de tija perdelei din baia spitalului.

Nu se ştie dacă Jiang Qing a înţeles vreodată cu adevărat atrocitatea crimelor îngrozitoare pe care le comisese împotriva propriului popor în căutarea ideologiei ei defectuoase. Părea, de asemenea, că a avut o înţelegere destul de incertă a celor mai elementare principii ale feminismului, pe care le-a dus la extreme, pedepsindu-i pe cei care îndrăzniseră să-i sugereze că ar fi fost mai potrivit să joace rolul de figurant în drama propriei vieţi. Mao a numit-o într-o zi, iar această expresie a rămas celebră, un „tigru de hârtie”, „o suflare doar şi cădea pe jos”, însă el subestima mult nevoia ei arzătoare de recunoaştere publică şi, după treizeci de ani de tăcere forţată, setea sa enormă de putere.

IMELDA MARCOS

A fost supranumită „fluturele de oţel”, fiind cea care a jefuit averea unei naţiuni (1929-...).

„Indiferent dacă vom câştiga sau vom pierde, după alegeri mergem la cumpărături” – Imelda Marcos

La 7 decembrie 1972, un bărbat îmbrăcat în smoching soseşte la o ceremonie de premiere transmisă în direct din

Filipine. Telespectatorii privesc şocaţi cum bărbatul scoate din buzunar o macetă. Participanţii ezitau să intervină, până când bărbatul o atacă pe prima-doamnă, Imelda Marcos, lovind-o cu brutalitate. A fost împuşcat mortal de către gărzile ei de corp, însă Imelda avea 11 răni pe braţe şi pe mâini ce au necesitat 75 de puncte de sutură. Mai târziu, îngrozită de faptul că frumuseţea ei perfectă fusese compromisă şi că rănile profunde se vindecau prea încet, Imelda s-a gândit să apeleze la chirurgia estetică. Soţul ei, Ferdinand, a sfatuit-o să-şi afişeze cicatricile ca pe un „simbol de onoare”, noţiune care i-a plăcut imediat acestei regine a tragediei. Era atât de obsedată de frumuseţea ei încât, mai târziu, a făcut haz de urâţenia macetei folosite în timpul atacului. „M-am întrebat de ce a folosit un instrument atât de urât ca să mă rănească? De ce agresorul meu nu a decorat-o cu o fundiţă?”

Imelda Marcos, „fluturele de oţel”, nu a fost niciodată condamnată pentru nelegiuirile comise împotriva ţării sale şi împarte, împreună cu soţul ei, responsabilitatea dezastrelor politice şi economice care, în timpul ultimelor decenii ale secolului XX, au aruncat insulele Filipine într-o sărăcie fără precedent. În timp ce majoritatea filipinezilor încercau să supravieţuiască sub pragul sărăciei, Imelda se înconjura de bogăţii şi încerca să-şi facă loc în bogata elită internaţională. Este acuzată că a jefuit vistieria statului. De altfel, se estimează că sumele deturnate ar fi putut rambursa datoria naţională. Cu toate acestea, ea a reuşit într-un fel să scape de închisoare, dat fiind că vinovăţia ei nu a putut fi dovedită. Personalitatea ei veselă, iubirea de sine nemăsurată şi impresia că acţiona pentru binele tuturor nu au fost niciodată zdruncinate.

Muza din Manila

Deşi provenea dintr-o familie importantă din Manila, Imelda Romuâldez a crescut într-o sărăcie bine cunoscută

de mulţi copii filipinezi de ieri şi de azi. Când mama ei, Remedios Trinidad, l-a întâlnit pe tatăl ei, avocatul Vincent Orestes Romuâldez, Imeldei i-a fost încredinţată responsabilitatea celor cinci copii născuţi dintr-o căsătorie anterioară. Pe măsură ce familia se mărea, averea lui Romuâldez se micşora. Acesta a fost distrus şi devastat de moartea soţiei sale, care a decedat dând naştere celui de-al şaselea copil. Locuind într-un garaj situat în umbra Palatului Malacanang din Manila, tânăra Imelda alerga pe străzi desculţă şi avea grijă de fraţii şi de surorile ei mai mici.

Pe când fata avea zece ani, Romuâldez a decis să scape de costurile vieţii de la oraş şi s-a mutat, împreună cu familia, în provincia Leyte. Imelda şi-a petrecut adolescenţa în oraşul Tacloban, unde şi-a făcut studiile, obţinând o diplomă în educaţie. Dar principalul său atu rămânea frumuseţea. Ea a participat la mai multe concursuri de frumuseţe şi, în anul 1953, la 24 de ani, s-a întors în capitală, unde s-a clasat pe locul al doilea la un concurs de miss. Deşi nu câştigase titlul, ea a insistat să primească titlul de „Muza din Manila”, care, după părerea ei, i se potrivea de minune.

În anul 1954, Ferdinand Marcos, un tânăr deputat foarte chipeş, a cunoscut-o pe încântătoarea Imelda şi, vrăjit de frumuseţea, de stilul şi de farmecul ei, a cerut-o de soţie în mai puţin de o jumătate de oră. Cuplul impulsiv s-a căsătorit după doar unsprezece zile. Amândoi credeau că providenţa îi adusese împreună, Imelda fiind muza perfectă pentru ambiţiile politice ale lui Ferdinand. Unsprezece ani mai târziu, când Ferdinand a candidat la alegerile prezidenţiale, ea a plecat în campanie în numele lui, a călătorit dintr-un capăt al ţării în celălalt şi i-a adus un milion de voturi. În anul 1965, Ferdinand a devenit preşedintele Republicii Filipine, iar Imelda, prima-doamnă,

era fascinată că a ajuns regina palatului la care se uitase cu atâta încântare pe când era doar o copilă. Cei doi păreau un cuplu născut din basme. Imelda s-a dovedit a fi o ambasadoare desăvârşită pentru ţara sa şi a fost repede numită în presă, Jacqueline Kennedy a Filipinelor".

O dictatură conjugală încrederea şi puterea Imeldei nu au încetat să crească în perioada care a urmat, ea încercând să recupereze anii de sărăcie pe care îi trăise în copilărie. Îşi petrecea timpul cumpărând companii aeriene, organizând banchete somptuoase, împodobindu-se cu bijuterii şi haine superbe şi călătorind prin toată lumea.

Atunci când a descoperit că soţul ei o înşela, Imelda a arătat că învăţase foarte bine lecţiile oamenilor politici internaţionali, capabili să întoarcă o situaţie în avantajul lor. Toţi erau la curent cu adulterul lui Ferdinand, iar consecinţele s-au dovedit a fi stânjenitoare: pe prima pagină a ziarelor au apărut transcrieri ale conversaţiilor celor doi amanţi, precum şi fotografii ale lor. În loc să-şi asume rolul de soţie trădată, Imelda s-a prezentat ca o posibilă înlocuitoare a soţul ei căzut în dizgraţie. Ţara era de multă vreme zdruncinată de tulburări sociale, iar Imelda ar fi putut convinge un electorat dezamăgit că ea era candidatul potrivit la prezidenţiale, doar dacă Ferdinand nu ar fi luat următoarea măsură drastică.

În anul 1972, Ferdinand Marcos a impus legea marţială, sub pretextul unui risc de infiltrare comunistă. Această manevră i-a permis garantarea nu numai a poziţiei sale de preşedinte, ci şi a rolului de prim-ministru. Foarte pragmatică, Imelda şi-a sprijinit soţul, gândindu-se că se va putea folosi de cartea „vinovat de adulter" oricând ar fi crezut de cuviinţă. Ferdinand se afla, poate, la conducerea ţării, dar Imelda era, fără îndoială, cea care trăgea unele sfori. Brusc, democraţia a fost abolită, prin introducerea unei legi împotriva subversiunii. Dizidenţii au fost închişi,

adesea pentru mai mulţi ani, doar pentru că puseseră sub semnul întrebării obiectivele guvernului. Au început să circule zvonuri că se făcea uz de tortură şi de omoruri politice. În mintea oamenilor, Imelda era la fel de vinovată ca şi soţul ei. Conducerea lor era de acum cunoscută sub numele de „dictatura conjugală”, cuplul prezidenţial arătându-se mai unit ca niciodată. Aşadar, încercarea de asasinat, în acelaşi an, a primei-doamne, în timpul unei ceremonii de premiere, poate că nu era doar o coincidenţă. Ea primea din ce în ce mai multă atenţie, dar veneraţia care îi fusese rezervată la început părea să se deterioreze.

„Este extrem de important să faci anumite lucruri, mai ales să porţi rochii împodobite cu broderii La urma urmei, masa urmează clasa, şi nu invers – Imelda Marcos în timpul primilor ani ai legii marţiale, Imelda a fost un membru activ al Cabinetului, a acceptat poziţii în guvern, cum ar fi aceea de guvernator, obţinând postul de guvernator al Manilei, care deţinea puteri considerabile. Dragostea ei pentru frumuseţe a făcut-o să-şi manifeste interesul în domeniul artelor, astfel că a cerut construirea unui centru cultural în Manila care, în opinia ei, ar fi reînviat arta filipineză. În timpul călătoriilor în străinătate, fusese fermecată de plăcerea pe care unele clădiri, cum ar fi Lincoln Center din New York, ar putea să o provoace şi a decis că acelaşi lucru era necesar şi în Manila. Era obsedată de ridicarea unor clădiri „frumoase” şi a comandat construirea de teatre, hoteluri de lux. Deseori, dispunea ca acestea să fie amplasate în cartierele sărace din Manila şi declara că astfel „îmbunătăţea” viaţa oamenilor sărmani, oferindu-le lucruri frumoase de privit. Poate că ambiţiile nemăsurate ale Imeldei Marcos erau aplaudate de oamenii bogaţi şi influenţi, dar se înşela

crezând că splendorile pe care le crea erau percepute de cei săraci ca o îmbunătăţire a condiţiei lor.

Pasiunea ei pentru decadenţă era legată de tinereţea de care scăpase, iar acum îşi alunga din minte faptul că oamenii obişnuiţi nu vor avea niciodată acces la acele hoteluri de lux şi nu ar putea niciodată să viziteze noul Centru de Arte. La un moment dat, ea a declarat: „Aici, în Filipine, suntem în rai. Nu există oameni săraci, aşa cum se întâmplă în alte ţări.” în realitate, majoritatea filipinezilor supravieţuiau cu doi dolari pe zi şi trăiau cu mult sub pragul sărăciei. Imelda evolua într-o lume idilică şi periculoasă.

Aroganţa şi egotismul ei au stârnit o opoziţie şi o furie virulente în anii ce au urmat. Între timp, a fost cuprinsă de o poftă de a cheltui ce a avut o amploare fără precedent.

O lume de strasuri şi paiete

Vizitând cele mai mari oraşe din lume, Imelda nu avea decât o singură dorinţă: să concureze cu nivelurile de extravaganţă şi rafinament pe care le întâlnea. Faptele sale se întemeiau doar pe lăcomie şi, datorită complicităţii soţului ei, ea a deturnat milioane de dolari aparţinând guvernului, în conturi bancare private din Elveţia. Vistieria statului era acum considerată ca „puşculiţa lui Marcos” iar Ferdinand şi Imelda au devenit unul dintre cele mai bogate cupluri din lume.

Imelda mergea la cumpărături la New York, Roma şi Copenhaga, cheltuind milioane de dolari pentru colecţia personală şi achiziţionând opere ale marilor maeştri precum Michelangelo sau Botticelli.

Imelda iubea bijuteriile şi, spre sfârşitul anilor 1970, devenise unul dintre cei mai mari cumpărători privaţi de pietre preţioase, întotdeauna voia să se târguiască şi, oricare ar fi fost produsul sau preţul iniţial, mereu cerea o reducere.

„Cel mai frumos compliment pe care l-am primit în viaţa mea vine de la preşedintele chinez, Mao. Când am fost în China, într-o perioadă în care nimeni nu voia să se apropie de această ţară, Mao mi-a spus că sunt frumoasă pentru că sunt naturală. El a adăugat, de asemenea, că naturalul înseamnă perfecţiune. Şi astfel, nicio defăimare nu va putea să-mi facă vreun rău, nici mie, nici perfecţiunii mele” – Imelda Marcos

Probabil că excesele sale erau acceptate în cercurile mai închise, dar nu acesta era cazul în cartierele sărace ale ţării din lumea a treia în care s-a născut. Pe când Imelda şi Ferdinand încercau să-şi sporească averea personală şi erau invitaţi la oameni dintre cei mai bogaţi, situaţia politică din ţară se deteriora rapid.

Oamenii se săturaseră să trăiască în sărăcie în timp ce prima-doamnă nu se sfia să-şi etaleze bogăţiile.

Imelda părea să fie de bună-credinţă, însă ea nu afişa imaginea pe care ar fi trebuit să o transmită. Atunci când mergea în satele sărace din regiunile rurale ale Filipinelor, îşi justifica ţinutele astfel: „Ei au nevoie de o stea, mai ales în partea cea mai întunecată a nopţii... Eu trebuia să fiu o stea pentru săraci şi, în acelaşi timp, trebuia să fiu o sclavă. A trebuit să mă înrobesc pentru ca toată lumea să poată deveni o stea.”

Foarte mulţi şefi de stat ai lumii o admirau pe Imelda Marcos. Aceşti bărbaţi puternici se bucurau de compania ei şi, în calitate de trimis special, ea a făcut multe pentru a-şi promova ţara.

Era o personalitate vioaie care insufla un aer proaspăt în cercurile diplomatice rafinate, trecea dincolo de barierele culturale şi, de multe ori, îi surprindea pe liderii mondiali atunci când începea să cânte. Era foarte apreciată de preşedintele chinez Mao Zedong şi, datorită acestei prietenii, ea a reuşit să menţină relaţii bune cu China. De

asemenea, a negociat o scădere a preţului petrolului cu Saddam Hussein. Tocmeala din magazine s-a dovedit a fi foarte utilă şi pe scena politică.

Imelda a legat relaţii cu personalităţi importante din întreaga lume, de la Papa Ioan Paul al II-lea la Henry Kissinger, şi a fost, vreme de mulţi ani, prietenă apropiată cu Nancy şi Ronald Reagan. Poate că împărtăşea cu acesta din urmă sentimentul de a fi „un actor ratat”.

În anii 1980, averea lui Marcos a devenit demnă de legendă. Mergând la New York pentru cumpărături, Imelda şi-a trecut pe listă câteva articole foarte scumpe.

A ezitat să cumpere Empire State Building, hotărând că era o afacere ce bătea mult prea mult la ochi, aşa că a achiziţionat Crown Building contra sumei de 51 de milioane de dolari şi Herald Center pentru care a plătit 60 de milioane de dolari.

În mod oficial, ea făcea parte dintre primele zece femei cele mai bogate din lume. Se spune că, între anii 1981 şi 1983, ea a investit în domeniul imobiliar newyorkez uluitoarea sumă de 140 de milioane de dolari.

Dorind să scape de toate amintirile din copilăria ei săracă, a demolat casa părintească din Leyte şi în locul ei a construit o locuinţă imensă, care avea 20 de camere. Nu a petrecut în ea decât o noapte, dar dacă oamenii voiau să vadă casa în care crescuse, iată că Imelda tocmai reuşise să-şi reinventeze povestea.

În acelaşi mod, celelalte cicatrici ale tinereţii sale au fost vindecate de o echipă de purtători de cuvânt care aveau misiunea de a o prezenta pe Imelda într-o lumină nouă şi de a crea toate închipuirile la care prima-doamnă visase.

Puterea poporului

Corupţia, care exista deja de mult timp în interiorul guvernului filipinez, a crescut în mod exponenţial în timpul dictaturii conjugale şi mulţi dizidenţi politici au trebuit să

părăsească ţara sau au fost întemniţaţi. Printre aceştia, Benigno „Ninoy” Aquino, un senator de stânga şi adversar al regimului Marcos. Încarcerat pentru mai multă vreme decât oricare alt oponent politic, el a fost eliberat după şapte ani pentru a suferi o operaţie de bypass coronarian în Statele Unite, însă cu condiţia de a nu dezvălui nimic despre situaţia din Filipine.

În timpul detenţiei sale, Aquino a devenit simbolul internaţional al tuturor nenorocirilor dictaturii lui Marcos şi al încălcării drepturilor omului. (La vremea respectivă, şaptezeci de mii de prizonieri politici erau ascunşi poporului filipinez.)

Imelda şi Ferdinand controlau canalele de televiziune în timp ce programele guvernamentale înfăţişau orice altceva în afară de realitate. „Strasurile şi paietele” erau marca de fabricaţie a familiei Marcos. Sărăcia şi degradarea ţării erau retuşate cu grijă.

Filipinele s-au afundat şi mai adânc în criză atunci când Ferdinand s-a îmbolnăvit grav. Aquino şi-a dat seama atunci că Imelda era cea care conducea de fapt ţara. El credea că, dacă vorbea acum cu Marcos, îl putea convinge să renunţe la legea marţială şi să dea ţării o a doua şansă.

La 21 august 1983, Aquino şi o delegaţie de jurnalişti străini au aterizat pe aeroportul internaţional din Manila. În următoarele câteva minute de la aterizare, Aquino a fost ucis cu un glonţ în cap. Întreaga lume a putut vedea, în direct, acest asasinat. Ştiind că Ferdinand Marcos era în afara jocului la acel moment, mulţi oameni au suspectat implicarea primei-doamne în acest asasinat, deşi identitatea criminalului rămâne în continuare necunoscută până astăzi.

Vinovată sau nu, cu siguranţă că Imelda a crezut că problema Aquino era rezolvată, însă, din păcate, acesta era începutul sfârşitului. Soţia lui Aquino, Corazon,

cunoscută de toată lumea drept Cory, a preluat cauza soţului ei, i-a reunit pe toţi adversarii lui Marcos şi a candidat la alegeri. În decembrie 1985, ea a câştigat scrutinul surpriză cerut de Marcos, aflat pe cale de vindecare. Dar cum ipocrizia acestuia nu cunoştea limite, el a refuzat să accepte victoria şi a acuzat-o pe Cory de fraudă. Acestea erau, fără îndoială, alegerile cele mai nedrepte şi mai frauduloase pe care le cunoscuse ţara, iar preşedintele a plătit scump anunţul victoriei sale. Fără să ia în seamă declaraţiile neruşinate ale lui Marcos, Cory Aquino a interpretat corect starea de spirit a poporului şi a făcut apel la „o campanie de neascultare civilă naţională”.

Acesta a fost momentul de cotitură al regimului Marcos.

Ceea ce era de neconceput era pe cale să se întâmple. Auzind că dictatura conjugală „câştigase” alegerile prin suprimarea dreptului electoral a trei milioane de oameni şi prin intimidare, un grup mic de rebeli a intrat în Ministerul Apărării din Manila. Susţinut de Imelda, preşedintele Marcos şi-a adunat de îndată trupele pentru a-i zdrobi pe rebeli. Radio Veritas, un post independent, a chemat comunitatea filipineză să dea o mână de ajutor răzvrătiţilor şi să se adune pe Bulevardul Epifania Sfinţilor (EDSA) din Manila.

Imelda scăpa lucrurile de sub control, neputând să facă altceva decât să privească de la ferestrele palatului.

În următoarele patru zile, poporul a continuat să se adune pe EDSA, până când, în sfârşit, s-au strâns zeci de mii de oameni. Programul Channel Four, un canal al televiziunii guvernamentale, a fost întrerupt chiar în mijlocul transmiterii unui discurs al lui Marcos. Întreaga ţară a fost pusă la curent cu situaţia în care se afla, în timp ce opoziţia îşi difuza propriile jurnale televizate. Oamenii au parcat autobuzele în intersecţii, formând o baricadă umană, pentru a împiedica înaintarea trupelor. Era o

atmosferă de sărbătoare, în care familiile se adunau, negustorii ambulanţi vindeau suvenire, iar manifestanţii cântau şi dansau. Oamenii blocau drumul tancurilor şi refuzau să se dea la o parte. Femeile îi îmbrăţişau pe soldaţi, fetele le dădeau flori, ţigări şi dulciuri. Când comandantul a dat ordinul de a înainta, preoţii şi călugăriţele au îngenuncheat în faţa tancurilor, făcând rugăciuni.

Nu s-a tras niciun foc, iar cei mai mulţi dintre soldaţi au început să plângă şi să-şi depună arma în faţa Revoluţiei Poporului.

Imelda şi Ferdinand Marcos priveau şocaţi cum lumea lor se prăbuşeşte. Aliatul lor de multă vreme, Statele Unite, le-a oferit câteva sfaturi nedorite, şi anume să predea puterea şi să părăsească imediat oraşul. La 25 februarie 1986, după 14 ani petrecuţi la putere, Imelda şi Ferdinand au acceptat, fără tragere de inimă, înfrângerea, şi au luat cu ei copiii şi toate bogăţiile pe care le puteau căra. Au fugit din ţară, sub scutul nopţii, fiind evacuaţi de un elicopter militar american.

Diamante şi scutece

Familia prezidenţială a părăsit ţara aflată într-o totală debandadă, iar Palatul Malacanang a fost deschis publicului, care s-a aruncat cu lăcomie asupra obiectelor pe care familia nu putuse să le ia cu ea. Cum nu avuseseră timp să-şi facă bagajele, bogăţiile Imeldei erau acum expuse privirii tuturor. În timp ce mulţimea era uluită de extravaganţa acesteia, rapoartele care circulau prin toată lumea dezvăluiau că prima-doamnă avea 3.000 de perechi de pantofi, ce fuseseră descoperite în garderoba sa. Imelda a glumit mai târziu, declarând: „Când s-au uitat în dulapul meu, au găsit pantofi, nu cadavre.” Pe lângă pantofi, se mai aflau sutiene antiglonţ, zeci de litri de parfum, 508 rochii de bal, peste 800 de genţi şi sute de

perechi de ochelari de soare. Pe scurt, tot atâtea dovezi ale excesului, de care poporul s-a folosit pentru a arunca vina pentru nenorocirile ţării pe umerii lui Ferdinand Marcos şi ai primei-doamne, o împătimită de shopping de o categorie cu totul aparte.

Deşi a fost nevoită să lase în urmă multe bunuri personale, s-a spus că Imelda a ajuns la vama americană cu valizele pline cu diamante ascunse în pungile cu scutece. Familia a fost silită să trăiască în Hawaii, unde Ferdinand a murit fiind în exil şi fără să înţeleagă vreodată de ce Statele Unite, marele său aliat, îl lăsaseră baltă. După moartea acestuia, Imelda a rămas singură pentru a se apăra de acuzaţiile potrivit cărora cuplul ar fi delapidat sume enorme de bani în folosul personal. La sfârşitul regimului lor, ţara avea o datorie de 27,5 miliarde de dolari, iar un filipinez din doi nu avea un loc de muncă.

În anul 1990, Imelda a fost judecată la New York, fiind acuzată că a importat în ţară 140 de milioane de dolari deturnaţi pentru a cumpăra bunuri imobiliare. Dar fosta primă-doamnă ştia cum să se descurce cu oamenii şi a reuşit să-i vrăjească pe juraţi, aceştia declarând-o „nevinovată”. Ea şi-a sărbătorit cea de-a şaizeci şi una aniversare, ştiind că a fost disculpată de orice acuzaţie şi considerând că aceasta era o mare victorie pentru ea.

Majoritatea oamenilor ar fi ales, în asemenea condiţii, să rămână în exil sau cel puţin să se retragă pentru totdeauna din viaţa publică. Nu însă şi Imelda. Ea şi-a concentrat atenţia asupra ţării pe o considera drept casa ei şi a decis să-şi redobândească aici puterea politică.

În anul 1992, a revenit la Manila şi a candidat la alegerile prezidenţiale. Nu a fost aleasă, dar a reuşit să atragă atenţia tuturor. Guvernul filipinez şi 10.000 de civili au bombardat-o cu procese care, dacă ar fi fost câştigate, ar fi obligat-o pe prima-doamnă să stea la închisoare cel

puţin 100 de ani. În 1993, Imelda a fost acuzată de corupţie şi condamnată la peste 18 ani de închisoare.

„Fluturele de oţel” avea să primească în final ceea ce merita? Aparent nu. A fost eliberată pe cauţiune, iar în 1998 verdictul a fost anulat, întrucât reuşise să-i convingă pe juraţi că era nevinovată şi că nu avea cunoştinţă de corupţia şi de mişmaşurile politice ale soţului ei.

Înainte de a împlini 76 de ani, Imelda Marcos a fost aleasă în Congres şi a participat, fără sorţi de izbândă, la două campanii prezidenţiale. Dintre cele 901 de procese împotriva ei, au rămas doar trei. Trăia dintr-o pensie de văduvă de 90 de dolari pe săptămână, într-un apartament din Manila, înconjurată de bodyguarzi şi de limuzine, şi s-a aflat, încă o dată, în fruntea unei dinastii politice, de vreme ce mulţi membri ai familiei sale ocupau diverse posturi în guvern.

Timpul a trecut şi mulţi oameni percep acum dictatura lui Marcos cu o tandreţe perversă. Personajul scandalos care era prima-doamnă este sărbătorit, iar muzeul pantofilor ei este o atracţie turistică foarte apreciată în Manila.

Imelda Marcos rămâne cea mai bună regină a tragediei, o femeie ale cărei lacrimi de crocodil i-au permis să preia de mai multe ori controlul şi ale cărei poveşti de fetiţă săracă devenită prinţesă îi emoţionau pe cei mai sensibili. Ea încă se consideră o mamă pentru ţara ei şi o eroină pentru cei săraci. A cerut ca pe mormântul său să fie gravate cuvintele: „Aici odihneşte iubirea”. Imelda pare să fi dobândit un statut de celebritate internaţională, dar poate că este sortită să trăiască pentru totdeauna în umbra Palatului Malacanang.

În privinţa celor 684 de milioane de dolari care au dispărut nu putem face decât presupuneri... Suma aceasta ar însemna totuşi un imens morman de pantofi.

LEILA KHALED

Pin-up-ul terorist (1944-...)

„Simţeam cu adevărat că trebuia să fac ceva pentru a-mi ajuta poporul, fie şi a-mi schimba înfăţişarea – Leila Khaled

Leila Khaled trece de ultimul dispozitiv de securitate de pe aeroportul din Roma, cu grenade în buzunare şi cu planul de zbor ascuns în lenjeria intimă. Privindu-i pe pasagerii care urmau să urce la bordul zborului 840 al companiei TWA, cu destinaţia Tel Aviv, se simţea în afara evenimentelor, ca într-un vis. Era momentul pe care îl aşteptase atât de mult, nu trebuia să se lase distrasă.

Abia ce avionul a decolat, că Leila a şi trecut la fapte. Ajutată de Salim Issaoui, complicele ei, a preluat controlul aparatului de zbor. L-a obligat pe pilotul american să survoleze Palestina, patria ei, şi să aterizeze la Damasc. Cu o puşcă într-o mână şi cu o grenadă în cealaltă, ea a glumit cu pasagerii, spunându-le că le va face cinste cu şampanie. Potrivit declaraţiilor acestora, micul spectacol părea să-i placă Leilei, iar soarta pasagerilor înspăimântaţi nu prea o interesa.

În timp ce avionul zbura peste oraşul său natal, Haifa, ea a pus mâna pe radio şi a transmis un discurs antiisraelian către turnul de control stupefiat. Pentru Leila, acest moment era o dulce răzbunare faţă de fuga precipitată şi ruşinoasă pe care familia ei o îndurase cu ani în urmă. Cum ar putea fi numită teroristă? Ea lupta pentru dreptate şi pentru a repara o greşeală enormă.

După aterizarea avionului în Siria, tuturor pasagerilor li s-a permis să părăsească aeronava, cu excepţia a şase israelieni, în schimbul cărora guvernul sirian a eliberat treisprezece prizonieri politici. Salim a aruncat în aer avionul gol şi, în dezordinea generală, cei doi piraţi ai aerului s-au trezit în acelaşi autobuz cu pasagerii din

avionul pe care tocmai îl deturnaseră. Încântată de succesul misiunii şi de faptul că nu fusese nevoită să verse sânge, Leila avea chef să sărbătorească. Conştientă de ostilitatea uşor de înţeles a celorlalţi pasageri din autobuz, ea a încercat să-i calmeze, oferindu-le ţigări şi bomboane. O femeie a găsit curajul să ridice vocea. „Nu înţeleg, a spus ea, cine sunt palestinienii?” Pentru Leila, misiunea era îndeplinită, căci aceasta era întrebarea pe care Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei (FPEP) dorea ca lumea să o pună.

Leila Khaled a deturnat acest avion în calitate de luptătoare pentru libertate a Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei (FPEP), la 29 august 1969. Una dintre primele femei teroriste, ea a devenit aproape imediat o muză a luptei armate. Pasiunea ei pentru această cauză, asociată cu frumuseţea sa izbitoare, a propulsat-o pe scena internaţională şi a făcut din ea o icoană a mişcării palestiniene care înainte nu interesase pe nimeni.

O fotografie celebră din anul 1969 o înfăţişează pe Leila ţinând în mâinile sale delicate o puşcă, purtând pe cap un keffiyeh cu franjuri, iar pe deget, un inel format dintr-un cui de grenadă şi un glonţ şi având o privire intensă, arzătoare, aţintită asupra unui element aflat în spatele aparatului de fotografiat. La vremea aceea, ea hrănea imaginaţia unei întregi generaţii şi rivaliza cu eroul său, Che Guevara, pe zidurile activiştilor din toată lumea. A trecut de la statutul de luptătoare pentru libertate şi de pirat al aerului la acela de om politic al FPEP, membru în Consiliul Naţional Palestinian. Autobiografia sa, din care se inspiră un documentar premiat recent, a atras atenţia lumii întregi.

Toate aceste elemente sunt o mărturie a charismei şi a capacităţii sale de a ieşi de pe terenurile minate, fie ele

personale sau politice, păstrându-şi neatinse principiile revoluţionare.

Exilul în anul 1948, când a izbucnit primul conflict arabo-israelian, micuţa Leila Khaled, în vârstă de patru ani, şi familia ei din clasa de mijloc, precum şi trei sferturi de milion de palestinieni care locuiau în Haifa au fost nevoiţi să părăsească oraşul şi să ia drumul exilului. Tatăl său a hotărât să rămână în urmă şi să se alăture rezistenţei. Mama Leilei a fugit aşadar cu copiii la Tir, în Liban, într-un lagăr de refugiaţi. Probabil că aceasta era o soluţie temporară, cel puţin aşa au crezut ei. Leilei îi era foarte dor de tatăl ei şi chiar de mică părea să fi fost orientată spre o ideologie politică, simţindu-se exclusă dintr-un loc în care nimic nu-i aparţinea. Îşi aminteşte cu certitudine că mama sa nu-i dădea voie să culeagă portocale pentru că „acum suntem în Liban”.

Un an mai târziu, Leila a fost încântată să afle că tatăl ei avea să li se alăture în cele din urmă, convinsă fiind că acesta venea să le ia şi să le ducă înapoi acasă. Dar entuziasmul său s-a stins când l-a văzut pe bărbat intrând prin uşă. Părea că tatăl său era lipsit de orice dorinţă de a mai lupta în conflictul care a dus la crearea Statului Israel şi la exilul a mii de palestinieni.

Anii au trecut, iar Leila fierbea de frustrare, resimţind crunt înfrângerea poporului său. Familia ei avea să rămână neajutorată, în aceleaşi condiţii precare şi luptând cu disperare pentru a-şi păstra stima de sine, pentru următorii şaisprezece ani. Dezmoştenirea familiei rămânea o rană deschisă. În vreme ce Leila creştea, poveştile despre nedreptate, oprimare şi divizare politică le-au înlocuit pe cele care li se spun copiilor înainte de culcare. Ele i-au trezit un puternic sentiment de nedreptate faţă de familia şi de poporul ei şi i-au dat impresia că acestea din urmă fuseseră „şterse” din memoria colectivă. Interesată

de politică, ea s-a alăturat fraţilor şi surorilor mai mari din Mişcarea Naţionalistă Arabă (MNA) pe când avea doar cincisprezece ani. Mama ei, produs al unei societăţi profund patriarhale, se opunea planurilor fiicelor sale de a lua parte la lupta politică, dorind să le vadă îndeplinindu-şi mai degrabă rolul de soţie şi de mamă. Dar tatăl o susţinea pe Leila. Poate că nu avea puterea de a lupta el însuşi, dar înţelegea pasiunea care o însufleţea pe fiica lui. Poate că a simţit, de asemenea, că fata îi scăpase deja de sub control.

Luptâtoarea pentru libertate

Mama Leilei nu s-a simţit deloc uşurată atunci când, în anul 1962, fiica ei inteligentă a primit o bursă la Universitatea Americană din Beirut pentru a urma cursurile facultăţii de farmacie, chiar dacă studiile o ţineau departe de MNA. Leila părea să-şi fi descoperit vocaţia şi s-a aruncat cu entuziasmul său obişnuit în vârtejul vieţii de studentă. Însă curând banii au început să nu-i mai ajungă şi, spre marele său regret, nu şi-a putut termina studiile. A devenit învăţătoare şi a acceptat un post în Kuweit. Dar cum era făcută pentru politică, în 1967, ea s-a alăturat Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei (FPEP). A muncit din greu să recruteze membri în Kuweit. Vorbea bine şi era surprinzător de atrăgătoare, de aceea a cunoscut un succes imediat.

Leila nu se temea să deturneze avionul: „Râdeam pentru că mă imaginam fugind cu un avion în geantă”

Dar Leila voia să joace un rol mai activ şi să devină o luptătoare pentru libertate. De ce ar împiedica-o faptul că era femeie? în autobiografia sa, ea descrie cum „la început, toate femeile trebuiau să demonstreze că sunt egale cu bărbaţii în lupta armată, voiam deci să fim ca bărbaţii, chiar şi în aparenţă.” Abilităţile ei de bun orator au fost extrem de utile cauzei, iar în timpul celor doi ani pe

care i-a petrecut în Kuweit, ea a servit ca legătură între celulele teroriste. În sfârşit, perseverenţa ei dădea roade, Leila fiind acceptată într-o tabără de antrenament a luptătorilor pentru libertate.

Noul ei mod de viaţă nu era deloc uşor, căci acum trebuia să se obişnuiască cu o existenţă nomadă, mereu în mişcare, pentru a evita să fie localizată şi bombardată de miliţiile israeliene. Dar asprimea fizică, precum şi lipsa somnului şi a hranei meritau osteneala. Niciun sacrificiu nu era destul de mare dacă el însemna că draga ei Palestina va fi în sfârşit eliberată şi că familiile, precum a sa, se vor putea întoarce acasă. Leila purta pe un deget un inel compus dintr-un glonţ şi cuiul primei grenade pe care o folosise în timpul unui exerciţiu. Era mai degrabă o declaraţie de intenţie decât un ornament.

Angajamentul Leilei faţă de cauza palestiniană şi curajul său în condiţii de presiune au atras atenţia celor sus-puşi, ea fiind aleasă pentru a îndeplini una dintre cele mai periculoase misiuni ale FPEP, şi anume deturnarea zborului 840 al companiei TWA care lega Los Angeles de Tel Aviv, cu escală la Roma. Planul consta în rechiziţionarea aeronavei după decolarea la Roma, redirecţionarea acesteia spre Palestina şi aterizarea forţată în Siria. Niciun pasager nu trebuia să fie rănit. Obiectivul principal al deturnării era obţinerea eliberării unui grup de prizonieri palestinieni şi atragerea atenţiei lumii asupra problemei palestiniene. Cu toate acestea, mai rămânea de trecut un obstacol.

Prima misiune

Leila trebuia să ştie şi să înţeleagă totul despre avionul pe care urma să-l deturneze, astfel încât, dacă situaţia lua o întorsătură proastă, să fie în stare să-l piloteze ea însăşi. A acceptat provocarea, hotărâtă să stăpânească aceste noi abilităţi. În august 1969, după luni de antrenament

intens, ea a plecat la Roma însoţită de un complice, Salim Issaoui. Odată ce a ajuns la terminal, se simţea ciudat de calmă şi de detaşată. Cu toate acestea, în timp ce aştepta să se îmbarce, iar câţiva pasageri au decis să discute pentru a trece timpul, singurul mijloc pe care l-a găsit ca să-şi păstreze calmul a fost să suprapună, peste feţele lor prietenoase, chipurile triste a mii de copii palestinieni închişi în taberele de refugiaţi, cu viaţa distrusă de sărăcie şi de boală. Această tehnică a dat rezultate. Nimeni nu ar fi putut ghici, observând zâmbetul cald şi farmecul său, secretul mortal al acestei tinere atrăgătoare.

Misiunea a avut un succes răsunător. Leila şi Salim, încărcaţi cu explozibil, l-au obligat pe pilot să devieze avionul deasupra Palestinei şi să aterizeze la Damasc. De la hubloul ei, Leila privea spre oraşul natal Haifa şi îşi savura triumful. Faptul că niciun pasager nu fusese rănit în timpul misiunii era un motiv de mândrie. Era în stare să facă diferenţa între pericolele destul de evidente de a ţine în mână o grenadă şi a îndrepta o armă spre capul cuiva în plin zbor şi faptul că totul ar fi putut merge prost. Leila nu considera că această misiune era un act de terorism, ci o luptă a celor asupriţi în căutarea dreptăţii care le era atât de crud refuzată.

Leila şi Salim au fost închişi de către guvernul sirian timp de 45 de zile. Era un preţ mic de plătit.

Dar după eliberarea lor, Leila a devenit ţinta numărul unu a Israelului şi a Occidentului şi a cunoscut o celebritate imediată. FPEP a exploatat statutul ei de star, folosindu-se de curiozitatea presei şi de echipele de filmare străine pentru a le atrage atenţia asupra cauzei palestiniene.

Leila a călătorit mult în Orientul Mijlociu, a participat la conferinţe şi a ţinut discursuri. Fiorul pe care îl simţise la bordul avionului, ideea că a servit mişcarea şi îmbrăţişările

care au urmat i-au crescut adrenalina. Dar notorietatea Leilei, fotografia ei care era pe prima pagină a ziarelor din întreaga lume şi apariţiile sale frecvente la televiziune au devenit, după aceea, un obstacol.

Un chip nou

Faptul că era imediat recunoscută făcea că Leila să nu mai poată acţiona niciodată în prima linie pentru FPEP. O fotografie, în special, stârnise imaginaţia publicului. Aceea în care Leila stă în picioare, cu faţa uşor întoarsă de la cameră, cu umbre sub pometi, ţinând în mână o puşcă şi, pe deget, inelul făcut din cuiul de grenadă şi din glonţ. Occidentul a comparat-o cu frumoasa Audrey Hepburn, iar ideea unei minunate luptătoare pentru libertate se potrivea perfect cu acea epocă, indiferent de convingerile lor politice. Dar, pentru Leila, această imagine era un dezastru şi a decis că acest „chip" trebuia să dispară. A suferit şase operaţii estetice la nas şi la bărbie, care o făceau de nerecunoscut. Era deja o experienţă traumatizantă în sine, dar ea a adăugat un alt test de rezistenţă. Pentru a-şi aminti de durerea suportată de compatrioţii ei palestinieni şi a-şi confirma angajamentul faţă de cauză, a ales să suporte aceste operaţii fără anestezie.

Mulţumită de noua ei înfăţişare care va păcăli presa şi pe agenţii vamali, Leila s-a pregătit pentru cea de-a doua sa misiune.

La 6 septembrie 1970, trei avioane cu destinaţia New York trebuiau să fie deturnate simultan şi deviate către aeroportul din Zarqa, Dawsons Field, în Iordania, pe care teroriştii îl numeau „aeroportul revoluţionar". Această acţiune avea ca obiectiv eliberarea prizonierilor palestinieni din Elveţia, Germania şi Israel. Leila trebuia să conducă deturnarea unui avion al companiei aeriene El Al, care efectua zborul Amsterdam – New York. Situaţia s-a

deteriorat însă chiar de la început. Doi dintre cei patru membri ai echipei nu au primit permisul de a urca la bord, în schimb şi-au cumpărat bilete la un zbor al companiei Pan Am, pe care l-au deturnat. Pretinzând că sunt un cuplu căsătorit, Leila şi nicaraguanul Patrick Argiiello, cel de-al patrulea membru, au prezentat la vamă paşapoarte din Honduras, ţinându-şi răsuflarea. Când un agent de securitate a întrebat-o dacă are asupra ei arme periculoase, Leila a ocolit întrebarea, flirtând. „De ce ar avea o femeie ca mine o armă periculoasă?”, a glumit ea. Cu inima bătând, aceasta s-a aşezat lângă „soţul” ei, la clasa întâi. Leila era încântată că nu a fost recunoscută şi că ofiţerii vamali, în timp ce le scotociseră cu atenţie bagajul de mână, nu le verificaseră şi buzunarele, unde se aflau grenadele. Din cauza încordării, lui Patrick i se făcuse foame şi nu înceta să spună că voia ceva de mâncare, dar Leila a insistat să se concentreze pe ceea ce aveau de făcut. Ea a observat că doi bărbaţi se uitau în direcţia lor, aşa că trebuiau să acţioneze rapid. Dând semnalul că era timpul, Leila a bătut la uşa cabinei care se afla la câţiva paşi de scaunul său şi, prefăcându-se că scoate inelul grenadei cu dinţii, i-a strigat pilotului să deschidă.

Dar Uri Bar Lev, comandantul de bord, a luat o decizie rapidă. A coborât aparatul astfel încât toţi cei care nu erau aşezaţi pe scaune s-au prăbuşit. Patrick Argiiello a căzut spre partea din spate, pe culoarul central, scăpând grenada. Agenţii de securitate au tras asupra lui patru focuri de armă, dar cineva l-a doborât lovindu-l în cap cu o sticlă de whisky. Pasagerii, intraţi în panică, au început să ţipe, în timp ce agenţii de securitate se ocupau de Leila. Ultimul lucru pe care şi-l aduce aminte este că a fost lovită în ceafa. Apoi a urmat o stare de inconştienţă. Când s-a trezit, era legată şi bătută, iar o femeie a strigat: „Opriţi baia de sânge!” Uimită, Leila a murmurat că puştile şi

grenadele erau folosite doar pentru amenințare. Dar, cum FPEP fusese implicat în acțiuni armate care provocaseră moartea civililor, majoritatea pasagerilor nu o credeau. Au devenit agresivi și păreau că voiau să o rănească.

Piraţii fiind prinşi, pilotul a procedat la o aterizare de urgenţă pe Aeroportul Heathrow, din Londra.

Temându-se că pasagerii o vor omorî, agenţii de securitate au aruncat-o literalmente pe Leila din avion, în braţele poliţiei care îi aştepta pe pistă. Împinsă într-o ambulanţă împreună cu Patrick, care nu se mai mişca, ea şi-a dat seama că acesta fusese rănit mortal. Paramedicii au confirmat imediat decesul. Leila a fost reţinută timp de trei săptămâni la postul de poliţie Ealing.

Cu toate că era devastată de eşecul misiunii sale, ea a reuşit totuşi să se împrietenească cu nişte poliţiste care o păzeau. Dat fiind că avea un dezvoltat simţ al comunicării, ea le vorbea despre viaţă, moarte şi problemele sale emoţionale, ca şi cum ar fi fost nişte foste colege de şcoală care se revedeau. Nimeni nu ar fi putut crede că această fată prietenoasă, slabă şi plăpândă era celebra Leila Khaled. Dar chiar dacă faţa ei nu mai corespundea cu fotografia din fâşierele lor, faptele erau evidente. Odată ce presa britanică a auzit de prizoniera aflată în arest la Ealing, i-a acordat din nou Leilei statutul de vedetă. Acum cererile în căsătorie curgeau.

La 9 septembrie, la trei zile de la deturnarea eşuată, FPEP a deviat un al cincilea avion, zborul 775 al BOAC, care făcea legătura între Bahrain şi Londra, via Beirut. Piraţii au cerut în principal eliberarea Leilei Khaled. La bord erau peste 300 de pasageri, dintre care 65 de britanici. Marea Britanie s-a trezit, aşadar, într-o criză internaţională. Guvernului britanic i s-a dat un ultimatum de 72 de ore: dacă Leila nu era eliberată, ostaticii urmau să fie ucişi. Şi, pentru a-şi dovedi intenţiile, deşi încercuiţi

de tancuri iordaniene, piraţii din Dawsons Field au aruncat în aer, pe pistă, cele trei avioane deturnate mai devreme. Spre nemulţumirea americanilor, Edward Heath, prim-ministrul britanic, a decis să negocieze, în ciuda toleranţei zero a englezilor faţă de piraţii aerului. Acesta va afirma mai târziu că nu-şi putea permite să-şi asume nici cel mai mic risc. La 30 septembrie, Leila a fost eliberată, şi astfel o situaţie potenţial periculoasă a fost dezamorsată.

Terorista în retragere

După câteva luni de la deturnarea ratată, Leila a încercat să se stabilească şi să se căsătorească cu un camarad din FPEP. Dar din cauza modului ei de viaţă turbulent şi „colorat”, i-a fost greu să se adapteze şi a divorţat după numai doi ani. Se pare că a suferit o criză de identitate, datorată poate, în parte, ciudatei ei imagini reflectate în oglindă. În orice caz, a decis că voia să-şi redobândească vechea înfăţişare şi a recurs la alte operaţii estetice. Poate că zilele ei de luptătoare pentru libertate rămăseseră în urmă, dar ea tot era o ţintă. De altfel, preţul personal pe care l-a plătit pentru trecutul său revoluţionar a fost foarte mare.

La 25 decembrie 1976, în ziua căsătoriei lor, sora cea mică şi logodnicul ei au fost împuşcaţi în locuinţa Leilei. Oamenii au crezut că ucigaşii se înşelaseră asupra ţintei şi că serviciile secrete israeliene o vizau de fapt pe Leila.

În 1982, s-a căsătorit a doua oară, după ce, în anii 1980, îmbrăţişase o nouă cauză: lupta pentru drepturile femeilor şi ale copiilor din Palestina. În interviurile recente, ea susţine că nu are niciun regret şi afirmă clar că nu tolerează violenţa.

Personajul războinicei sălbatice Leela din serialul britanic cult „Doctor Who” a fost inspirat de Leila Khaled.

Leila Khaled justifică misiunile de deturnare ca o parte necesară a luptei eroice pentru eliberarea palestiniană, un

mijloc legitim de a atrage atenţia asupra furiei palestinienilor alungaţi din patria lor. Faptul că o singură greşeală ar fi putut provoca pierderea a sute de vieţi nevinovate ar trebui poate să umbrească unele dintre poveştile romantice create în jurul său. Ea rămâne însă o icoană a eliberării.

Inelul pe care şi l-a făcut dintr-un cui de grenadă şi un glonţ simbolizează „căsătoria" ei cu lupta pentru această cauză. S-a folosit, la nevoie, de sexualitatea ei pentru a trece uşor de controalele de securitate, şi-a sacrificat frumuseţea şi, deşi declară că ostaticii nu ar trebui să fie răniţi, ea a luat calea violenţei.

Nu s-a proclamat niciodată feministă şi se revendică a fi palestiniană, înainte chiar de a fi femeie. Dar este adevărat că a depăşit restricţiile patriarhale ale societăţii arabe, dovedind că, în orice moment, a fost o luptătoare pentru libertate la fel de merituoasă ca un bărbat.

PHOOLAN DEVI

Regina bandiţilor, luptătoare pentru libertate, politiciană (1963-2001).

„Ceea ce unii oameni consideră drept crimă, eu numesc justiţie." – Phoolan Devi

Pe când ieşea din defileul râului Chambal, „regina bandiţilor" a aruncat o ultimă privire spre locul pe care îl considerase drept casa ei vreme de atâţia ani. Ravenele fuseseră o ascunzătoare perfectă pentru banda ei de tâlhari, dar acum ea îşi pierduse mulţi oameni şi era bolnavă. Negocierea predării sale autorităţilor indiene era singura opţiune. Şeful poliţiei locale aştepta la marginea oraşului celui mai apropiat pentru a o aresta, ceea ce, pentru el, ar fi fost o adevărată mândrie. Pe când se apropia, Phoolan a auzit un zgomot şi s-a oprit o clipă, în alertă. După atâţia ani de viaţă în inima junglei, sunetele oraşului îi erau de-a dreptul străine.

Suntem în februarie 1983, mii de oameni se adunaseră pentru a asista la capitularea reginei bandiţilor. Difuzoarele transmiteau cântece de sărbătoare, în pieţele locale se vindeau statui de lut cu imaginea eroinei lor, iar femeile răspândeau zvonul că ea era un avatar al lui Durga, întruparea lui Kali, zeiţa războinică.

De îndată ce a zărit-o pe Phoolan Devi, mulţimea s-a înflăcărat. Mai scundă decât îşi imaginaseră mulţi, aceasta era îmbrăcată într-o uniformă kaki şi purta un şal roşu. Avea o bandană roşie în jurul capului, simbol al răzbunării, o cartuşieră de-a curmezişul pieptului şi o puşcă enormă pe umăr.

Phoolan Devi a urcat treptele estradei construite special pentru această ocazie şi s-a oprit în faţa a două fotografii. Apucând ghirlandele care fuseseră pregătite, ea a aşezat una pe portretul lui Mahatma Gandhi şi o alta pe reprezentarea lui Durga, cea care împarte dreptatea. În cele din urmă, s-a întors către şeful poliţiei, i-a aşezat o a treia ghirlandă în jurul gâtului şi s-a plecat la picioarele lui. Întorcându-se către mulţime, şi-a ridicat puşca, a rămas în această poziţie un moment, apoi a lăsat-o jos, în faţa celor două portrete. Domnia ei de regină a bandiţilor se încheiase.

La şaisprezece ani Phoolan Devi scăpase deja din mâinile unui soţ violent şi executase o mică pedeapsă cu închisoarea pentru o falsă acuzaţie de furt.

Când s-a predat, în sfârşit, poliţiei indiene, Phoolan Devi era cercetată pentru cincizeci de capete de acuzare. Ca şef al unei bande de tâlhari, ea furase de la Thakurs, casta bogaţilor proprietari de terenuri din toată regiunea, şi îi ucisese pe toţi cei pe care ea îi considera infractori sexuali. Angajându-se într-o vendetă personală pentru a răzbuna uciderea iubitului său de către Sri Ram Singh şi Lala Ram Singh, nişte răufăcători care erau şefii unei bande, ea a

fost responsabilă de cel mai mare masacru săvârşit de bandiţi de-a lungul istoriei Indiei. Dar, în ciuda a ceea ce părea a fi, la momentul respectiv, o sete nepotolită de sânge, ea a fost venerată de femeile oprimate, care au ridicat-o la statutul de zeiţă.

Pentru crimele sale, a executat o pedeapsă de unsprezece ani de închisoare. Odată eliberată, s-a transformat într-un om politic respectat şi eficient, luptând pentru drepturile femeilor şi trimiţând un mesaj puternic celor care le exploatau.

Moartea sa violentă, în iulie 2001, într-un cartier de înaltă securitate din apropierea Parlamentului indian, a provocat o undă de şoc în toată ţara şi a emoţionat întreaga lume.

Arborele de neem

Născută în casta de jos a Mallah, un grup considerat aproape asemenea celor „de neatins”, Phoolan Devi a crescut într-un mic sat, Gorha Ka Purwa, aflat în statul din nordul Indiei numit Bihar. De îndată ce a început să facă primii paşi, copila a ştiut că va fi obligată să se supună castei superioare (thakuri) şi că trebuia să accepte cu recunoştinţă toate firimiturile de mâncare pe care aceştia i le aruncau. Mama ei a învăţat-o să fie mândră şi să lupte pentru părerile ei, dar tatăl său era mai supus, foarte pios şi căuta să se ferească până şi de cele mai mici neplăceri.

În fiecare zi familia lucra pe câmpurile unchiului lui Phoolan, care furase moştenirea familiei şi îi lăsase să trăiască într-o sărăcie lucie. Singurul lucru de valoare pe care familia îl deţinea era un minunat arbore de neem (numit şi *margusa*, acesta fiind un copac întâlnit doar în ţările calde), care creştea pe singurul lor acru de pământ. Tatăl vorbea deseori despre banii pe care îi vor primi într-o zi pentru lemnul său, bani cu care putea plăti pentru zestrea fiicelor sale. Lui Phoolan îi plăcea să se odihnească

la umbra lui şi spunea că trunchiul era atât de gros, încât ea şi sora ei de-abia puteau să-l cuprindă cu braţele întinse.

Dar acele momente din copilăria lipsită de griji, petrecută sub arborele de neem, urmau să se încheie brutal.

În timp ce tatăl lui Phoolan lucra pe câmp, Mayadin, fiul unchiului său, a venit cu alţi săteni, au tăiat copacul şi l-au luat ca să-l vândă repede. Phoolan, pe atunci în vârstă de nouă sau zece ani, şi-a acuzat public vărul şi l-a atacat, în timp ce tatăl ei, auzind zarva, a rămas înţepenit în faţa lor, frângându-şi mâinile. Indignat că era provocat de această copilă bătăioasă, Mayadin a lovit-o puternic cu o cărămidă şi a doborât-o la pământ. În urma pierderii arborelui preţios şi a duşmăniei iscate de rebeliunea lui Phoolan, situaţia familiei s-a deteriorat şi mai mult. Dar fetiţa nu avea nicio remuşcare, căci mama ei probabil că o învăţase foarte bine cum să se apere. Phoolan credea că modul în care fusese tratată era unul profund nedrept.

Copilăria lui Phoolan s-a încheiat brusc. La 11 ani, ea a fost dată în căsătorie unui bărbat de trei ori mai în vârstă decât ea, care venea dintr-un sat îndepărtat. Alungată de acasă şi traumatizată, ea a fost silită să se supună poftelor sexuale nepotolite ale noului soţ, chiar dacă era încă doar o copilă. Cum abuzurile continuau, Phoolan, din ce în ce mai disperată, a încercat de mai multe ori să fugă, dar de fiecare dată, soţul ei o prindea şi o tortura pentru a-i pedepsi „trădarea”. În cele din urmă, acesta a abandonat-o, iar ea s-a întors în fostul său sat, sperând să-şi găsească adăpost. Dar înfăţişarea ei plăcută, trupul zvelt şi faptul că avusese deja relaţii sexuale atrăgeau priviri nedorite. Era tot timpul hărţuită de fiul *sarpanch-ului*, şeful satului, şi, în cele din urmă, a fost violată de către acesta în prezenţa părinţilor, în propria casă.

Mama ei, care înainte o sfătuia să se apere, acum îi sugera să tacă: ştia că statutul fiicei şi al întregii familii s-ar degrada dacă aceasta ar vorbi. Dar Phoolan credea cu tărie că îi fusese făcut mult rău. Ea s-a plâns şefului satului vecin, care căuta de mult timp o scuză pentru a ataca *sarpanch-ul* satului Gorha Ka Purwa. Poate că se făcuse dreptate, dar, aşa cum mama prezisese, familia şi-a pierdut şi puţinul statut pe care îl avea în ochii vecinilor. Acum erau trataţi ca nişte oameni de nimic. Adunarea satului a decis ca, drept pedeapsă pentru obrăznicia ei, Phoolan să se mărite cu un bătrân care pusese ochii pe ea de multă vreme. Însă lui Phoolan o nuntă îi fusese de ajuns. A fugit din sat, unde viaţa ei devenise un iad, şi s-a refugiat la sora şi cumnatul ei, jurând că de data aceasta nu se va mai întoarce niciodată acasă.

Phoolan Devi, regina bandiţilor, şi banda ei de tâlhari acţionau în junglă, pe o suprafaţă de 20.000 de kilometri pătraţi.

Mayadin şi fiul *sarpanch*-ului erau furioşi că Phoolan a fugit. Ei au lansat zvonul că fata devenise o răufăcătoare şi că furase bani de la Mayadin. Poliţia a anunţat că părinţii săi vor plăti consecinţele acestei fapte dacă Phoolan nu se va întoarce pentru a-i confrunta pe învinuitori. Neavând de ales, ea a revenit în sat, unde a fost arestată şi întemniţată. Poliţiştii au violat-o în multe rânduri, până când sora ei a adus dovada că Phoolan era cu ea la momentul faptei. Poliţia, îngrijorată că Phoolan va face un denunţ pentru sechestrare, a sfatuit-o să tacă. Dar Mayadin a hotărât că acest caz trebuia judecat în instanţă. Încă o dată, ea a fost îndepărtată de familia ei şi dusă în oraşul Orai. Phoolan avea doar 16 ani, dar chinurile şi abuzurile suferite au fost cât pentru o viaţă întreagă.

Măcinată de ură împotriva celor care o răniseră, ea se transformase într-o bombă cu ceas, gata să explodeze.

Momentul de ruptură

Când i s-a propus o cauţiune pentru Phoolan, mama ei a strâns destui bani pentru a o elibera, iar fiica sa a putut să se întoarcă în sat. Dar sătenii tot o priveau ca pe o nelegiuită şi o tratau cu dispreţul pe care-l manifestau faţă de paria. *Sarpanch*-ul a ordonat ca părinţii să plătească mai mult dacă fiica lor voia să folosească aceeaşi apă ca şi ceilalţi săteni, cărora le era frică să nu cumva să fie contaminaţi. Phoolan nu putea accepta această situaţie. Când un slujitor al lui Mayadin i-a spus că ea şi tatăl ei nu vor fi plătiţi pentru ziua de lucru pe care tocmai o terminaseră, ea a explodat de furie: „Ticăloşilor! O să ne-o plătiţi [...], altfel o să vă căsăpesc!” Martorii, uimiţi, au crezut că femeia era posedată de diavol.

A doua zi, ea i-a înfruntat pe *sarpanch* şi Mayadin, ameninţând că o să-i omoare. Acest eveniment va fi un moment de cotitură în viaţa ei. Şi-a dat seama că, deşi era mică de statură, putea să se bată şi să câştige. Nu mai avea nimic de pierdut. A rămas uimită de efectul pe care furia ei l-a avut asupra adversarilor săi agresivi şi cruzi, declarând după aceea: „Din acel moment, am respirat din nou. Am mers prin sat cu fruntea sus. M-am scăldat în râu când am dorit. Nu-mi mai era frică. Le-am spus părinţilor mei că fiica lor a murit.”

Această metamorfoză incredibilă a marcat momentul în care oamenii au început să creadă că Phoolan fusese atinsă de Durga, care făcea dreptate omenirii distrugând răul. I-a plăcut mult această schimbare bruscă de statut, fiindcă acum se simţea de neatins, dar dintr-un motiv care nu avea nicio legătură cu castele. Făcea ceea ce îi plăcea acum, profitând de sentimentul de putere pe care nu îl cunoştea, sfidându-l pe Mayadin fără a mai primi vreo pedeapsă. Dar zvonul pe care acesta îl răspândise cu atâta răutate şi care o descria ca pe o hoaţă a ajuns la urechile

bandiţilor, aceştia fiind curioşi să o cunoască pe această „novice”. Într-o noapte, în sezonul musonilor, pe o ploaie torenţială, un grup de treizeci de bărbaţi s-a dus la casa ei, cerând să o vadă. La început, bandiţii nu-şi puteau crede ochilor. Era doar o fată firavă şi nu semăna nicidecum cu tâlharul înarmat pe care şi-l închipuiseră. Care era secretul ei? Intrigaţi de această enigmă, au răpit-o pe Phoolan şi au dispărut cu ea în noapte.

După ce a fost răpită de o bandă de tâlhari, Phoolan a fost agresată de Babu Gujjar Singhy şeful bandei. Dar Vikram Mallah, adjunctul acestuia, l-a împuşcat pe când el încerca să o violeze, iar Phoolan a fost atât de impresionată de gestul său încât a început o relaţie cu el, care a durat până la moartea sa prematură.

Phoolan şi-a dat repede seama că sistemul castelor se aplica şi printre tâlhari. Răutăciosul Babu Gujjar Singh, şeful bandei, era un takhur, iar adjunctul lui, Vikram Mallah, un mallah, la fel ca Phoolan. Zilele treceau, iar Babu nu-şi putea lua ochii de la Phoolan, încercând să abuzeze de ea. Însă Vikram nu era de acord, iar tensiunea dintre cei doi bărbaţi a luat amploare. Într-o noapte, atunci când Babu a încercat să o violeze pe Phoolan, Vikram l-a omorât şi aşa a devenit noul şef al bandei. În lunile următoare, el i-a arătat o tandreţe pe care ea nu o mai cunoscuse vreodată din partea unui bărbat, le-a cerut tâlharilor să o trateze cu respect şi a întrebat-o dacă îl plăcea îndeajuns de mult încât să-l ia de bărbat. Cum Vikram îi redase stima de sine, iar ea îşi recăpătase mândria de femeie, devotamentul său faţă de el a fost imediat şi total. Phoolan era atât de îndrăgostită de Vikram încât a adoptat modul de viaţă al tâlharilor. Pentru cineva care suferise atât de mult, ideea de a deveni bandit era ameţitoare. Tâlharii acţionau pe o suprafaţă de junglă neexplorată de 20.000 de kilometri pătraţi. Îşi petreceau

zilele străbătând labirintul ravenelor, înotând în râuri, jefuind satele şi fugind de poliţie. Vikram a învăţat-o pe Phoolan să tragă cu puşca şi a iniţiat-o în codul strict valabil în cadrul bandei. Voiau să participe la lupta dintre caste. Când intrau într-un sat, Vikram îi avertiza, într-un megafon, pe takhuri că erau o ţintă legitimă şi că vor trebui să plătească. În afară de faptul că o antrena pe Phoolan, Vikram i-a oferit şansa de a-şi potoli setea de răzbunare împotriva tuturor bărbaţilor care o abuzaseră. Avându-i pe bandiţi de partea ei şi purtând o uniformă kaki asemănătoare cu cea a poliţiei, Phoolan i-a vizitat pe toţi bărbaţii care o răniseră şi i-a făcut să plătească pentru faptele lor.

Primul ei soţ a fost bătut cu sălbăticie, mai întâi de tâlhari, iar apoi de Phoolan. Un poliţist care participase la un viol colectiv a fost ucis. Phoolan devenise sălbatică şi îi incita pe ceilalţi să-i castreze pe foştii ei persecutori, astfel încât să nu mai poată niciodată să comită astfel de abuzuri.

Numele lui Phoolan Devi a început să-i terorizeze pe foştii ei agresori. Continuându-şi vendeta personală, ea s-a întors în satul părinţilor ca să-l caute pe Mayadin, pe care îl ura. Evident, acesta dispăruse, aşa că ea s-a întors împotriva *sarpanch-ului* care îi îngăduise fiului lui să o violeze. Aceşti oameni nu numai că o maltrataseră pe Phoolan, dar constituiau şi o ameninţare pentru întreaga comunitate, iar sătenii îi erau recunoscători pentru că le dăduse o lecţie. Astfel, au încetat să o mai trateze ca pe un paria şi au făcut-o eroina şi campioana lor. Cu şalul ei roşu prins în jurul umerilor şi bandană roşie şi lată, ea semăna şi mai mult cu zeiţa Durga, descrisă ca purtând haine roşii pentru a arăta dorinţa de dreptate. Phoolan a remarcat că oamenii se temeau de putere şi se închinau oricui o deţinea.

Cu toate acestea, notorietatea bandei creştea, iar alţi bandiţi îi vedeau pe Phoolan şi Vikram ca pe o ameninţare. În miez de noapte, pe când cei doi şefi dormeau unul lângă altul, un tâlhar pe nume Sri Ram Singh a tras cu arma în cortul lor. Vikram a murit pe loc. Trezindu-se într-o stare de ameţeală şi greaţă, Phoolan şi-a dat seama cu groază că fusese drogată cu cloroform. Era începutul celui mai rău coşmar al său. Singurul om pe care îl iubise vreodată zăcea mort în faţa ei, iar ea era prea drogată pentru a putea opune rezistenţă atunci când Sri Ram Singh şi oamenii lui au luat-o pe barca lor şi au dus-o într-o tabără de thakuri din Behmai. Sri Ram a plimbat-o goală prin faţa sătenilor, susţinând că ea l-a omorât pe Vikram. El a violat-o primul şi apoi a anunţat că i-o oferea oricărui om din sat care o dorea. Din nou, părea că Phoolan pierduse totul.

După trei săptămâni de tratamente rele şi înjositoare, ea a reuşit să scape, jurând că se va răzbuna pentru moartea soţului ei. Dat fiind că mai mulţi membri ai bandei muriseră sau fugeau de poliţie, Phoolan a decis să se reinventeze. În timp ce se ascundea în defileul râului Chambal, în care odinioară sărise de mână cu Vikram, a decis că din acel moment va gândi şi va acţiona ca un bărbat. Se va numi Phool, derivatul masculin de la Phoolan, şi va respinge orice sentimente feminine care ar putea să o facă slabă.

Regina bandiţilor

Phoolan a decis că va fi propriul ei stăpân şi şi-a creat propria bandă. Avea o ştampilă pe care erau gravate cuvintele „Phoolan Devi, regina bandiţilor” cu care însemna uşile în timpul unui jaf, astfel încât victimele să nu uite niciodată vizita ei. Reputaţia reginei bandiţilor creştea zi după zi datorită abilităţii sale de a scăpa de autorităţi. Phoolan şi oamenii ei îşi continuau tâlhăriile obişnuite, dar au sfârşit prin a reprezenta un fel de

dreptate socială brutală, luptând de partea celor asupriţi. Ea însăşi se ocupa de orice bărbat care maltrata femeile. Femeile care erau bătute în repetate rânduri, violate şi tratate ca nişte animale au început să-şi ameninţe asupritorii invocând numele lui Phoolan. Dacă descoperea că un sat ascundea un violator, îi pedepsea pe toţi sătenii; dacă îl găsea pe violator, îl tortura fără milă.

Phoolan îşi dorea din tot sufletul ca sătenii din Behmai, care o chinuiseră în timpul acelor trei săptămâni îngrozitoare, să plătească preţul cu vârf şi îndesat. Era, de asemenea, hotărâtă să-l găsească şi să-l omoare pe Sri Ram Singh. Când a aflat că se ascundea tot în Behmai, a început să-i ia urma. La 14 februarie 1981, la şaptesprezece luni după ce fusese răpită, Phoolan s-a întors în Behmai cu noua ei bandă. Cu un megafon într-o mână şi o puşcă în cealaltă, aceştia au năvălit pe străzi, bătându-i pe toţi cei care le ieşeau în cale şi cerând ca asupritorii să se arate. Aceştia însă nu s-au prezentat şi nimeni nu a recunoscut că ştia locul în care se ascundea Sri Ram Singh. Phoolan s-a înfuriat teribil şi a cerut ca douăzeci şi doi de takhuri din sat să fie adunaţi şi executaţi.

Phoolan a negat întotdeauna că a fost implicată în aceste crime, aruncând vina pe ceilalţi membri ai bandei sale, însă martorii susţin că ea a fost cea care a dat ordinul. Poate că suprapusese peste chipurile îngrozite ale sătenilor trăsăturile triumfătoare şi batjocoritoare ale violatorilor săi. La urma urmei, faptul că aceşti bărbaţi proveneau dintr-o castă superioară şi credeau că puteau trata femeile ca pe nişte câini era suficient. Acesta a fost cel mai mare masacru săvârşit de către bandiţi în India şi, când vestea s-a răspândit, Phoolan Devi a devenit inamicul numărul unu.

Înainte ca Phoolan să-şi tortureze victimele, ea le punea să se dezbrace şi le fredona un cântec:

Ce să facem cu el?

Să-l punem să joace, să-l punem să joace!

Ce să facem cu el?

Să-l omorâm sau să-l punem să joace?

Poliţia a desfăşurat o adevărată vânătoare de oameni, iar elicopterele au scotocit pământurile sălbatice, forţând-o pe Phoolan să se ascundă încă o dată în ravenele râului Chambal. Doi ani mai târziu, poliţia nu o găsise încă, iar evadarea ei punea autorităţile într-o situaţie ruşinoasă. Indira Gandhi, premierul indian, a decis că Phoolan trebuia să-şi negocieze predarea. Fiind bolnavă şi pierzându-i pe mulţi dintre oamenii săi, Phoolan şi-a dat seama că nu avea de ales decât să se predea. Ea a întocmit o listă de condiţii. Nu avea să fie spânzurată, trebuia să fie judecată pentru toate crimele sale într-un singur proces, să nu fie condamnată la mai mult de opt ani de închisoare şi să fie încarcerată alături de membrii bandei sale. Aceştia din urmă şi familiile lor urmau să primească pământ, un loc de muncă după eliberare şi dreptul de a purta o armă de foc pentru propria protecţie. Deşi analfabetă, ea părea să aibă abilităţile unui avocat experimentat.

După câteva luni, guvernul i-a acceptat condiţiile, iar cele două părţi s-au pus de acord asupra datei în care urma să se predea. Ceea ce a urmat a fost un circ mediatic. În februarie 1983, Phoolan De vi şi restul bandei ei s-au întâlnit cu un şef de poliţie neînarmat care i-a însoţit până în oraşul Bhind. Deşi era o persoană acuzată de masacru, Phoolan a avut parte de o primire ieşită din comun. Trei sute de poliţişti, mii de susţinători şi nenumăraţi reprezentanţi ai mass-media din străinătate doreau să o vadă pe legendara regină a bandiţilor. Apropiindu-se de oraş, Phoolan era sigură că avea să fie

ucisă. În schimb, o mulţime dezlănţuită a întâmpinat-o, iar fotografia ei a fost difuzată în jurnalele televizate şi a apărut pe prima pagină a numeroase reviste din întreaga lume.

Autorităţile au ignorat mai multe condiţii ale lui Phoolan. Treizeci de capete de acuzare de banditism au fost formulate împotriva ei, dar nu a fost niciodată judecată, petrecând unsprezece ani în închisoare. A fost eliberată în 1994. În acel an, s-a lansat în cinematografe filmul *Regina bandiţilor*, care îi imortaliza povestea. Aventurile şi povestea ei de dragoste cu Vikram au fost, desigur, mult înfrumuseţate. Furioasă că Mayadin, duşmanul ei, vinovat de multe dintre nenorocirile ei, nu apare în film şi constatând că viaţa ei era astfel distorsionată, l-a acţionat în justiţie pe producător şi a câştigat procesul. Phoolan nu avea să permită cinematografiei să-i reinventeze viaţa.

O metamorfoză era totuşi în plină desfăşurare. În 1996, după o campanie electorală energică, Phoolan a fost aleasă în camera inferioară a Parlamentului, ea promiţând să apere drepturile femeilor şi să se bată pentru oamenii din castele de jos. Încă îi era teamă să nu fie judecată pentru implicarea sa în masacrul din Behmai, dar, în calitate de parlamentar, beneficia de imunitate şi nu putea fi condamnată. S-a dovedit însă că închisoarea ar fi fost un loc mai sigur pentru ea.

În iulie 2001, la 37 de ani, după ce câştigase respectul tovarăşilor săi şi al femeilor, care au văzut că reuşise să atragă atenţia asupra suferinţei lor, ea a fost împuşcată în faţa reşedinţei sale dintr-un cartier de înaltă securitate, în apropierea Parlamentului indian.

De-a lungul vieţii sale, Phoolan Devi a fost mânată de o singură forţă puternică şi devoratoare. În ciuda tratamentelor teribile la care a fost supusă pentru că se născuse într-o familie de castă inferioară, săracă, jefuită şi

umilită, ea refuza să se considere o victimă. S-a apărat în fiecare clipă, căutând să se răzbune împotriva agresorilor săi. Uneori, răzbunarea ei era sălbatică, iar masacrul de la Behmai nu a fost niciodată trecut cu vederea. Ca membru al Parlamentului indian şi în ciuda lipsa ei de educaţie, ea a încercat cu abilitate să pună capăt exploatării femeilor şi să lupte împotriva sistemului de caste.

Jurnaliştii din presa internaţională care o intervievau pe Phoolan şi care doreau să creeze o eroină romantică pentru lumea occidentală erau repede dezamăgiţi. Au declarat că este nepoliticoasă şi necooperantă. Dar Phoolan nu avea stăpân, iar opinia acestor oameni nu însemna nimic pentru ea.

Cu bandana roşie în păr şi puşca pe umăr, ea rămâne o icoană a istoriei Indiei şi o sursă de inspiraţie pentru toţi cei oprimaţi.

Prin curajul său, ea a arătat că, uneori, o singură persoană poate vorbi pentru o majoritate.

TORŢIONARII FEMININI DIN ULTIMELE DECENII

Este uimitor cum aceste femei, atât de adulate de bărbaţi pentru că întruchipează blândeţea, prima calitate pe care ei o aşteaptă de la partenerele lor, se schimbă în nişte monştri. Acest fapt poate fi observat în principal în perioadele în care se simte mirosul de praf de puşcă şi zgomotul de bocanci, devenind torţionari aparent lipsiţi de orice sentiment, de orice conştiinţă.

Ele nu devin, ca Leila Khaled, luptătoare pentru o obedienţă politică, neacordând nicio importanţă victimelor bilaterale ale faptelor lor. Nici nu întruchipează o figură de genul lui Phoolan Devi, luptând pentru o cauză cu dublu chip: egalitatea categoriilor sociale şi eliminarea dominaţiei bărbatului asupra femeii.

În privinţa ultimelor decenii, ne vom limita la două femei:

— Lise Koch, poreclită „căţeaua de la Buchenwald”, torţionar moral şi totodată fizic.

— Lynndie England, soldat al ţării care se doreşte garant al demnităţii umane, pierzând ea însăşi orice respect faţă de specia umană prin torturile sale psihologice asupra prizonierilor din Abu Ghraib, în timpul ocupaţiei armatei americane în Irak.

LYNNDIE ENGLAND

20 martie 2003. George W. Bush şi membrii coaliţiei dintre care lipsesc Franţa şi Marea Britanie lansează o ofensivă împotriva Irakului, denumită „Operaţiunea Iraqi Freedom”.

Motivele invocate pentru ceea ce a fost etichetat de unii drept „al treilea război din Golf” erau lupta împotriva terorismului, Irakul fiind bănuit că sprijinea mişcarea Al Qaeda, dar şi eliminarea armelor de distrugere în masă despre care se credea că există în Irak, apoi arestarea lui Saddam Hussein şi instaurarea unei democraţii.

Între timp, războiul – care se va încheia abia pe 18 decembrie 2011 odată cu plecarea soldaţilor americani – va costa viaţa a peste 150.000 de persoane şi va lăsa în urma lui o ţară care gâfâie, pradă disensiunilor interne. Printre soldaţii aflaţi pe teren se află Lynndie England, soldat în rezervă, în vârstă de 29 de ani. Una dintre misiunile sale la faţa locului este supravegherea deţinuţilor din închisoarea Abu Ghraib, din Bagdad. Ea este fotografiată în timp ce îi tortura şi umilea pe prizonieri. Fotografiile vor fi difuzate în mass-media şi pe internet. La 27 septembrie 2005, Lynndie England va fi condamnată la trei ani de închisoare şi va fi dată afară din armată.

ILSE KOCH

Monstru feminin cu chip banal, ea va fi poreclită „căţeaua de la Auschwitz” sau „vrăjitoarea de la Buchenwald”.

S-a născut în anul 1906 lângă Dresda, la ferma părinţilor ei. La vârsta adultă, devine bibliotecară. În anul 1932, aderă la Partidul Nazist. În 1936, renunţă la munca la bibliotecă pentru a se angaja în armată ca auxiliar al SS (*aufseherin* – „supraveghetoare”) şi este numită gardian la Sachsenhausen (nu departe de Berlin). Aici îl întâlneşte pe directorul unităţii, locotenentul Koch, cu care se va căsători. Cuplul va pleca după scurtă vreme la Buchenwald, unde locotenentul este promovat comandantul lagărului. Aici va începe ciclul groazei. În tabără se află o baracă-infirmerie care va fi înlocuită puţin mai târziu cu un adevărat spital, dotat, printre altele, cu o sală de operaţie şi care va dobândi repede o reputaţie proastă: în acest loc prizonierii sunt supuşi unor „experimente medicale”. Mai rău, medicul responsabil cu serviciile medicale avea o pasiune: tatuajele. Pielea tatuată era o materie primă pentru fabricarea genţilor, portofelelor, obiectelor decorative. Pentru aprovizionare, exista o tehnică: alegerea prizonierilor cu cele mai frumoase desene pe piele, uciderea lor, iar apoi, cu ajutorul unui asistent, îndepărtarea pielii şi tăbăcirea ei.

Cine se va ocupa de alegerea celor mai frumoase tatuaje şi de desemnarea prizonierilor care vor fi ucişi? Ilse Koch.

Această manevră va continua în celelalte lagăre de concentrare şi de exterminare unde o vor conduce misiunile succesive ale soţului ei.

În anul 1947, Ilse Koch este condamnată de Tribunalul Militar Internaţional la închisoare pe viaţă. În 1967, se sinucide în celula ei.

AFACEREA OUTREAU

Outreau este o mică localitate liniştită, aflată nu departe de Boulogne-sur-Mer, în regiunea Pas-de-Calais din Franţa.

Seninătatea exista doar la prima vedere: la începutul secolului XXI, aici au avut loc nişte evenimente demne de subiectul unui roman poliţist suprarealist.

Pe scurt, este vorba despre un cuplu: Myriam şi Thierry Delay-Badaoui. În anul 2000, Myriam Badaoui cere custodia copiilor săi, astfel încât aceştia să scape de violenţa tatălui.

În timpul vizitei asistentei sociale, copiii îi mărturisesc acesteia că sunt abuzaţi sexual de către părinţii şi vecinii lor. Asistenta socială înaintează, desigur, această declaraţie organelor judiciare. Cei doi sunt plasaţi în arest preventiv.

În anul 2001, începe procesul, încredinţat unui tânăr judecător de instrucţie, Fabrice Burgaud.

Din motive neclare – ea însăşi nu şi-a putut explica niciodată atitudinea decât printr-o criză de nebunie –, Myriam Badaoui acuză 17 persoane din localitate că au săvârşit, de asemenea, acte de pedofilie, indicând numele presupuselor victime. Acestea din urmă confirmă spusele femeii. În joacă? Sau pentru că nu cunoşteau posibilele consecinţe ale afirmaţiilor lor?

Totuşi, Justiţia şi psihologii iau în serios declaraţiile lor. Acuzaţii sunt trimişi la închisoare.

Verdictul din iulie 2004: patru „acuzaţi” sunt declaraţi nevinovaţi, iar treisprezece sunt condamnaţi, în ciuda faptului că ei pretind că sunt nevinovaţi.

Dar o schimbare dramatică are loc în timpul procesului de apel din faţa Curţii de Casaţie din Paris, în noiembrie 2005: Myriam Badaoui se dezice de declaraţiile iniţiale, recunoscând că a inventat totul. La fel şi copiii acuzatori.

La 1 decembrie 2005, se pronunţă o achitare generală, bineînţeles cu excepţia cuplului Delay şi a vecinilor lor.

„Totul este bine când se termină cu bine”? Nu. Au urmat sinucideri, vieţi distruse pentru totdeauna... şi întrebări referitoare la o justiţie uneori prea grăbită!

FEMEILE COMPLICE ALE PEDOFILILOR INFANTICIZI

Nu vom insista asupra detaliilor sordide care au apărut pe prima pagină a ziarelor vreme de luni şi ani de zile: complicitatea lui Michelle Martin şi a lui Monique Olivier în faptele oribile comise de partenerii lor, Marc Dutroux şi Michel Fourniret.

Problema este să putem înţelege ce le-a putut motiva pe aceste femei să colaboreze activ la răpirea victimelor, la sechestrarea lor, la violurile şi crimele comise de către tovarăşul lor de viaţă.

Ambele vor pretinde că au fost victimele unor criminali. Cu toate acestea, în special în ceea ce o priveşte pe Monique Olivier, complicitatea lor cu autorii acestor monstruozităţi le-a adus, se pare, sentimentul de împlinire a naturii lor sadice, ele fiind, poate inconştient, motorul, dacă nu chiar instigatoare la săvârşirea acestor crime.

GENEVIÈVE LHERMITTE

„Cazul” lui Geneviève Lhermitte trebuie văzut sub un alt unghi. Ea a explicat motivele care au determinat-o să-i omoare pe toţi cei cinci copii ai săi, înainte de a încerca să se sinucidă.

La început, a fost vorba despre un fel de triunghi amoros: Geneviève Lhermitte, soţul ei Bouchaâd Moqadem şi doctorul Schaar. Acesta din urmă îl ia acasă pe Bouchaâd Moqadem, pe atunci în vârstă de doar şaisprezece ani. Îl creşte ca pe propriul copil. Moqadem o întâlneşte pe Geneviève, se căsătoresc şi au împreună cinci copii.

De la bun început, cei trei adulţi convieţuiesc într-un apartament situat pe bulevardul Neptune. Ulterior, într-o casă de pe strada Général Jacques. Iniţial, Geneviève îl

percepe pe doctorul Schaar ca pe un spirit protector. Mai ales că acesta este foarte generos faţă de cuplu. Prezenţa lui sfârşeşte totuşi prin a-i sufoca pe cei doi, mai ales că afectează oarecum intimitatea cuplului. Geneviève resimte prezenţa „socrului” ei ca fiind tot mai copleşitoare. Este supărată pe soţul ei pentru că a acceptat să trăiască pe spinarea binefăcătorului lui, pe care îl consideră „un homosexual frustrat care parcă şi-ar fi cumpărat o viaţă de familie şi copii”.

Gândul sinuciderii nu-i dă pace, crezând că aşa va scăpa din acest impas. Pe nesimţite, îi vine ideea de a-şi lua şi copiii cu ea în mormânt, pentru ca aceştia „să nu rămână singuri”.

Este şi ceea ce încearcă să facă pe 28 februarie 2007. Doar încearcă să facă, pentru că îşi omoară copiii, dar dă greş cu sinuciderea.

Salomeea

Messalina

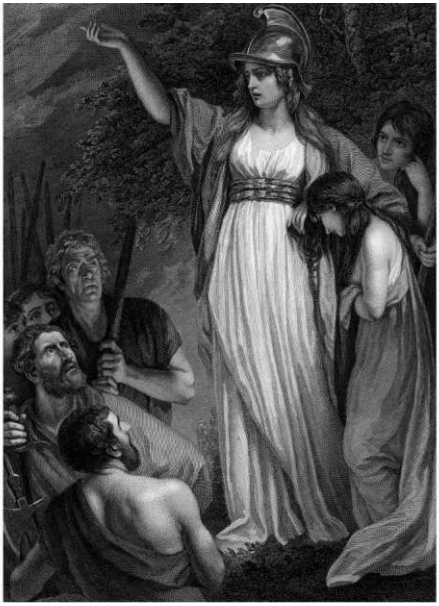

Boadiceea

La Malinche

Maria I a Angliei

Elisabeta Báthory

Ecaterina a II-a a Rusiei

Ranavalona

Ching Shih

Mary Ann Cotton

Cixi *c>y*

Georgia Tann

Jiang Qing

Imelda Marcos

Leila Khaled

Phoolan Devi

Lynndie England

Ilse Koch

Myriam Badaoui – Afacerea Outreau

Geneviève Lhermitte

Apariţii recente

52 de schimbări uluitoare pentru a deveni mai fericit şi mai sânâtos – Brett Blumenthal

Copilăria dictatorilor – Veronique Chalmet

Abundenţa acum. Amplifică-ţi viaţa şi obţine prosperitatea astăzi – Lisa Nichols, Janet Switzer

Fericire şi leadership. Ghid de iniţiere – Louise Leroux

Ai tot ce-ţi trebuie. Cum să trăieşti în deplină armonie cu tine însuţi – Gerad Kite

Bărbaţi, femei. Trăiscă diferenţa! — Pilar Sordo

Dă timpul înapoi! Cel mai eficient plan de combatere a semnelor îmbătrânirii – Nigma Talib

Atinge imposibilul. Cum să faci faţă provocărilor şi să obţii succesul în viaţă, muncă şi sport – Greg Whyte

Societatea nesigură – Andrei Marga

Ia decizii bunel Cum să alegi corect în viaţă şi în carieră – Chip Heath, Dan Heath

Iubeşti viaţa? Gestionează timpul! 15 secrete ale unor oameni de succes – Kevin Kruse

Puterea creierului şi uimitoarele sale capacităţi – Nathalie Delacroix, Jean-Marie Delacroix

Totul despre femei. Ghid pentru bărbaţi – John Gottman, Julie Schwartz Gottman, Douglas Abrams, Rachel Carlton Abrams

Taţi puternici, fiice puternice. 10 secrete pe care orice tată ar trebui să le ştie – dr. Meg Meeker

Terapie pentru cupluri – Elizabeth Carroll, Jim Carroll

Limbajul corpului. Atenţie, gesturile vorbesc pentru noi! — Isabelle Duvernois

Aruncând cu pietre în autobuzul Google. Cum dezvoltarea devine inamicul prosperităţii – Douglas Rushkoff

Terapia prin atingere pentru adolescente – Christine Wheeler

O *zi cu...* — Franz-Olivier Giesbert, Claude Quétel

Cei deştepţi nu ţin diete. Cum ne pot ajuta ultimele descoperiri ştiinţifice să slăbim şi să ne menţinem supli – dr. Charlotte N. Markey

Ce întrebări pun copiii şi cum să le răspunzi – Miriam Stoppard

Cheile longevităţii active – Roger Castell

Succesul ca mod de viaţă. Trezeşte-te din visare, acţionează acum, preia controlul – Bernard Roth *îndrăzneşte! De la idei inovatoare la poveşti de succes* – Peter H. Diamandis, Steven Kotler

10 sfaturi pentru o mamă fericită – dr. Meg Meeker

Dacă eşti aşa deştept, de ce nu eşti fericit? — Raj Raghunathan

Internetül nostru. Ştim mai mult, înţelegem mai puţin – Michael Patrick Lynch

Secretele meditaţiei. Ghid practic pentru dobândirea păcii interioare – davidji

Geografia geniului. Cele mai creative locuri din lume: de la Atena antică la Silicon Valley – Eric Weiner *Femei care*

aleargă cu lupii. Poveşti şi mituri ale arhetipului femeii sălbatice – dr. Clarissa Pinkola Estés

Cheia mindfulness. Conştientizează prezentul pentru a fi fericit şi echilibrat – Sarah Silverton, Vanessa Hope, Eluned Gold

Al Treilea Val Viitorul în viziunea antreprenorului – Steve Case *Cum poate mintea să vindece corpul* – dr. David R. Hamilton *100 de paşi pentru o viaţă de succes* – Nigel Cumberland *Vârsta, dorinţa şi dragostea* – Mărie de Hennezel *Mame puternice, fii puternici. 10 secrete pe care orice mamă ar trebui să le ştie* – dr. Meg Meeker

Descifrarea codului vârstei O nouă viziune despre cum să rămânem tineri – Josh Mitteldorf, Dorion Sagan

Spune-mi pe cine iubeşti ca să-ţi spun cine eşti. Cheia ataşamentului sănătos – Marc Pistorio

Iubirea nu doare. Tot ce trebuie să ştii despre iubirea adevărată – Montse Barderi

Ghidul sarcinii şi al naşterii pentru ea şi el – Dean Beaumont, Steph Beaumont

Ce este dincolo de fericire – Anthony Seldon

Vitamina N (de la Natură). 500 de căi pentru a îmbunătăţi sănătatea şi fericirea familiei tale – Richard Louv

Ghid de supravieţuire a tânărului tătic – Laurent Moreau

Ghid de supravieţuire a tinerei mămici – Marie Thuillier

15 minute pe zi pentru un corp nou – Anne Dufour, Raphaël Gruman

Sex, like-uri şi reţele sociale. Comunicarea cu adolescenţii în era digitală – Allison Havey, Deana Puccio

De ce ne îngraşă dietele? Să scăpăm de obsesia slăbitului – dr. Sandra Aamodt

Liste de iubire pentru soţi. Paşi simpli spre căsnicia ideală – Mark Merrill, Susan Merrill

Liste de iubire pentru soții. Pași simpli spre căsnicia ideală – Mark Merrill, Susan Merrill

Cele 101 reguli de aur ale educației pozitive – dr. Gilles-Marie Valet

Parenting cu calm. Cere mai mult de la copii și mai puțin de la tine – Emma Jenner

China ucide. Un apel global la acțiune – Peter Navarro, Greg Autry

Magia alergării. Ghidul pentru a începe și a nu mai renunța – Anne&Dubndidu

Cele 10 secrete ale celor mai bogați oameni din lume – Alex Becker

Lecții de optimism. Pentru cei hotărâți să fie fericiți – Jean-Paul Guedj

Credința prin sabie. Scurtă istorie a conflictului dintre creștini și musulmani – Alan G. Jamieson

Lasă-ți copilul cu mâinile murdare! Sănătate prin creșterea imunității – dr. B. Brett Finlay, dr. Marie-Claire Arrieta

Ordinea viitoare a lumii – Andrei Marga

Secretele somnului profund și revigorant. Cum să adormi rapid și să te trezești plin de energie – dr. Nerina Ramlakhan

Gândește ca un inovator. 76 de lecții de business ale marilor creatori ai lumii – Paul Sloane

Cele cinci efecte ale bunătății – dr. David R. Hamilton

Adevăr sau minciună. Fii sincer cu tine și cu ceilalți – Marc Pistorio *întreabă-l pe astronaut. O galaxie de răspunsuri uimitoare despre zborul în spațiu* – Tom Jones

Descoperă bucuria din tine. 52 de meditații și exerciții pentru o viață liniștită și fericită – Agapi Stassinopoulos

Virtuțile eșecului – Charles Pepin *înapoi la serviciu. După concediul de maternitate* – Cheryl Casone, Stephanie Krikorian

Familia, un laborator complex. Strategii pentru relaţii armonioase – Annie Germain, Annie Richard, Nicolas Befford

Ştiinţa lui „DE CE”. Răspunsuri la întrebări despre lumea din jur – Jay Ingram

Teoria marelui complot mondial – Jean-Luc Caradeau

Viaţă exponenţială. Nu irosi 100% din timp pe doar 10% din cine eşti – Sheri Riley

Renunţă la EGO! Fii eroul propriei tale poveşti – James MeCrae

Expansiunea Chinei. Cum Alibaba, Huawei, Lenovo şi alţii schimbă regulile afacerilor – Edward Tse

Creierul activ pentru viaţă şi profesie – Scott G. Halford

Cuplul destrămat. De la ruptură la reconstrucţia sinelui – Dr. Christophe Fauré

Yoga. Puterea de a vindeca – Ally Hamilton

Poftă bună, minte strună! Mănâncă deştept, ca să gândeşti sănătos – Stéphane Clerget

Mintea creativă. Schimbă-ţi radical gândirea. Abandonează zona de confort. Dezvoltă strategii îndrăzneţe – Scott Cochrane

Ce s-ar întâmpla dacă...? • te-ar lovi un meteorit • ai fi lovit de un trăsnet • te-ar înghiţi o balenă • ai fi crescut de vulturi – Cody Cassidy, dr. Paul Doherty

Fericirea neobişnuită a oamenilor obişnuiţi – Lucie Mandeville

Vin din Alep. Itinerariul unui refugiat sirian – Joude Jassouma, Laurence de Cambronne

Psihologia iubirii romantice într-o epocă fără romantism – Nathaniel Branden *înţelepciunea furiilor noastre. De la furia care distruge la furia care construieşte* – Marc Pistorio

Fii şeful pentru care oricine vrea să lucreze – dr. William Gentry

Fericiţi la şcoală. Totul începe acasă. Ghid practic pentru părinţi – Nathalie de Boisgrollier

Idei preconcepute (sau nu) despre sănătate – prof. Jacques Belghiti, Annette Vezin *încotro se îndreaptă lumea?* — Pascal Lamy, Nicole Gnesotto, împreună cu Jean-Michel Baer

Două cămine, o copilărie. Un plan de parenting pentru cei despărţiţi – dr. Robert E. Emery

Depresia. O moştenim sau nu? — Sylvie Tenenbaum

Copii de dictatori – Jean-Christophe Brissard, Claude Quetel

Love is a Story. Tipologiile poveştilor romantice – dr. Robert J. Sternberg

Geografia fericirii. În căutarea celor mai fericite locuri din lume – Eric Weiner

Regândeşte. Surprinzătoarea noutate a vechilor idei – Steven Poole

Regulile Berlinului. Europa şi calea germană – Paul Lever

Instruiţi să ucidă. Cea mai dură şcoală de lunetişti din lume – Brandon Webb, John David Mann

Criza adolescenţei. Mod de administrare – Véronique Guérin

Tactici de seducţie. Agaţă, insistă, cucereşte, recucereşte, împărtăşeşte – Thomas W. MeKnight, Robert H. Phillips

Secretele viselor... şi ce ascund ele – Tobie Nathan

Scăpat din ghearele ISIS. Povestea adevărată a unui tată care şi-a salvat fiul – Dimitri Bontinck

Totul despre Mein Kampf – Claude Quétel

Generaţia digitală şi dependenţa de media – Patti M. Valkenburg, Jessica Taylor Piotrowski

Proiectul meu de fericire – Christine Michaud

Calea scurtă către schimbare. 30 de moduri de a-ţi transforma viaţa – Jenny Mannion

Ghidul managerilor înţelepţi. 90 de idei importante pentru afaceri profitabile – James MeGrath

Ghid de supravieţuire pentru familia modernă – Nigel Latta

Maturizare pentru începători. Secrete de viaţă încă nespuse – Andy Boyle

Ştiinţa lui „DE CE" 2. Răspunsuri la întrebări despre Univers, Necunoscut şi noi înşine – Jay Ingram

Călătorie în centrul inimii – Alexandru Atanasiu

Viaţa ne este programată? între destin şi liberul-arbitru – dr. David R. Hamilton

Arta de a opri timpul Mindfulness pentru oameni ocupaţi – Pedram Shojai *Bazaconii... adevărate din ştiinţă şi tehnologie* – Andrew Masterson *Cei mai răi oameni din istorie – Adolj Hitler* – James Buckley JR *Cei mai răi oameni din istorie – Jack Spintecătorul* – Michael Burgan *Cei mai răi oameni din istorie – Bonnie şi Clyde* – James Buckley JR *Islamul Principii. Ritualuri. Evoluţie. Provocări* – Tariq Ramadan *Jocul lui Trump. Schimbarea regulilor la Casa Albă* – Ronald Kessler *Cavaleri în devenire. Ghidul băieţilor bine-crescuţi* – Heather Haupt *Scapă de capcana vinovăţiei* – Gael Lindenfield

Enciclopedia copilului mic în primii 3 ani. Probleme rezolvate – Gina Ford

Arată-le ce poţi! Trăieşte momentul găseşte un scop şi schimbă-ţi viaţa – Neil Patel, Patrick Vlaskovits, Jonas Koffler

Doctor EU. Ştiinţa pură a autovindecării – Jeremy Howick

Arta obiceiurilor bune. Sănătate, dragoste şi prosperitate – Nathalie W. Herrman

Viitorul acum. Un plan pentru viaţa pe care ţi-o doreşti – Michael Hyatt, Daniel Harkavy

Minciună şi manipulare – Yves-Alexandre Thalmann

Ipocrizia Facebook, Google, Amazon. Subminarea culturii şi democraţiei – Jonathan Taplin

Dosarele criminalilor în serie – Paul Simpson

Creşterea copilului în era digitală. Ghid de parenting responsabil – dr. Elizabeth Kilbey

Ştii de ce eşti singură? — Laura Lane, Angela Spera

Educaţia responsabilă. O viziune asupra învăţământului românesc – Andrei Marga

Aleargă ca să trăieşti. Bucuria şi statea de bine prin mişcare – dr. Mark Cucuzzella

The Cyber Ejfect. Psihologia comportamentului uman în mediul online – dr. Mary Aiken

Vampirii psihici. Cum îi recunoşti, cum scapi de ei – Stéphane Clerget *Adevărul despe relaţii* – Stefan Blom

Societăţi secrete. Mity adevăr, plăsmuire, impostură – Dominique Labarrière *Lecţii de supravieţuire în condiţii extreme* – John Hudson